دوازده سال کوشش

در راه ساختن ایران نوین

۱۳۴۴

از انتشارات

شورای مرکزی جشنهای بنیادگزاری شاهنشاهی ایران

باهتمام سناتور اشرف احمدی

DSA

سازمان‌چاپ و انتشارات کیهان

اسکن شد

دوازده سال کوشش

درراه ساختن ایران نوین

از انتشارات

شورای مرکزی جشنهای بنیادگزاری شاهنشاهی ایران

باهتمام سناتور اشرف احمدی

ملت ایران راه خود را انتخاب کرده است و این راه راهی است که منتهی بروشنائی است ، منتهی به آزادگی است ، منتهی به سربلندی و افتخار است ، منتهی به تشکیل جامعه‌ای بر اساس عدالت اجتماعی است .

از فرمایشات ملوکانه در بیرجند
هنگام اعطای اسناد مالکیت کشاورزان

در تاریخ معاصر ایران قیام ملی ۲۸ امرداد ۱۳۳۲ آغـاز پیروزیهای درخشان و بنیانگذار جنبش عمیق و مثبت ملت ایران درراه ترقی و پیشرفت و تکامل بشمار میرود .

این رستاخیز عظیم ملی نه تنها ملیت وموجودیت و سنتهای گرانقدر ملت ایران را از سقوط در مخاطره‌آمیز ترین سراشیب تاریـخ‌نجات داد بلکه با فراهم آوردن ثبات و آرامش داخلی وتثبیت‌سیاست خارجی بملت ایران امکان‌داد تا برهبری‌خردمندانه شاهنشاه در کلیه شئون اجتماعی ــ اقتصادی ــ کشاورزی ــ فرهنگی‌ــصنعتی و بهداشتی تحولات عمیقی را بوجود آورد و با بسیج نیروهای فعال و ایجاد شرایطموفقیت آمیز استقرار عدالت اجتماعی مظاهر واقعی دموکراسی را متجلی سازد و بتواند دردامنه آن برای تامین زیست سرفراز زندگـی بی‌رنج و کوشش ثمربخش خود را پیگیر وبی‌تردید ادامه دهد .

رسیدن باین هدفهای عالی انسانی کـه‌در شمار آرمانهای عمیق قلبی فرد فرد ملـت ایران محسوب میشد نیاز بیك انقلاب اساسی‌داشت که پایه های نظام اقتصادی مملکت را بر اساس درستی استوار سازد . این نیاز درنوزدهم‌دیماه ۱۳٤۱ بـر آورد شـد و رهبـر توانای ملت ایران در نخستین کنگره شرکتهای تعاونی‌روستائی اصول آن را اعلام فرمودند و تصویب آن اصول را به رای ملت ایران گذاشتند .

سخن گرم و شورانگیزی که در آن روزاز سینه‌پرمهر شاهنشاه برخاست و آغاز رستاخیز عظیم اجتماعی را اعلام کرد چنین بود :

«دراینجامن‌بحکم مسئولیت‌پادشاهی‌و وفاداری بسوگندی که در حفظ حقوق‌واعتلاء»
«ملت ایران یادکرده‌ام نمیتوانم ناظر بیطرف درمبارزه قوای یزدانی‌با نیروهای اهریمنی»
« باشم زیرا پرچم این مبارزه راخودبردوش گرفته‌ام.»
« برای آنکه هیچ قدرتی‌نتوانددرآینـــده رژیم بردگی دهقان را ازنودرمملکت‌مستقر»
«سازد وثروتهای ملی کشور رابتاراج‌جماعتی قلیل بسپاردوظیفه خودمیدانم‌بنام‌رئیس قوای»
« سه گانه مملکتی براساس‌اصل بیست‌و هفتم‌و استناد به‌اصل بیست وششم متمم‌قانون اساسی»
«که اعلام میدارد :»

« (قوای مملکت ناشی از ملت است مستقیما به مردم ایران رجوع کنم‌واستقرار»
«این‌اصلاحات‌راازطریق مراجعه بآراءعمومی پیش از انتخابات مجلسین از ملت ایـــران »
«حاکم بر مجلسین و منشاء اقتدارات ملی‌است تقاضاکنم‌تابعداز این منافع خصوصی‌هیچکس»
«وهیچ گروهی قادر **بمحو**آثاراین‌اصلاحات: که آزادکننده دهقان از زنجیر اسارت‌رژیم»
«ارباب و رعیتی و تامین کننده آینده بهتر و عادلانه‌ترومترقی‌تر برای طبقه شریف‌کارگر»
«وبهبود زندگی کارمندان صدیق و زحمتکش دولت ورونق زندگی اصناف و پیشه‌وران و»
«حافظ ثروتهای ملی است نباشد . »

« من علاقمندم این قوانین که بمنظور تحقق تحول عظیم تاریخی در ایـران بموقع»
«اجراء گذاشته شده است مستقیما موردتصویب افراد ملت ایران قرار گیرد ...»
«اصولی که من بعنوان پادشاه مملکت ورئیس قوای سه گانه به آراء عمومی میگذارم»
« وبدون واسطه مستقیما رای مثبت ملت ایران را در استقرار آن تقاضا میکنم بشرح زیر است :»
«۱) ــ الغاء رژیم ارباب ورعیتی با تصویب اصلاحات ارضی ایران براساس لایحه»
«اصلاحی قانون اصلاحات ارضی مصوب نوزدهم دیماه ۱۳۴۰ و ملحقات آن .»
«۲) ــ تصویب لایحه قانونی ملی کردن جنگلها در سراسر کشور .
«۳ــ ــ تصویب لایحه قانونی فروش سهام کارخانجات دولتی بعنوان پشتوانه اصلاحات»
«ارضی .»
«٤)ــ تصویب لایحه قانونی سهیم کردن کارگران درمنافع کارگاههای تولیدی وصنعتی»
« ٥) ــ لایحه اصلاحی قانون انتخابات .»
«٦) ــ لایحه ایجاد سپاه دانش بمنظور تسهیل اجرای قانون تعلیمات اجباری .»

ملتی که شیفته آزادی و خواستار دموکراسی بود و دیگر نمیخواست در دنیای پر جنب و جوش کنونی در جای خود میخکوب بایستد در روز ششم بهمن همانسال با اکثریت قاطع اصول انقلاب ملی را تصویب کرد و بارای مثبت آمادگی خود را برای ادامه جنبشی که از دهسال پیش آغاز شده بود اعلام داشت .

از روز ششم بهمن جامعه ما در آستانه یك آینده روشن و امیدبخش قرارگرفت و راه نوین ترقی وزندگی پرافتخار ملت ایران گشایش یافت و پیشروی بی توقف نیروهای عظیم بیدار شده اجتماع روشنفکران و دهقانان ــ کارگران و زحمتکشان راه نوین دنیای تازه‌ای را پیش روی ملت ایران گشود ، دنیائـی کـه در آن غلغله شور انگیز جنبش و حرکت امید بخـش نیروهای بیدار انسانی باصدای حرکت کارخانه‌ها و صدای تراکتور ها جلوه هائی از زندگـی واقعی را نمایان میسازد .

شاید برای هموطنان عزیزی که چنـدسالی است دور از کشور ایران هستند پیشرفتها وترقیاتی که بااحداث سدهای بزرگ و تاسیس کارخانه های جدید ــ گسترش راههای ارتباطی و امور فنی و مخابراتی ــ تعمیم بهداشت ــ زیر سازی یك اقتصاد زنده و متحرك و بهبود روابط و امور اجتماعی حاصل شده است چندان محسوس نباشد و یا بعظمت موفقیتهای درخشانی کـه در زمینه استقرار عدالت اجتماعی و رشددموکراسی و برخورداری بیشتر از آزادیهای اساسی نصیب ملت ایران شده پی نبرده باشند ولی اگر نگاهی بوضع گذشته اجتماع خود بیفکنند و آنرا با ترکیب در حال تکامل کنونی مقایسه کنند بی شك باهمیت اثرات قیام ملی ۲۸ امرداد و تحولات پر ثمر و عمیقی که در همه شئـون اجتماع ایران بوجود آمده واقف خواهند شد .

این کتاب که در آستانه اجرای اصول انقلاب بزرگ ششم بهمن نگاشته شده حاوی آمار واطلاعات دقیق ومستندی از پیشرفتها و ترقیات درازده ساله اجتماع ایران است و بخوبی میتواند گویای موفقیتها و ترقیات ملت ایران باشد .

مختصری درباره کشاورزی ایران :

سرزمین حاصلخیز ایران از نـظر کشاورزی استعداد بسیار دارد و بدین سبـب

اقتصاد کشاورزی یکی از ارکان مهم اقتصادکشور ایران بشمار میرود .

هفتاد و پنج درصد مردم ایران بکارکشاورزی و صنایع وابسته بآن اشتغال دارند . حدود سی و هفت درصد از کل مساحت ایران‌را زمینهای قابل کشت و مراتع فراگرفته است. بیش از بیست درصد اراضی قابل کشت است که‌ده درصد آن زیرکشت و آیش قرار دارد و ۱۸ درصد آنرا نیز جنگلها و مراتع تشکیل‌داده‌اند .

مهمترین محصولات کشاورزی ایـران‌عبارتند از گندم و جو ــ برنج ــ پنبـه ــ حبوب ــ توتون ــ چای ــ کنف وکتان و خرما .

جنگلهای ایران در حدود ۱۸ میلیون‌هکتار است که به شش دسته جنگلهای کرانـه شمال ــ جنگلهای‌بلوط ــجنگلهای کوهستانی‌ــجنگلهای گرمسیری ــ جنگلهای کویری و جنگلهای پسته تقسیم میشوند .

تاریخچـه مختصر اصلاحات ارضی درایران :

۱۵ سال پیش شاهنشاه با تقسیم املاك‌سلطنتی عمیق ترین تحول اجتماعی را درایران بنیان نهادند .

در آن زمان ۷۵ درصد مـردم ایران‌یعنی ۱۵ میلیون روستائی کشور در زیر نظـام ظالمانه فئودالیسم دست و پا میزدند و زندگی‌دردناکی را میگذراندند .

آنان از بدیهی ترین حقوق انسانـی‌یعنی آزادی و پس از آن از رفاه و امنیت و آسایش محروم بودند . اقلیتی ستمگر همه منابع‌درآمد کشاورزی را در همه‌ی نقاط روستائی کشور بخود اختصاص‌داده بود و بعناوین مختلف‌دسترنج پانزده میلیون نیروی زنده و خلاق کشور را میربود .

فئودال تنها باخذ محصول دهـقان‌اکتفا نمیکرد بلکه برای آنکه سرنوشت وهستی و حیات این گروه عظیم را همیشه در دست‌داشته باشد و هرزمان که بخواهد بتواند فریاد آنانرا در گلو خفه کند اندیشه آنان را بزنجیراسارت میکشید و افکارشان را مسموم میساخت.

فئودال دهقان را وادار میکرد که ازحقوق اجتماعی خویش بنفع وی صرفنظر کند روستائی هم بدلیل بستگی اقتصادی که با ارباب‌داشت ناگزیر بود که چون بردگان‌وبندگـان محکوم خواسته ها و نیات او باشد .

فئودال برای ادامه وضع خود ناچاربود که روستائیان را در منتهای جهل و مذلت و فقر نگاهدارد . بدین سبب از تاسیس مدرسه‌جلوگیری میکرد تا روستائی و فرزندش بیسواد بمانند . مانع ساختمان بیمارستان در روستا میشدتا بیماری و رنجوری و بدبختی بر محیط ده حکومت کند .

از فعالیتهای تعاونی خبری نبود و هرکارگروهی و هر همکاری دسته جمعی دهقانان نیز در فعالیتهای عمرانی بشدت تخطئه میشـدزیرا هریك مانند ضربتی کشنده پیکر فئودالیسم را بلرزه درمیآورد .

گاوآهن وبهره‌برداری غلط از نیروی‌انسانی و عدم وسائل نوین کشاورزی سیستـم کهنه‌ی‌کشاورزی ایران‌را تشکیل‌میدادوفئودال‌نیز با تمام قوا از انجام اصلاحات اساسی در وضع کشاورزی جلوگیری میکرد .

بدون‌شك‌قالب اجتماعی ناقصی که پدیدآمده بود با تمدن و روح ملی ایران تجانس و سازگاری نداشت و هرگز نمیتوانست در قبال‌ضرورتهای زمان و مکاتیب فلسفی قرن پایدار باشد .

تقسیم املاك :

برای پایان دادن باین وضع و پی‌ریزی‌ساختمان نو جامعه‌ی روستائی در هفتم اسفندماه ۱۳۲۹ شاهنشاه با تقسیم املاك سلطنتی بیـــن‌کشاورزان بزرگترین تحول تاریخی کشور را آغاز کردند . این کار بزرگ و این اقـــدام‌متهورانه که در حقیقت باید آنرا سرآغاز تحولات بعدی نامید در ابتدا برای بسیاری ازمردم بخصوص اربابان و مرتجعان قابـــل هضم نبود و حتی برخی از آنهائی که وقوع هـــرتحول تاریخی رابامعیار ایده ئولوژی وضرورت زمانی می سنجیدند نمیتوانستند ویا نمیخواستندباور کنند که اینکار مهم که آغاز شده است قطعا پایانی خواهد داشت و تا حصول نتیجـــه‌کامل و قطعی دنبال خواهد شد باینترتیب در هفتم اسفندماه ۱۳۲۹ شاهنشاه زیر بنای انقلاب‌سازنده و تحول بزرگ اجتماعی ایران را بنیاد نهادند .

اولین دهکده ای که تقسیم شد :

اولین دهکده‌ای که برای نمونه تقسیم‌شد دهکده داودآباد ورامین بود این دهکده بمساحت ۱۴۹۶ هکتار میان یکصد و چهل‌وسه‌کشاورز تقسیم شد و سهم هر زارع هشت هکتار و نیم تعیین گردید که برابر باقسط تعیین شده،کشاورز صاحب زمین میبایست سالانه فقط مبلغ ۲۸۱۲٫۵۰ ریال‌به‌بانك عمران و تعاون روستائی‌بپردازد .

دراملاك تقسیم شده دبستان ــ بیمارستان ــ حمام و آموزشگاه روستائی دایر گردید و برای اینکه کشاورزان بتوانند بذر موردنیاز را تهیه کنند و با وسایل و لوازم مدرن کشاورزی زمینهای تقسیم شده را مورد استفاده‌قراردهند بانك عمران و تعاون روستائی بـــا سرمایه‌ای بالغ بر ۱۵ میلیون ریال که ازطرف‌شاهنشاه اعطاء گردید تاسیس شد .

این بانك سرمایـــه کافـــی در اختیارکشاورزان صاحب زمین قرار داد و مسئله‌ی آب را با حفر چاههای عمیق برای آنان حل‌کرد و از طریق تشکیل شرکتهای تعاونی وسایل مدرن کشاورزی در اختیار آنان گذارد .

تقسیم املاك سلطنتی از هفتم اسفندماه۱۳۲۹ شروع‌شدوتاپایان‌فرودین‌ماه ۱۳۴۱تعداد ۵۱۷ دهکده بمساحت ۱۹۹۶۲۸ هکتار میـــان۴۲۲۰۳ نفر کشاورزان مملکت تقسیم گردید و در اینزمان که مصادف با اجرای قانون بزرگ‌اصلاحات ارضی بود فرمان دیگری صادر شد .

بموجب این فرمان تعداد ۵۸۹ دهکده‌موروثی دیگر شاهنشاه در اختیار بنیاد پهلوی قرار گرفت تا براســـاس قانون و مـــقررات‌اصلاحات ارضی میان زارعان تقسیم شود .

ارزش دهکده های مورد بحث جمعادر حدودچهار صد میلیون ریال برآوردگردیده و وجوه حاصله از فروش آنها که برایگان به‌بنیاد پهلوی اعطاءگردیده است باقساط متساوی پانزده گانه و ظرف چهارده سال وصول خواهدشد و جهت مصارف امور خیریه و انجام برنامه های اجتماعی بنیاد پهلوی مورد استفاده قرارخواهد گرفت .

با تقسیم این دهکده ها که مساحـــت‌تخمینی آنها بالغ بر ۸۸۶۰۰ هکتار است تعداد (۱۸۲۵۰) نفر دیگر از کشاورزان مملکت ازمحل املاك موروثی شاهنشاه صاحب زمیـــن

شده‌اند و در زمره خرده مالکان قرار گرفته‌اند.

یادآوری این نکته نیز ضروری است که بموازات تقسیم املاك سلطنتی ۵۷۷۶۶٫۷۰ هکتار اراضی خالصه نیز میان ۷۰۸۱ نفر از کشاورزان کشور تقسیم گردیدو در هردهکده‌ای که تقسیم میشد شرکت تعاونی تاسیس میگردیدو چاه عمیق حفر میشد و برای بهبود وضع کشاورزان و آشنا شدن آنان بروشهای نوکشاورزی فرزندان روستائیان بخارج اعزام میشدند .

اصلاحات ارضی :

تقسیم املاك سلطنتی واقدامات درخشان دیگری که بموازات آن برای تبدیل سیستم کهنه‌ی کشاورزی ایران و قطع نفوذ وسلطه‌ی فئودالیسم صورت میگرفت در حقیقت زیربنای یك اقدام بزرگتر و اساسی تر بود .

شاهنشاه در یکی از بیاناتشان باین نکته اشاره فرمودند که :

«درسال ۱۳۲۹ برای دادن نمونه عملی اقدامات اصلاحی دستوردادم که املاك موروثی»
«سلطنتی را در میان کشاورزان تقسیم کنند وقانون فروش خالصجات را تدوین نمایند »
«معذلك هیچیك از مالکین بزرگ سرمشق نگرفتند و در عناد و لجاج خود در مقابل سیر»
«جبری تحولات زمان ایستادند .»

بنابراین لازم بود که باین عده فهمانده شود که ما در قرنی زندگی میکنیم که آزادی مظهر بلاتردید حیات است، میبایست به آنها قبولاند که ما در عصر ماشین و تکنیك و علم بسر میبریم و در این زمان ماشین همه جابمزارع و زمینهای قابل کشت راه یافته و تا حد ممکن تولیدمحصولات کشاورزی را افزایش داده است و در چنین عصر نمیتوان بگاو آهن و بیل و کلنگ اکتفا کرد .

بهرصورت طبقه فئودال نه تنها از اقدام متهورانه شاهنشاه پند نگرفت و روح زمان را نشناخت بلکه درصورت امکان نیزدرراه اجرای آن موانعی هم ایجاد کرد .

در سال ۱۳۳۹ بفرمان شاهنشاه لایحه تحدیدمالکیتهای بزرگ و رفرم ارضی تهیه شد و بمجلس رفت و بتصویب رسید ولی مفادآن نمیتوانست آرزوی شاه و ملت ایران را برآورده سازد . تحمل ملت ایران تمام شده بودو دیگر امکان نداشت آن وضع ادامه داشته باشد و در دنیای پر جنب وجوش کنونی ملت همچنان در جای خود میخکوب بایستد و فقط تماشاچی باشد .

لزوم اجرای یك برنامه انقلابی بخوبی احساس میگردید و چاره‌ای جز آن نبود که با یك تصمیم بزرگ چرخها بحرکت درآید ودریك فاصله کوتاه اساس نظام وحشتناك وپوسیده‌ای که ملت ایران رادهها سال عقب تراز دنیانگهداشته بود بهم ریخته شود . و آنچنان شد که شاه ملت میخواست .برای بارور ساختن نهال دموکراسی ،برای استقرار عدالت اجتماعی وتامین یك زندگی بهتر ،انقلابی سازنده وعمیق آغاز شد،زنگها بصدادرآمد و دستی قوی با اراده‌ای آهنین اولین ضربه را بر پیکر نظام فئودالیسم فرودآورد .

از سینه مردی که قلبش جز بخاطر وطن و ملتش نطپیده بود صدائی گرم و رسا بیرون آمد و پایان دوران بردگی و بندگی دهقان را اعلام کرد و بدین ترتیب انقلابی بزرگ آغاز شد انقلابی که پرچم آن در دست شاه بود .

مراغه پیشاهنگ اصلاحات ارضی :

متن‌اصلاح‌شده قانون اصلاحات ارضی‌روزسه‌شنبه ۱۹دیماه ۱۳۴۰بتصویب‌هیئت‌وزیران رسید در روز ۲۵ دیماه پس از توشیح ملوکانه‌برای اجراء بوزارت کشاورزی ابلاغ شد .

مراغه درآذربایجان شرقی‌اولین شهری‌بود که شاهد بثمر رسیدن آرزوی بزرگ شاه و ملت ایران در زمینه انجام اصلاحات ارضی‌بود .

چگونگی اجرای قانـون اصلاحـات‌ارضی :

قانون اصلاحات ارضی در دو مرحله‌اجرا شد .

مرحله اول قانون‌متوجه‌مالکان بزرگی گردید که دارای املاك‌وسیع و یاحداقل دارای بیش از یك ده ششدانگ بودند بموجب مفـادمرحله اول قانون اصلاحات ارضی باین مالکان که برخی از آنها بیش از ۵۰ دهکده داشتنـدحق داده شد که فقطیك ده ششدانگ برای خود نگاهدارند و بقیه املاك خودرا باقساطدهساله‌بدولت بفروشند و دولت پس از ارزیابی عادلانه با تضمین وزارت کشاورزی بهای املاك را طی‌دهسال بآنها بپردازد .

دولت سپس املاك خریداری شده راباقساط پانزده ساله بزارعان واگذار کرد و زارعان نیز بهای املاك را در پانـزده قسـطمتساوی ببانك کشاورزی خواهند پرداخت . بموجب آخرین آمار تا پایان فروردینماه۱۳۴۴ده هزار و چهار صد و هیجده (۱۰۴۱۸) قریه مرحله‌ی اول‌قانون اجرا شده و ۳۵۰۰۶۴خانوارکشاورز که با عائله بالـغ بر ۱۷۵۰۲۴۸ نفـر میگردند صاحب زمین شده‌اند .

مرحله دوم قانـون متوجـه خـرده‌مالکانیست که زمینهای آنها بحد نصاب قانونی مرحلـه اول نرسیده بود در حالیکه تعـدادبیشماری از زارعان در اینگونه زمینها کـار میکردند بدین سبب در این مرحله برای مشخص‌کردن حقوق زارع و خرده مالك راههـای مختلفی نظیر اجاره ــ فروش ــ و تقسیم ــتعیین گردیده تا زارع و مالك با توجه بمنافع خود یکی از این راهها را انتخاب کنند .

اجرای‌مرحله‌دوم قانون‌اصلاحات‌ارضی‌تاتاریخ ۱۰شهریورماه ۱۳۴۴ دربیش‌از۲۵۸۰۰ قریه خاتمه یافته‌است .

ترویج کشاورزی :

یکی از مشکلات کشاورزی و کارکشاورزان کشور ایران در گذشته بی‌اطلاعی آنان از تکنیك و روشهای جدید کشاورزی‌بود . وسایل و ماشینهای کشاورزی بقدرکافی وجود نداشت و اگر هم گاهی چند تراکتوردر محلی یافت میشد کشاورزان با طرز کار آن آشنا نبودند .

از اوائل سال ۱۳۳۲ سازمان ترویـج‌کشاورزی بابرنامه های نوین جهت راهنمائی وارشاد کشاورزان شروع بکار کرد .

مروجان کشاورزی‌در ۱۲ سال گذشته‌هریك بسته بوضع مناطق مختلف کشور در ۵ تا ۱۰ ده کار کردند و با برنامه های مشخصی‌که مطابق احتیاجات اولیه کشاورزان بود عمل نمودند .

مروجان کشاورزی در طول سالهای‌گذشته در تمام شئون کشاورزی بخصوص در مورد آشنا کردن کشاورزان باستفاده ازوسایل‌وماشینهای کشاورزی تعویض و معرفی بذور

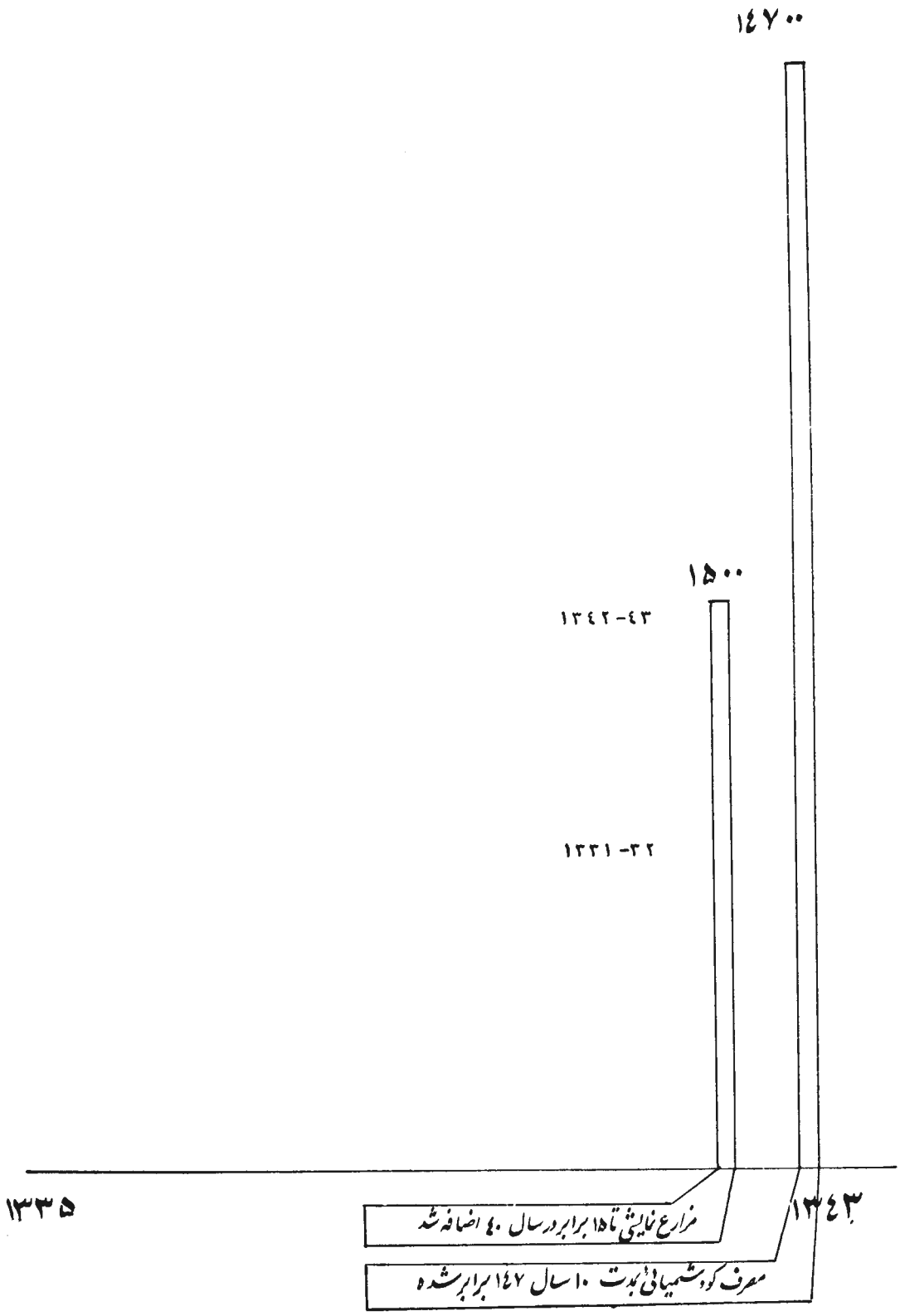
۱۴۷۰۰
۱۵۰۰
۱۳۴۲-۴۳
۱۳۳۱-۳۲
۱۳۳۵
۱۳۴۳
مزارع نمایشی تا ۱۵ برابر در سال ۴۰ اضافه شد
مصرف کود شیمیائی بمدت ۱۰ سال ۱۴۷ برابر شده

نمودار کود توزیع شده و مزارع نمایشی تشکیل شده از سال ۱۳۳٤ لغایت سال ۱۳٤۳

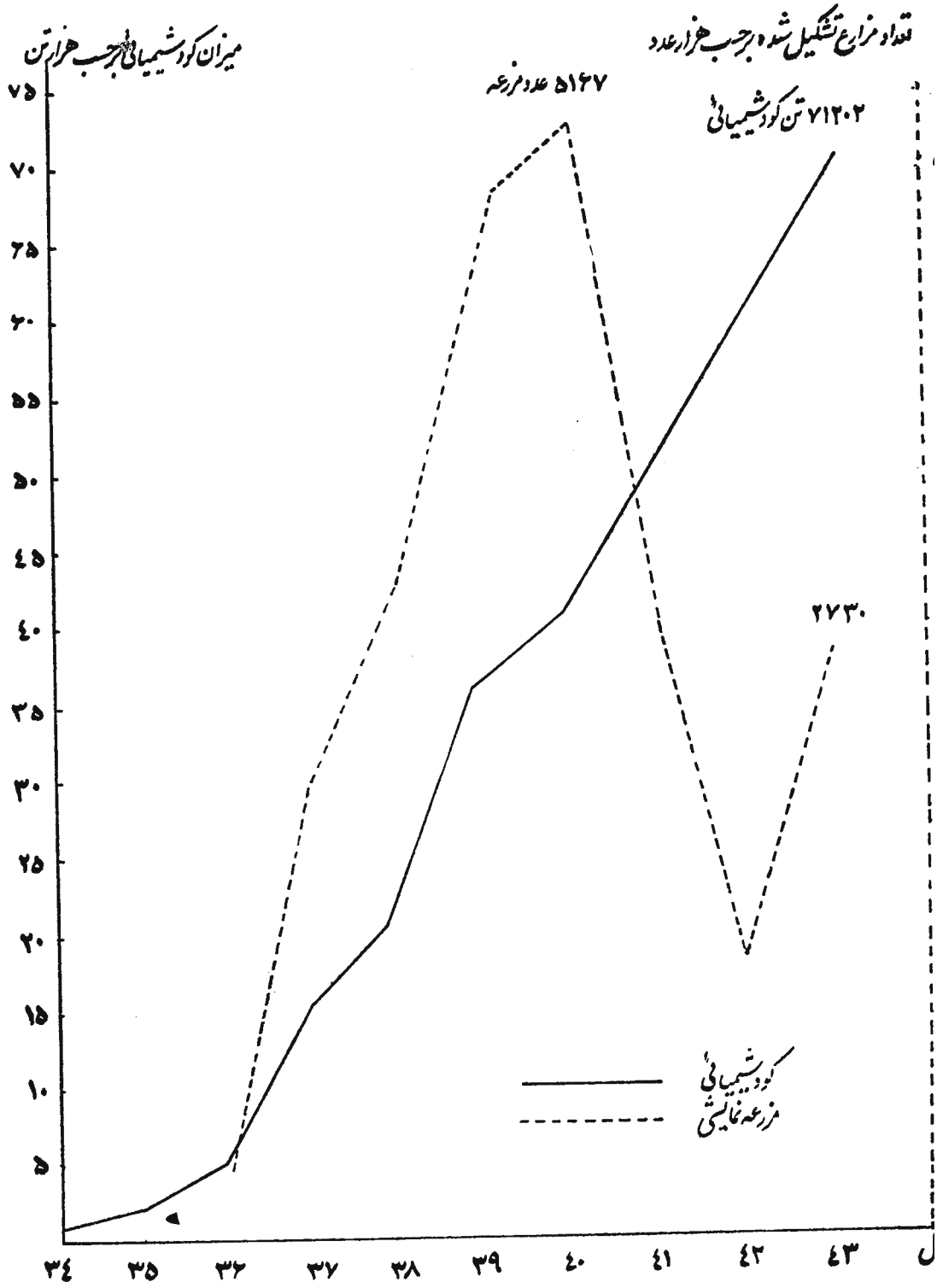

غلات تعلیم مایه کوبی دامها و طیور، ترویج‌مصرف تفاله و ملاس چغندر قند بجای تغذیه دامها ، دفع آفات اشجار ، ترویج سبزیکاری‌وبکار بردن اصول جدید باغبانی چاپ‌وانتشار بولتنهای ترویجی اوراق مصور ، تشکیل‌باشگاههای جوانان‌روستائی وترویج خانه‌داری کوشش ارزنده و ثمربخشی بعمل آوردند .

براثر کوشش مروجان کشاورزی‌مزارع نمایشی بمدت ۵ سال (سال ۱۳۳۵ ــ ۱۳۴۰) چهارده برابر گردید و مصرف کودشیمیائی در همین مدت ۷۳ برابر شد .

ترویج خانه داری بمنظور تعلیم‌بانوان و دوشیزگان روستائی تشکیل یافت‌و مروجان خانه داری ، زنان روستائی را باصول‌اولیه خانه‌داری از قبیل طباخی ــ بهداشت ــ نظافت و نگهداری بچه ــ احداث باغچه های‌سبزی در منازل و پرورش مرغ خانگی ــ خیاطی و کارهای دستی راهنمائی نمودند .

شرکتهای تعاونی :

پس از تقسیم املاک‌سلطنتی که از سال۱۳۲۹ شروع شد برای اینکه سطح زندگی کشاورزان و میزان تولید سالانه محصولات‌کشاورزی آنان بالا رود و درآمد عمومی مردم افزایش یابد لزوم تاسیس شرکتهای تعاونی‌احساس گردید و لذا بانك عمران و تعاون روستائی بوجود آمد و به تشکیل شرکتهای‌تعاونی روستائی در روستاهای تقسیم شده مبادرت شد .

این شرکتها بدادن وام بدهقانان برای‌خرید ماشینهای فلاحتی و حفر قنوات وایجاد چاههای عمیق ومکانیزه کردن کار های‌کشاورزی باتعلیمات ماموران کشاورزی اقدام کردند .

تشکیل‌اولین‌کنگره شرکتهای تعاونی‌روستائی :

بمناسبت پایان یکمین سال اجرای‌قانون اصلاحات ارضی ایران اولین کنگره تاریخی‌شرکتهای‌تعاونی روستائی، با شرکت بیش‌از پنجهزار تن نمایندگان حقیقی اکثریت‌مردم ایران که عضو شرکتهای تعاونی مناطق مختلف‌کشور بودند تشکیل شد و در این کنگره تاریخی بود که رهبر عالیقدر ایران لوایح‌ششگانه پیشنهادی خود را برای تصویب ملت ایران اعلام کردند .

بمنظور تمرکز کارهای مربوط بشرکتهای تعاونی روستائی سازمان مرکزی تعاون روستائی ایران بوجود آمد و در راه‌توسعه شرکتهای‌تعاونی قدمهای اساسی برداشت برطبق آخرین آمار تعداد ۴۴۱۳ شرکتهای‌تعاونی روستائی با۵۷۵۳۱۹ نفر عضو در روستا ها بفعالیت‌پرداخته‌اندشرکتهای‌تعاونی روستائی‌درامر هدایت وارشاد روستائیان و کمك در بهبودوضع و افزایش‌سطح تولیدات کشاورزی‌نقش ارزنده‌ای بعهده دارند . علاوه بر فعالیت سازمان مرکزی شرکتهای تعاونی بانك‌اعتبارات کشاورزی و عمران روستائی ایران نیز بافعالیتهائیکه در راه بهبود وضع کشاورزی‌و زندگی کشاورزان بعمل میآورد در پیشرفت امر اجرای قانون اصلاحات ارضی و کمك‌به‌کشاورزان سراسر کشور تاثیر شایانی داشته است .

اصلاح بذر :

در زمینه اصلاح و ازدیاد و تولیدنهال پیوندی و بذور اصلاح شده چغندر قند ــ

غلات ــ پنبه و برنج طی سالهای اخیــــرپیشرفتهای فراوانی حاصل شد چنانکه میزان تولید بذر چغندر قند از ٤٥٥ تن در سال۱۳۳۲به ۲۲۲٦ در سال ۱۳٤۱ رسید میزان تولیــد بذر چغندر قند در دو سال اخیر به ۱٫٥ برابرسال ٤۱ افزایش یافت و ضمنا کوشش شد تا از هرلحاظ وسایل لازم برای توسعه بذور فراهم گردد .

بذر گندم :

نظر به ارزش اقتصادی و اهمیــت‌غذائی محصولات گندم و جو که از مهمترین محصولات کشاورزی ایران است در زمینه تهیه‌و تولید بذور اصلاح شده مرغوب غلات برنامه های مهمی بمرحله اجراء گذارده شد .

در سال های قبــل از ۱۳۳۲ وسعت‌عمل و کار برنامه های تهیه و تولید و توزیع بذور اصلاح شده خیلی محدود بود و فقط دورقم گندم و جوی اصلاح شده بفروش میرسید در حالیکه این رقم در سال ۱۳٤۱ به هیجــده‌رقم گندم وجوی اصلاح شده رسید . درطرحی که برای برنامه پنجساله سوم در نظر گرفته‌شده تهیه ٤۷۰۰۰ بذر مادری اصلاح شده در نظر گرفته شده است .

در مورد تهیه و تولید بذور اصلاح‌شده پنبه و برنج بهمین ترتیب اقدامات مهمی صورت گرفته است .

تحقیقات کشاورزی :

با توجه باهمیتی که تحقیقات در رشته‌های مختلف کشاورزی در بالا بردن و بهبود سطح تولید دارد شورایعالی بررسی و تحقیقات‌کشاورزی کشور تشکیل شد تا پس از بررسی و تحقیق پیرامون آفات و بیماریهای نباتــی‌اصلاح اصولی زراعی و استفاده از بذر اصلاح شده جهت بهبود و تولید بیشتر محصولات‌کشاورزی فعالیت کند .

مهندس زراعی :

مهندسی زراعی در سال ۱۳۳۳بمنظورراهنمائی کشاورزان و استفاده صحیح از آب و خاك و درست‌بکار بردن ماشینهای کشاورزی‌در مراحل مختلف کاشت و برداشت و همچنین ازدیاد راندمان‌محصول درواحد سطح وافزایش‌سطح کشت تشکیل گردید .

مهندسی زراعی از آغاز تشکیل کوششهای ارزنده و سودمندی پیرامون مسائــل مربوط بکشاورزی ایران مانند تاسیس مزارع‌نمایشی برای نشاندادن روش هــای جدیــد کشاورزی و طرزاستفاده صحیح از آب و خاك‌وزهکشی و اصلاح اراضی بعمل آورد .

فعالیت دیگر مهندسی زراعی درزمینه‌بررسی آبیاری برنج در مناطق مختلف کشت برنج بمنظور افزایش محصول بوده است .

مهندسی زراعی برای اشاعه فکــرمکانیزاسیون کشاورزی در استانهای مختلف کشور شرکتهای تعاونی ماشین آلات بطــورنمونه تشکیل داد .

پنبه :

پنبه یکی از مهمترین محصولات‌کشاورزی ایران است و پس از نفت دومین محصول صادراتی محسوب میشود . محصول‌پنبه ایران در سال ۱۳٤۲ به ۱۲٤٦۳٤تن رسید و حدود ٦۳۳۷٤ تن آن بخارج صادرگردید واگر آمــار صادرات پنبــه را در نظر بگیریم می‌بینیم سالانه در حدود ۱٫٥۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰ریال ارز از راه فروش پنبه وارد کشور

میشود در حالیکه در چندسال گذشتــه مقدارمحصول پنبه کشور روی رقمهای ٤٠ تا ٥٠ هزار تن دور میزد که آنهم فقط در داخل‌مصرف میشد .

بنگاه آبیاری با تهیه پروژه های‌آبیاری‌و بررسیهای عمیق آبهای سطحی و مطالعات هیدرولوژی و همچنین بررسی آبهای زیرزمینی و مطالعات هیدروژئولوژی و مطالعات خاکشناسی‌و عملیات نقشه‌برداری وسایراقدامات‌لازم برای بهبود وضع آبیاری ایران گامهای موثری دراین راه برداشت .

از جمله کوششهای ارزنده و ثمربخشی‌که در دوازده سال گذشته در زمینه بهبودوضع آبیاری صورت گرفته ومستقیما موجب افزایش‌محصولات کشاورزی شده احداث سدهای‌کرج سفید رود ــ محمد رضاشاه پهلوی ــ شهنازــسیستان ــ گنجانچم ــ الــوند ــ بمپور ــ شبانکاره ــ گلپایگان و همچنین تامین آب ولوله‌کشی شهرهی مختلف کشور ، انتقال آب رودخانه دز بکرخه واحداث‌تاسیسات کوهرنگ‌است .

نتایج حاصله از اجــرای طرحهای‌آبیاری و تنظیم جریان آب رودخانه‌های پرآب برای آبیاری بسیار موفقیت‌آمیز بوده وشرایطدرخشان بهبود وضع کشاورزی را فراهم‌ساخته است .

در میان سدهای ساخته شده سدکرج‌سفید رود و سد محمــد رضاشاه پهلــوی از بزرگترین سدهای ایــران و منطقه خــاورمیانه‌محسوب میشوند .

سد کرج :

این سد در ٦٣ کیلومتری شهر تهران‌واقع است و بمنظور تامین آب مشروب‌و برق پایتخت‌ساخته‌شده‌است . توربین‌های برق‌سدکرج‌میتواند سالانه برابر ١٤٩ میلیون کیلووات ساعت انرژی برق تولید نماید .

با ساختن این سدآب مورد نیاز مناطق‌کشاورزی قراء غار ــ فشافویه و شهریار و ساوجبلاغ تامین شده است .

سد سفید رود :

سد عظیم سفید رودکه درسال ١٩٦٢بدست مبارك اعلیحضرت همــایون شاهنشاه افتتاح گشت در محل تلاقی دو رود بزرگ بناشده و درنوع خود (نوع سد پشت بند) مرتفع‌ترین سد دنیا و بین انواع مختلف سدهای موجود از نظر حجم مخزن در ردیف‌بیست سد اول جهان بشمار میرود .

با احداث این سد از زیان ناشی ازکم‌آبی در دشت سفید رودکه فقط برای برنج بطور متوسط ٣٥٨ میلیون ریال در سال بودجلوگیری شد . با اتمام شبکه آبیاری سد سفید رود و زیرکشت بردن تمام مساحت پیش بینی‌شده در حدود سالی ٣١٠٠میلیون ریال بدرآمد ملی اضافه خواهد شد . (این رقم برمبنای‌شلتوك صدری کیلوئی ١٠ ریال و شلتوك‌چمپا کیلوئی ٥ ریال محاسبه شده است) .

با ایجاد شبکه سد سفید رود علاوه‌برآنکه از خشکسالی جلوگیری خواهد شد بر وسعت زمینهای زیرکشت نیز بمقدار زیادی‌افزوده میگردد و با محاسبه‌ایکه شده اضافه درآمد سالانه کشاورزان مزارع منطقه سفیدرودددر حدود ٦٥٨٫٠٠٠٫٠٠٠ ریال خواهد بود .

نیروی برقی‌که از سد گرفته میشودجمعا ٨٧٥٠٠ کیلووات است‌که بوسیله پنج

توربین ۱۷۵۰۰ کیلوواتی تامین خواهد شد .هم‌اکنون فقط دو توربین سد میتواند ۲۰۰ میلیون کیلووات ساعت برق تولیدکند .

سد محمد رضاشاه پهلوی :

این سد که بلندترین سد خاورمیانه وششمین سد مرتفع جهان است در ۲۵ کیلومتری شمال دزفول روی رودخانه دز بنا شده است .

مقدار آبی‌که ازدریچه های سد خارج‌میشود در حدود ۲۰۰ متر مکعب در ثانیه است و این مقدار آب برای آبیاری ۱۴۵۰۰۰هکتارزمینهای زیر دست سد کفایت میکند .

ایجاد سد محمد رضا شاه پهلوی ازخساراتی‌که براثر طغیان رودخانه‌های دز و کارون به شهرها و قصبات ساحلی این رودخانه‌وارد میساخت جلوگیری نمود و اکنون مخزن سد با ذخیره کردن آبهائی که از ذوب‌برفهاوبارانهای بهاری حاصل میگردد زمینهای‌خشك و بی‌آب این منطقه را در تابستانهای گرم وسوزان سیرآب میسازد .

تأسیسات تولید نیروی کارخانه هیدروالکتریك سد محمد رضا شاه پهلوی درمرحله اول عبارتست از دو توربوژنرآتور هر یـــك‌بقـدرت ۶۵۰۰۰ کیلووات جمـعا ۱۳۰۰۰۰ کیلوواتکه‌انرژی سالانه‌آن۱٫۸۶۰٫۰۰۰٫۰۰۰کیلووات ساعت میباشد ودرمرحله نهائی به هشت دستگاه توربوژنرآتور بقدرت ۵۲۰۰۰۰کیلووات خواهد بود .

نیروی حاصل از برق روی شبکه های‌الکتریکی که در شهر و قراء منطقه زیر نظر سازمان آب و برق خوزستان ساخته شده وتوسعه یافته است توزیع میگردد .

دامپروری درایران :

دامپروری علمی و اصلاح نژاد دام‌درایران از زمان سلطنت اعلیحضرت فقید رضاشاه کبیر آغاز شد و برای نخستین بار تعدادی‌طیور اصیل از خارج بکشور وارد شد و در دامپروری حیدر آباد نگهداری گردید .

بمنظور بالا بردن سطح تولیدات دامی‌و بهبود کیفیت محصول آنها و همچنین تهیه نژادی‌کـه دارای بهترین محصول شیری وگوشتی باشد برنامه‌ای بمنظور اصلاح نژادماده گاوها تنظیم و بمرحله اجراء گذاشته شد .

برنامه اصلاح نژاد بوسیله ۱۳ ایستگاه‌دامپروری اجراء شد و رقم تلقیح مصنوعی از ۲۰۴۰۰ در سال ۱۳۳۲ بـه ۱۹۰۷۵ در سال۱۳۴۲ و بـه حدود ۲۳۰۰۰ راس در سـال ۱۳۴۳ رسید .

بهبود شیر :

برای تامین شیر و بهبود وضع آن درتهـران در سال ۱۳۳۶ یك کـارخانه شیر پاستوریزه موردن بهره‌برداری قرار گرفت وطرح تأمین بهداشت تولید و تهیه شیرکه بنوبه خود از عمل پاستوریزاسیون شیر مهمتر بودبمورد اجرا گذارده شد .

پرورش طیور :

برای بالا بردن سطح تولید گوشت،تخم مرغ و ترویج مرغداری میان مردم‌بعنوان یکرشته پردرآمد و صنعتی کردن مرغداری درنقاط مختلف‌کشور ایستگاههای تولید طیور و تخم مرغ تاسیس گردیدچنانکه ظرفیت‌ماشینهای‌جوجه کشی از ۵۰۰۰ تخم‌مرغ درسال ۱۳۳۲به حدود بیست میلیون تخم مرغ درسال ۱۳۴۳رسید .

نمودار آمار تعداد شعب و نمایندگیهای بانک اعتبارات کشاورزی و عمران روستائی ایران از بدو تأسیس «۱۳۱۲»

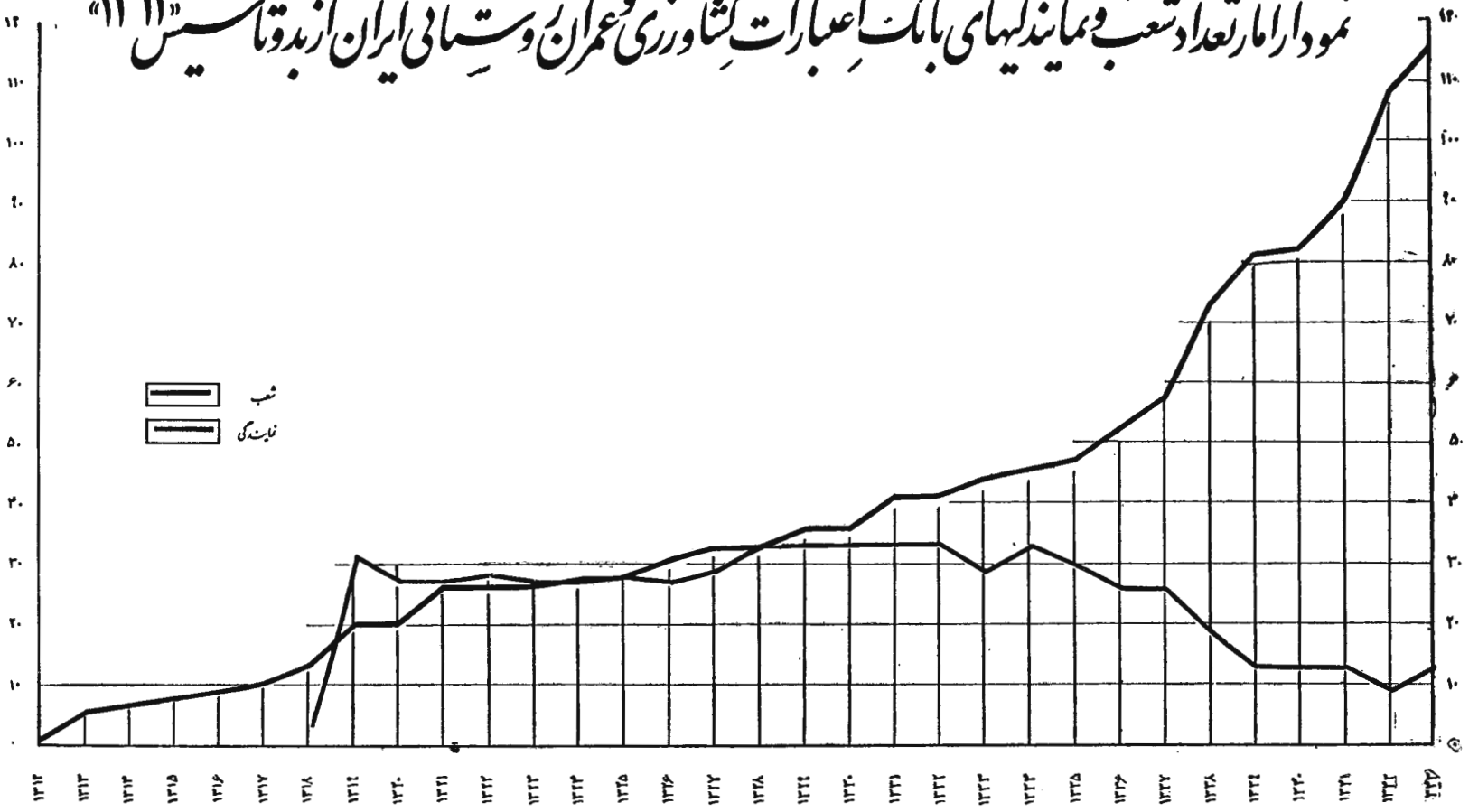

نمودار تعداد وامهای پرداختی بانک اعتبارات کشاورزی و عمران روستائی ایران از بدو تأسیس «۱۳۱۲»

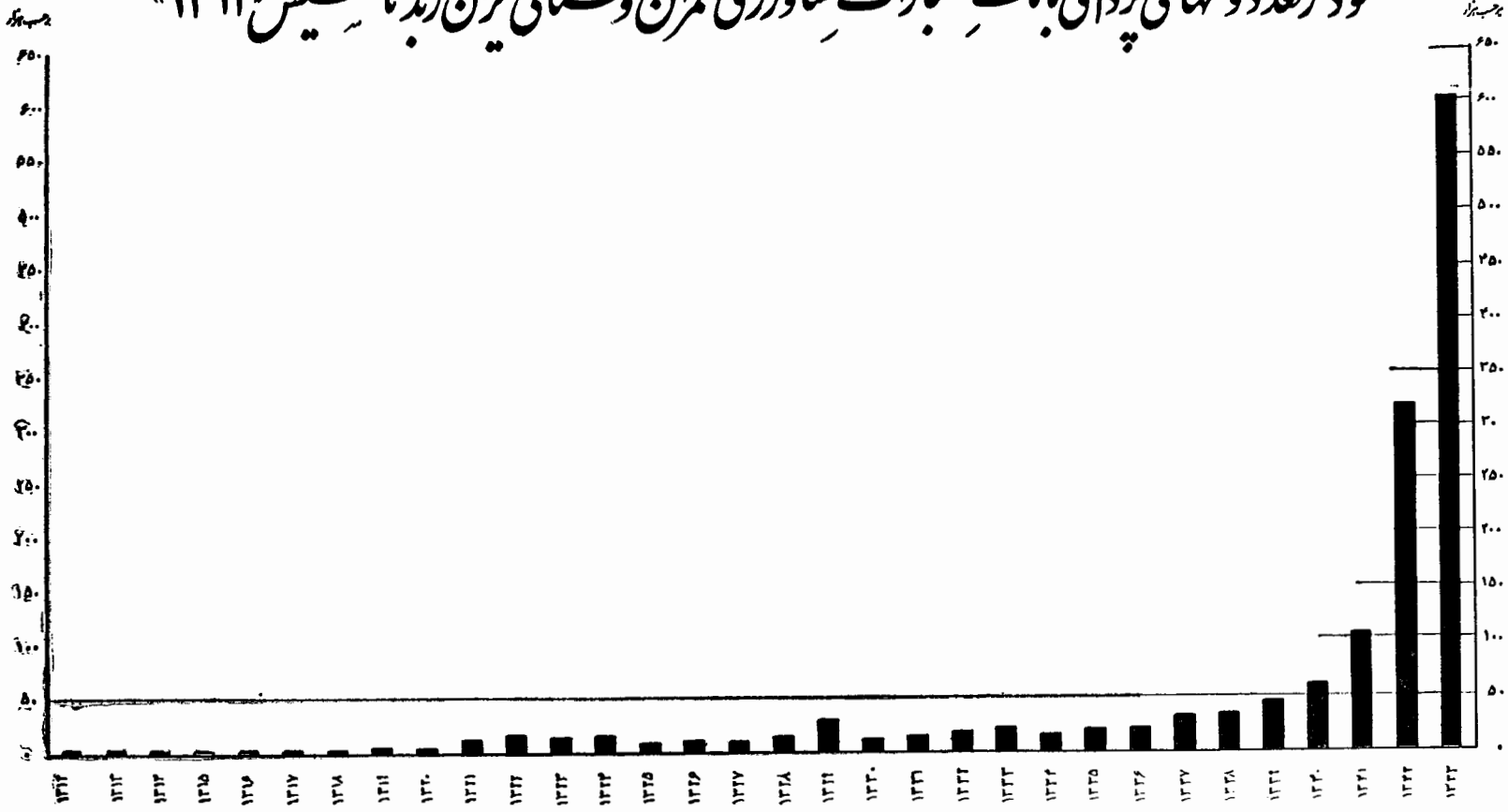

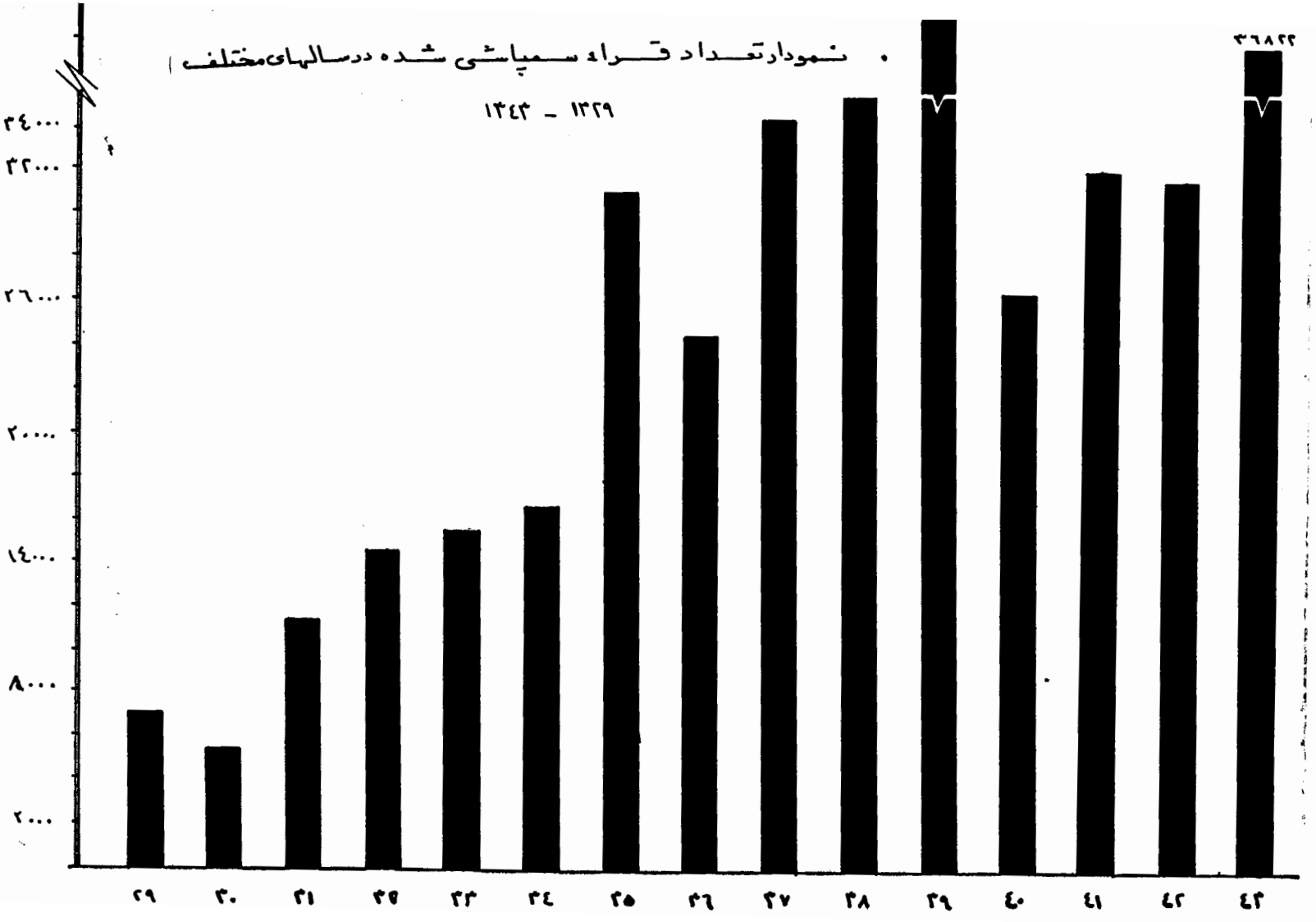
نمودار تعداد قراء سپاشی شده در سالهای مختلف
۱۳۲۹ - ۱۳۴۲
۳۶۸۲۲
۳۴۰۰۰
۳۲۰۰۰
۲۶۰۰۰
۲۰۰۰۰
۱۴۰۰۰
۸۰۰۰
۲۰۰۰
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳

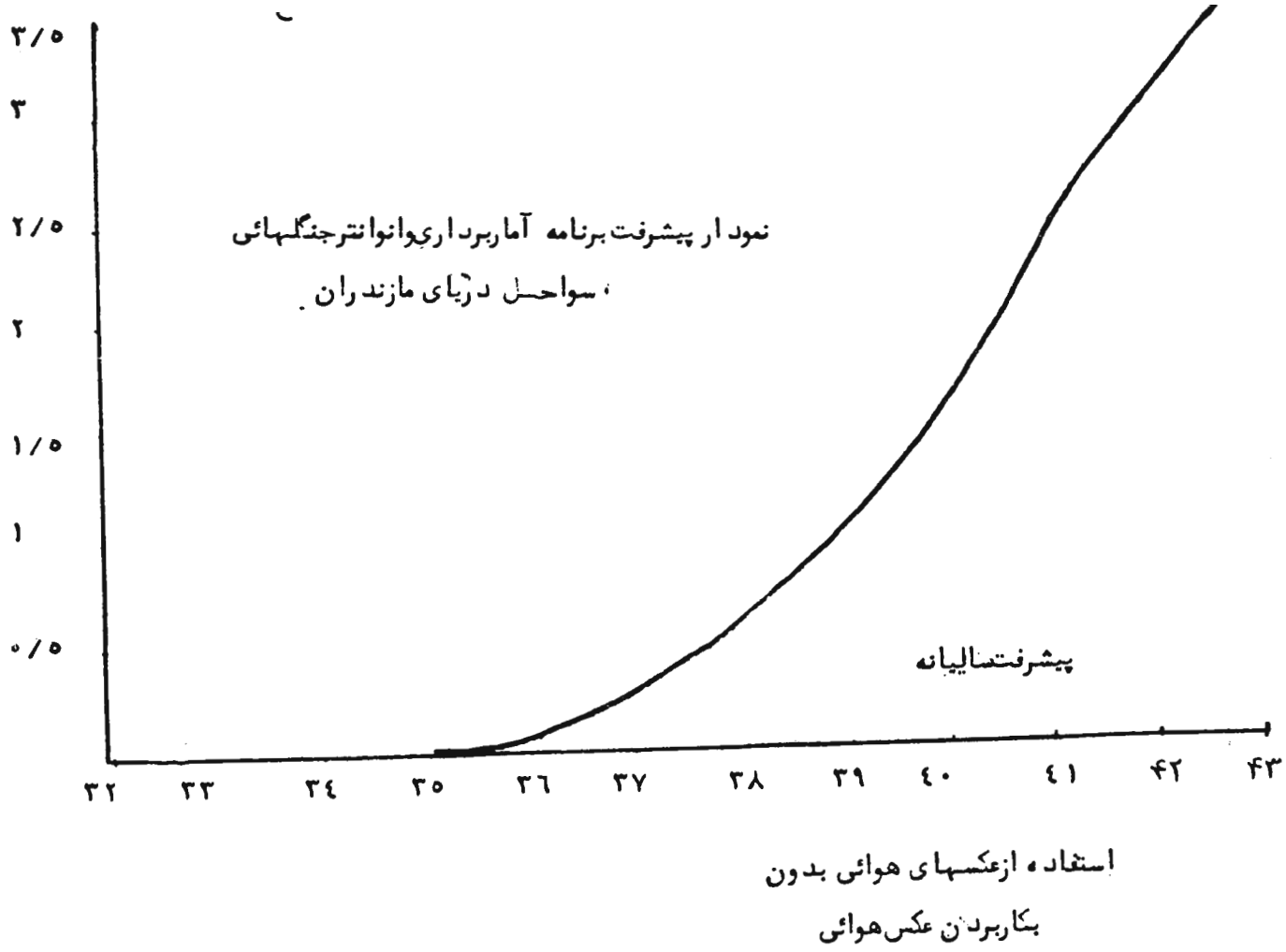

نمودار شماره ۲

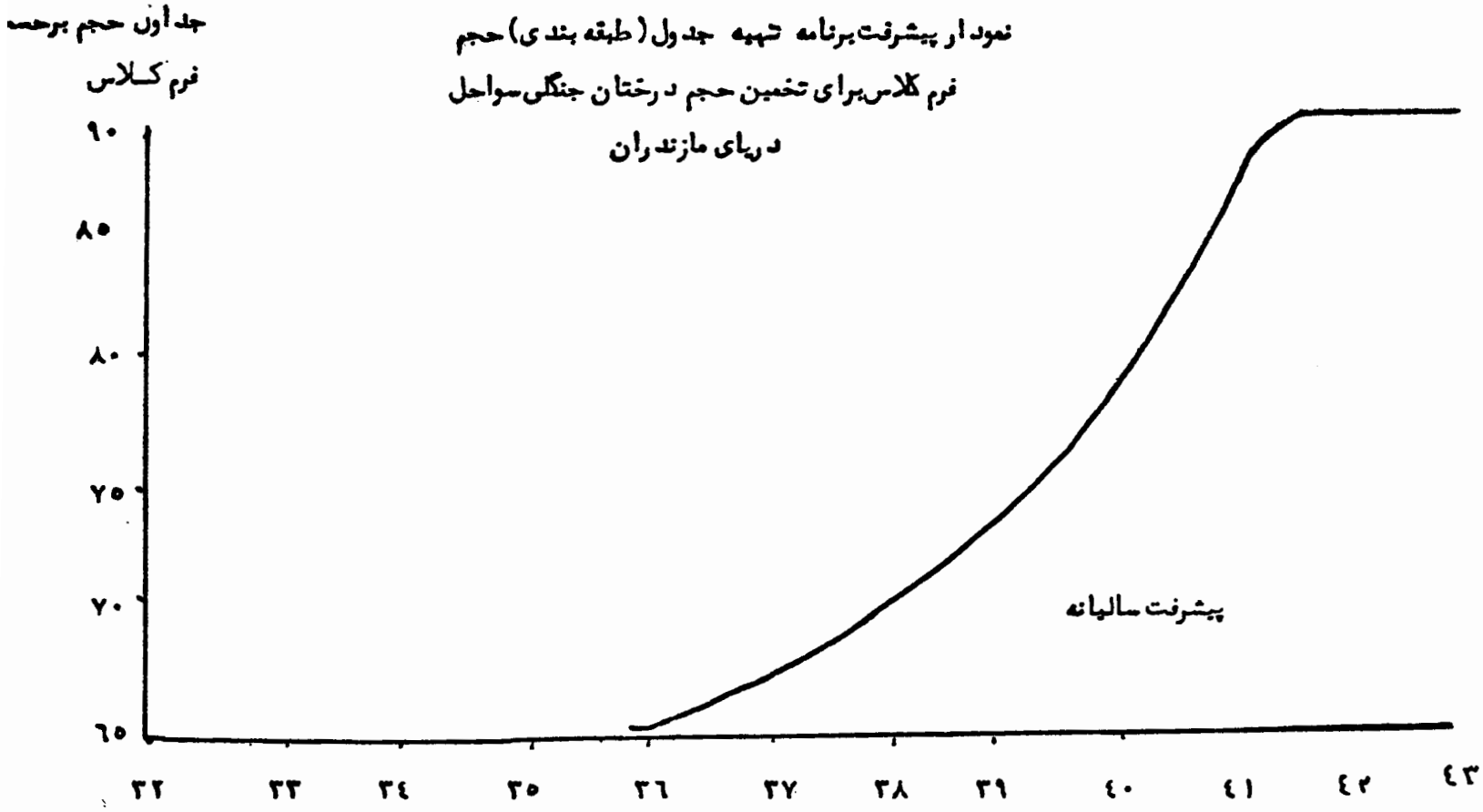
نمودار پیشرفت برنامه تهیه جدول (طبقه بندی) حجم
فرم کلاس برای تخمین حجم درختان جنگلی سواحل
دریای مازندران
جداول حجم برحسب
فرم کلاس
۹۰
۸۵
۸۰
۷۵
۷۰
۶۵
پیشرفت سالیانه
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳

اصلاح نژاد و پرورش گوسفند و بز :

گله‌داری شغل عمده ایلات و عشایر کشور ایران است و از طرفی پوست ــ پشم ــ مو ــ کرك و روده رقم مهمی از صادرات کشورایران را تشکیل میدهد .

تعداد گوسفند و بز درایران درحدود۴۵ میلیون راس تخمین زده میشود و اگر گوسفند و بز بومی ایران اصلاح بشود عایدی‌دامداران بمیزان قابل توجهی افزایش خواهد یافت مسائلی‌که در برنامه‌اصلاح نژاد و پرورش‌گوسفند و بز مورد توجه قراردارند عبارتند از :

۱ ــ اصلاح نژاد گوسفندان بومی بوسیله ایجاد گله‌های نمونه با طریقه انتخاب و تولید و توزیع قوچهای اصیل بین‌دامداران.

۲ ــ تغذیه خوب از روی اصول علمی .

۳ ــ راهنمائیهای لازم بدامداران .

بهبود محصول پشم بومی کشور :

چون محصول پشم از نظر تامین‌احتیاجات صنایع داخلی و همچنین از لحاظ صدورقابل توجه بود اقدامات لازم جهت‌بدست‌آوردن محصول بیشتر و یکنواخت‌کردن از طریق ایجاد گله‌های نمونه دولتی و تعلیم دامداران به روشهای صحیح انتخاب صورت گرفت .

درحال حاضر یك گله نژاد اصیل مرینوس رامبویه در مؤسسه دامپروری حیدرآباد و بالابان قزوین موجود است .

دامپزشکی :

بموازات فعالیتهای مثبتی که برای بهبود دامداری و اصلاح نژاد دام صورت‌گرفت در زمینه بیماریهای واگیر دامی و مایه‌کوبی‌عمومی و درمان دامهای‌کشور برنامه های‌مهمی بمرحله‌اجراء درآمد .

دامپزشکان مجرب به نقاط مختلف کشور و مناطق دامداری اعزام شدند و ضمن مبارزه با بیماریهای دامی به آموزش دامداران‌نیز پرداختند .

پیرامون مبارزه بابیماری خطرناك‌سل‌گاوی‌مبارزه بابروز سلوز دامی مبارزه با امراض انگلی و بخصوص ریشه کن ساختن کنه های‌دامی ــ استقرار و تاسیس کلنیکهای‌دامپزشکی در نقاط مختلف دامداری کشور اقدامات مهم‌و قابل توجهی صورت گرفت .

قانون ملی کردن جنگلها

با اجرای قانون ملی کردن جنگلها که‌یکی از قوانین ششگانه انقلاب سفید شاه و ملت است از این پس این ثروت عظیم ملی نیز درجهت رشد وتکامل جامعه ایرانی موثر خواهد افتاد .

بموجب طرحی که در دست اجراست‌بتدریج بایکی از عوامل مخرب جنگل که دامپروری در مناطق جنگل است مقابله خواهدشد و با تهیه برنامه های لازم در وضع تعلیف دامها تغییراتی بوجود خواهد آمد . اختلافات‌ملکی بین اشخاص نسبت به جنگلها و مراتع از بین میرود و طرحهای جنگلداری براساس‌روشهای علمی و نوین در مناطق جنگلی اجرا

و بهره‌برداری صحیح از آن خواهد شد و آن‌قسمت از اراضی جنگل که غیر مولداست با شرایط مناسب و آسان در اختیار شرکتهای‌دامپروری قرار میگیرد .

بر طبق برنامه‌ای که دراین مورد تنظیم‌شده‌ارضی‌جنگلی به‌ترتیب بکسانیکه‌مراتع‌مشجر و یاغیر مشجر آنها ملی شده، بجنگل نشینانی‌که اراضی داخلی جنگل را ترك نموده و برای احیاء بسازمان جنگلبانی واگذار نموده‌اند ،به‌موسسات فرهنگی ، بهداشتی علمی ،دولتی موسسات خیریه و تحصیل کرده‌های کشاورزی‌واگذار میشود تا در مدت معین و بر طبق شرایطی که در نظر گرفته شده نسبت باحیای‌این اراضی از طریق تبدیل آن به باغ و قلمستان یا جنگل مصنوعی اقدام نمایند بدین ترتیب‌بااقدامات اساسی که صورت گرفته بسرعت کلیه اراضی بوته‌زار و مخروبه و جنگلی که فاقدارزش اقتصادی هستند به مزارع سر سبز تبدیل میشوند .

در سالهای اخیر برای احیای جنگلهاو حفظ و حراست آنها قدمهای مثبتی برداشته شده که نمودار های مربوط بیان کننده این‌تحولات در امر جنگلبانی ایران است.

پیشرفتهای صنعتی ایران

از سال ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲ فعالیت های‌صنعتی و سرمایه گذاری بعلت عدم ثبات سیاسی‌و آرامش اجتماعی بسیار محدود بود و تنهاسرمایه‌داران و موسسات خصوصی در بعضی‌از رشته‌های صنعتی از قبیل نساجی نخی و پشمی‌اقداماتی نمودند و در چند شهر کارخانه‌هائی تاسیس کردند . دولت نیز در رشته‌هائی‌ازقبیل‌نساجی و قند سازی و سیمان سازی‌واستخراج معادن فعالیتهائی نمود لکن این اقدامات‌پاسخ‌گوی احتیاجات کشور نبود و لازم بود که در راه صنعتی کردن کشور قدمهای موثری‌برداشته‌شود . از سال ۱۳۳۲ ببعد در نتیجه فراهم آمدن زمینه های مساعدی از قبیل‌ثبا ت‌وآرامش واعاده اعتماد عمومی و تضمین منافع سرمایه گذاران سرمایه گذاری خصوصی بیش از پیش‌مورد توجه قرار گرفت و سیاست صنعتی کشور متوجه تقویت و اجرای برنامه‌های توسعه‌صنعتی‌ومعدنی بدست مردم و موسسات خصوصی‌گردید بهمین سبب سرمایه های راکد افراد بمنظورامور تولیدی بکار افتاد وبا ایجاد تسهیلات‌لازم و تشویقهای قانونی از قبیل معافیت مالیاتی‌و گمرکی موسسات تولیدی و تشویق صادرات‌و تولید وترمیم مالیات بر در آمد و تعرفه‌گمرکی‌هر روز بر فعالیت های تولیدی افزوده شد طی این مدت بااستفاده از سرمایه و فعالیت‌وکوشش‌صاحبان سرمایه های خصوصی قدمهای موثر و مفیدی در راه پیشرفت صنایع کشوربرداشته شد بطوری که اثرات این فعالیت که موجب پیشرفت صنایع مختلف در اجتماع شده‌مشهود است .

توسعه صنایع نساجی :

در این مورد کوشش شد تااز راه‌سرمایه گذاری مستقیم برای تکمیل و اصلاح کارخانه های دولتی و مشارکت با اشخاص واعطای وام بصاحبان صنایع میزان تولید صنایع نساجی افزایش داده شود . دراجرای این طرح‌در مورد کارخانه های نساجی بهشهر ــ شماره یك شاهی ــ چیت سازی‌تهران ــ شماره دوشاهی و گونی بافی جدید شاهی اقدام لازم‌بعمل آمد و میزان تولید این کارخانه هااز ۳۱میلیون متر به ۱۰۵ میلیون متر و ۷ میلیون متر چتائی افزایش داده شد . همچنین از طریق‌اعطای وام بصاحبان صنایع نساجی خصوصی

میزان تولید کلی کارخانه های نساجی افزایش‌یافت‌بطوریکه بر اثر این اقدامات تعدادکارخانه های نساجی از ۱۲ کارخانه خصوصی و دو کارخانه دولتی در سال ۱۳۳۲ به ۶۰ کارخانه خصوصی و ٤ کارخانه مجهز دولتی در سال۱۳٤۱ افزایش داده شد و حجم تولیدات کارخانه های نساجی از شصت میلیون متر به۴۱۸ میلیون متر قدرت تولید سالانه افزایش یافت .

توسعه قند :

تا سال ۱۳۳۲ کارخانه های قند کشورمحدود به ۱۲ کارخانه تهیه قند از چغندرویك تصفیه خانه بود که حدود ۶۰ هزار تن قندوشکر تولید میکرد . در اجرای طرحهائی که تنظیم و اجرا شد میزان تولید کارخانه های کرج ــ شاه زند ــ شاه آباد ــ مرو دشت ــ تربت‌حیدریه‌ــرضائیه ــ میاندوآب ــ آبکوه‌ــفسا ــ کرمان و چناران افزایش داده شد و کارخانه های تصفیه شکر خام ورامین ــنیشکرخوزستان ــ قند فریمان واصفهان تاسیس شدو میزان تولید سالانه از ۶۰۰۰۰ تن به ۲۱۷۰۰۰ تن افزایش داده شد .

نظیرچنین‌پیشرفتها برای صنایع روغن‌نباتی ــ سیمان ــ لوازم فلزی ــ پلاستیکی‌و لاستیکی قابل ذکر است بموجب بر آوردی که‌شده ارزش تولید سیمان ــ قند وشکر ــقماش نخی ــ دخانیات و کبریت در سال ۱۳۳۲معادل‌با ۲ر٤ میلیارد ریال و در سال ۱۳۳٤ معادل ۷ر۶ میلیارد و سال ۱۳۳۸ حدود ۳ر۱۰میلیاردریال بوده است و تولیدات کارخانه های‌داخلی ۱۰ــ۱۵ در صد تولیدات ملی ایران را تشکیل‌میدهند . بر طبق این محاسبات رشد سالانه تولیدات صنعتی بجز نفت درسالهای ۱۳۳٤حدود ۸ــ۱۰ بوده است و ازاینجااهمیت پیشرفت صنعت در ایران مشهود میگردد . براثرثبات سیاسی و جلب اعتماد عمومی در ابتدای سال ۱۳٤۲ میزان سرمایه‌های خارجی که‌دراثر قانون جلب و حمایت سرمایه های خارجی در ایران درامور صنعتی بکار افتاده است برابر ۱۱۸۵ر۰۰۰ر۰۰۰ ریال میباشد .

علاوه بر کارخانه‌هائی که ذکر شدتاسیس کارخانه های کود شیمیائی شیرازبه ظرفیت ۸۰ر۰۰۰ تن ، کارخانه هائی داروئی،یخچال سازی ، اجاقهای گاز و نفت سوز ، مونتاژرادیووتلویزیون ، مونتاژ اتومبیل‌سواری‌واتوبوس وباری ، کارخانه های کره ، ماست، پنیر ، شیر پاستوریزه ، کارخانه های شیمیائی‌برای تهیه مواد اولیه صنایع شیمیائی و نظایر آن موجب شد که صنایع ایران در راه رشد وتکامل قرار گیرد .

در سال ۱۳۳۲ کارخانه‌های نوشته درزیر در ایران وجود نداشت در حالیکه درسال ۱۳٤۱ این کارخانه ها جزئی از واحدهای‌صنعتی ایران بشمار میرفتند این کارخانه‌ها عبارت بودند از شیر پاستوریزه ــ روغن نباتی‌هیدروژنه ــ مشروبات غیرالکلی ــ لاستیك روکش شده ــ لاستیك توئی و روئی و انواع‌کفش لاستیکی ــ انواع مواد شیمیائی ــبستنی و نان ماشینی ــ لوله‌های چدنی ــ انواع‌لوازم‌الکتریکی ــآبگرم‌کن ــبخاری با کاربوراتور بخاری علاءالدین ــ انواع میخ ــ اجاق گازکوچك و بزرگ ــ خودروهای مونتاژ شده ــ کولر آبی ــ زیپ ــ اشیاء پلاستیك ــ گازاکسیژن وریل‌پرده .

در سال ۱۳۳۲ درایران ۱۳۰۰کارخانه‌ماشینی وجود داشت‌که ۷۵۰۰ نفر کارگر در آن کارخانه ها بفعالیت‌مشغول بودند درحالیکه‌این تعدادکارخانه به ۱۰۲٤۷ کارخانه ماشینی

با ۱۳۹۰۰۰ نفر کارگرافزایش یافت (۸۵هزارنفر کارگران صنعت نفت ــ راه آهن دولتی ایران ــ دخانیات وشیلات دراین رقم منظورنشده‌اند .

مهمترین اقدامیکه برای ایجاد رونق‌وفعالیت صنعتی در سال ۱۳۴۲ صورت گرفت محدود کردن و یا ممنوعیت واردات کالاهای‌صنعتی مشابه کالاهای ساخت داخله بوده است هم‌اکنون در حدود دویست نوع کالای‌صنعتی‌که تولید آن تا هفت سال پیش درکشور سابقه نداشت تولید میشود و برای حمایت از این‌صنایع بتدریج ورود کالاهای مشابه به‌آن‌ممنوع گردید و مقررات صادرات و واردات ورودکالاهائی از قبیل بعضی مصنوعات فلزی بکلی ممنوع شد و در نتیجه نه فقط کارخانه‌های‌موجود برفعالیت خود افزودند بلکه گروهی از سرمایه‌داران نیز برای سرمایه گذاری‌های‌جدیدتشویق شدند و ۲۴۰ پیشنهاد بـرای تاسیس کارخانه‌های تازه واصل گردید و پروانه‌تاسیس کارخانه‌های آنها صادر شد .

کار تاسیس بسیاری از این کارخانه‌هاآغازشده وتعدادی ازآنهاشروع به‌بهره‌برداری کرده‌اند مهمترین این‌کارخانه‌ها عبارت بودندازکارخانه‌هـای لاستیك سازی ، تهیه روغن موتور شیشه‌سازی و سه کارخانه تهیه‌محصولات‌فولادی ، سه کارخانه تهیه لوله فولادی در خوزستان ، تهیه لوله فولادی در تهران ، تهیه‌اجاق‌گاز ، سیلندرهای گاز ، تهیه فورمیکا ، لاستیك دوچرخه ، یخچال و کابل الکتریکی.

در مورد قطعات ساخته شده‌که برای‌مونتاژ وارد کشور میشوند تصمیم گرفته شد تا آنجاکـه ممکن است بـا کمك افزایش سودبازرگانی و نظایر آن محدود شوند در مورد یخچال این روش بسیار موثرواقع شد و اکنون‌قسمت اعظم قطعات یخچالهای الکتریکی در داخل کشور ساخته میشود .

در مورد ایجاد صنایع بزرگ و اساسی‌از قبیل پتروشیمی و فولاد سازی نیز اقداماتی صورت گرفت . در موردصنعت پتروشیمی قراردادی با دولت فرانسه منعقد شد در مورد ذوب آهن نیز علاوه براقداماتی کـه برای ایجادصنایع مکمل کارخانه فولاد صورت گرفت و اولین کارخانه لوله‌سازی و فولاد سازی درتهران در دست نصب قرار گرفت برای ایجاد تاسیسات ذوب آهن نیز اقدامات لازم بعمل‌آمد.

بمنظور افزایش میزان تولیـد قند،بررسیهای لازم صورت گرفت و مقدمات تاسیس چند کارخانه دیگر قند در نقاط مختلف کشورآماده شد .

در زمینه صنایع مربوط به سیمان ونساجی نیز فعالیت مجدد آغاز شد و برای‌اولین بار سیمان ایران بخارج از کشور صادر گردیدمحصولات نساجی ایران اینك بکشورهائی‌نظیر آلمان و هندکه‌خود از بزرگترین‌تهیه‌کنندگان‌این نوع کالا هستند صادر میشود .

در سال ۱۳۴۳ تصمیم گرفته شد که‌ساخت قطعات اتومبیل سواری و کامیون باید در ایران صورت گیرد و ازاین راه به تقویت‌صنایع داخلی مبادرت شد .

بدنبال تصمیم مزبور ساخت رادیو وتلویزیون براساس مقررات جدید اعلام شد و ورود قطعات مشابه خارجی که درایران امکان‌ساخت آن وجود دارد ممنوع‌گردید .

دراین سال نیز سرمایه‌گذاران بـه‌سرمایه‌گذاری تشویق شدنـد و ۲۷۴ پروانه تاسیس کارخانه هـای جدید صادر شد این‌کارخانه‌ها احتیاجات داخلی را در قسمت‌های مربوط به فعالیت خود تأمین مینمایند وکشوررااز ورودکالاهای مشابه خارجی بی‌نیازمیسازند.

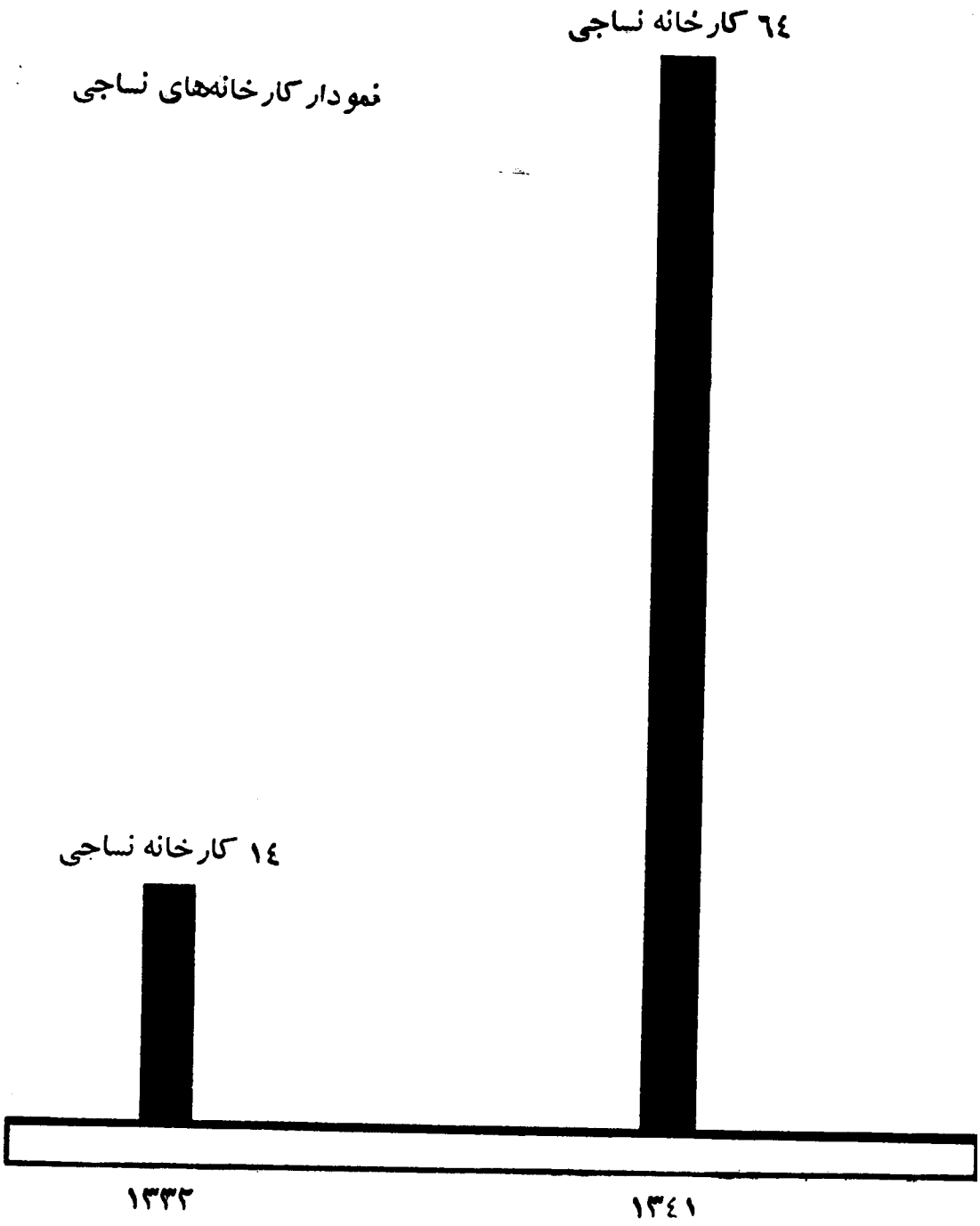
نمودار کارخانه‌های نساجی
۶۴ کارخانه نساجی
۱۴ کارخانه نساجی
۱۳۳۲
۱۳۴۱

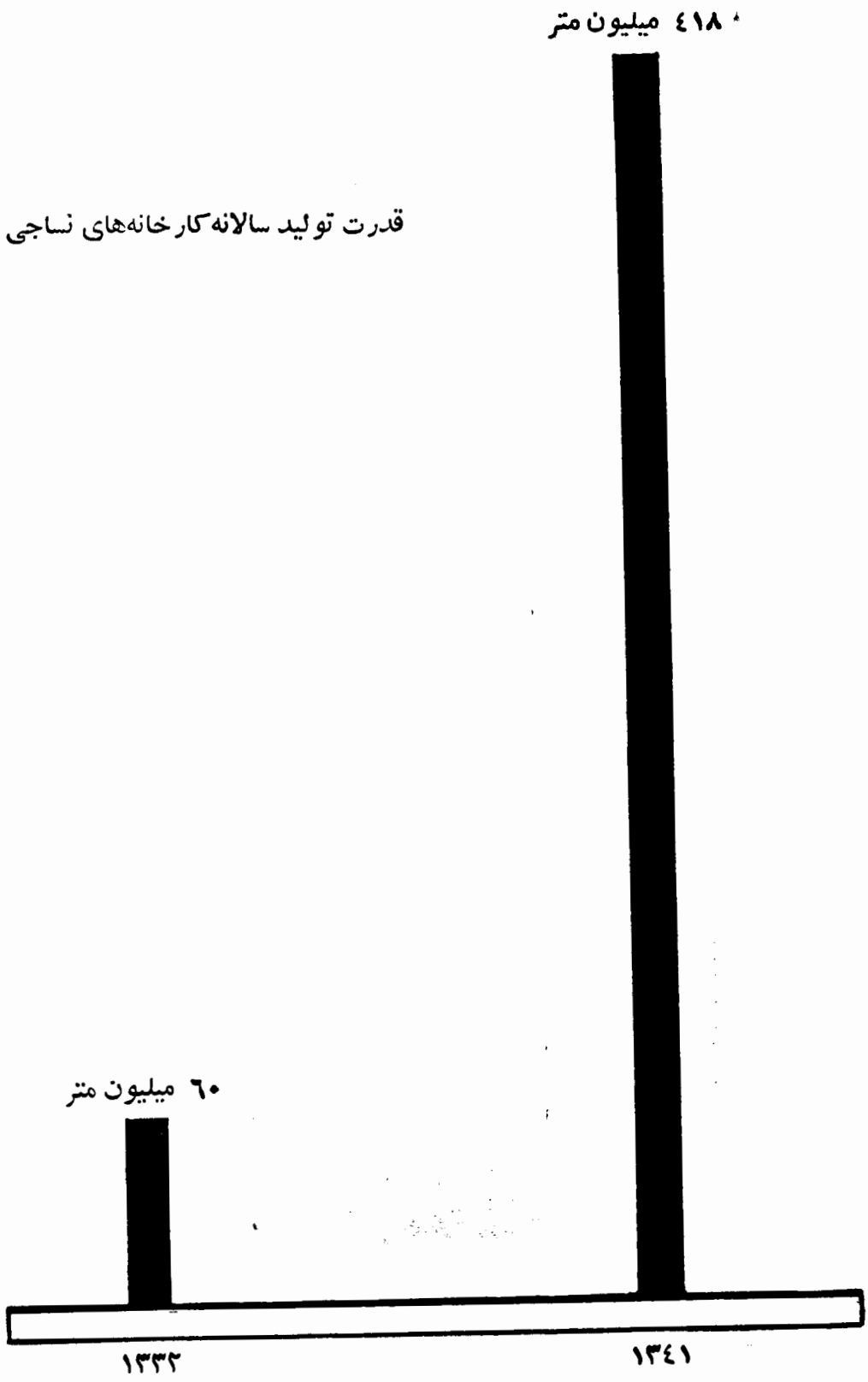
قدرت تولید سالانه کارخانه‌های نساجی
۴۱۸ میلیون متر
۶۰ میلیون متر
۱۳۳۲
۱۳۴۱

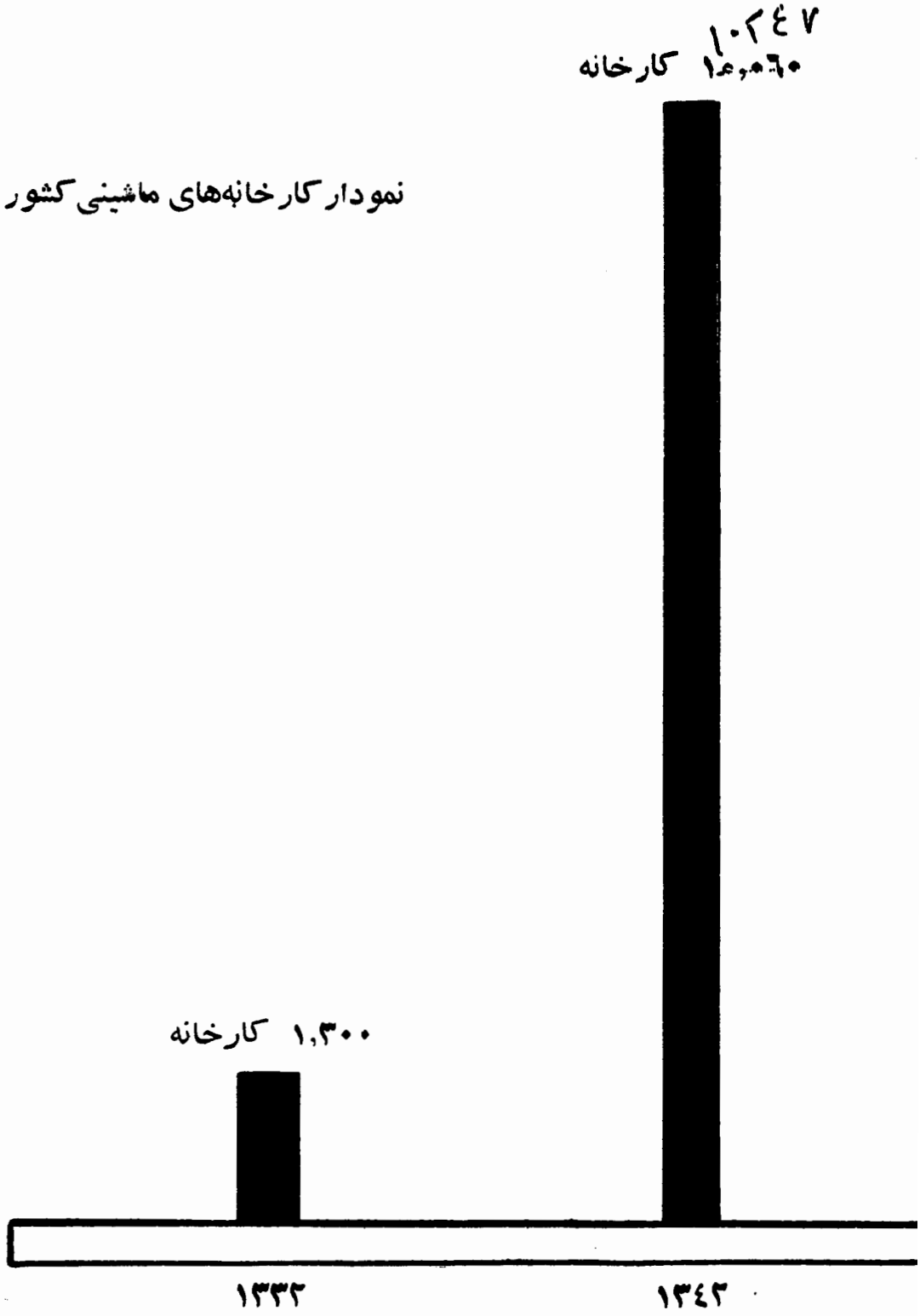
نمودار کارخانه‌های ماشینی کشور
۱۰۲۴۷
۱۰,۰۶۰ کارخانه
۱,۳۰۰ کارخانه
۱۳۳۲
۱۳۴۳

نمودار کارگران

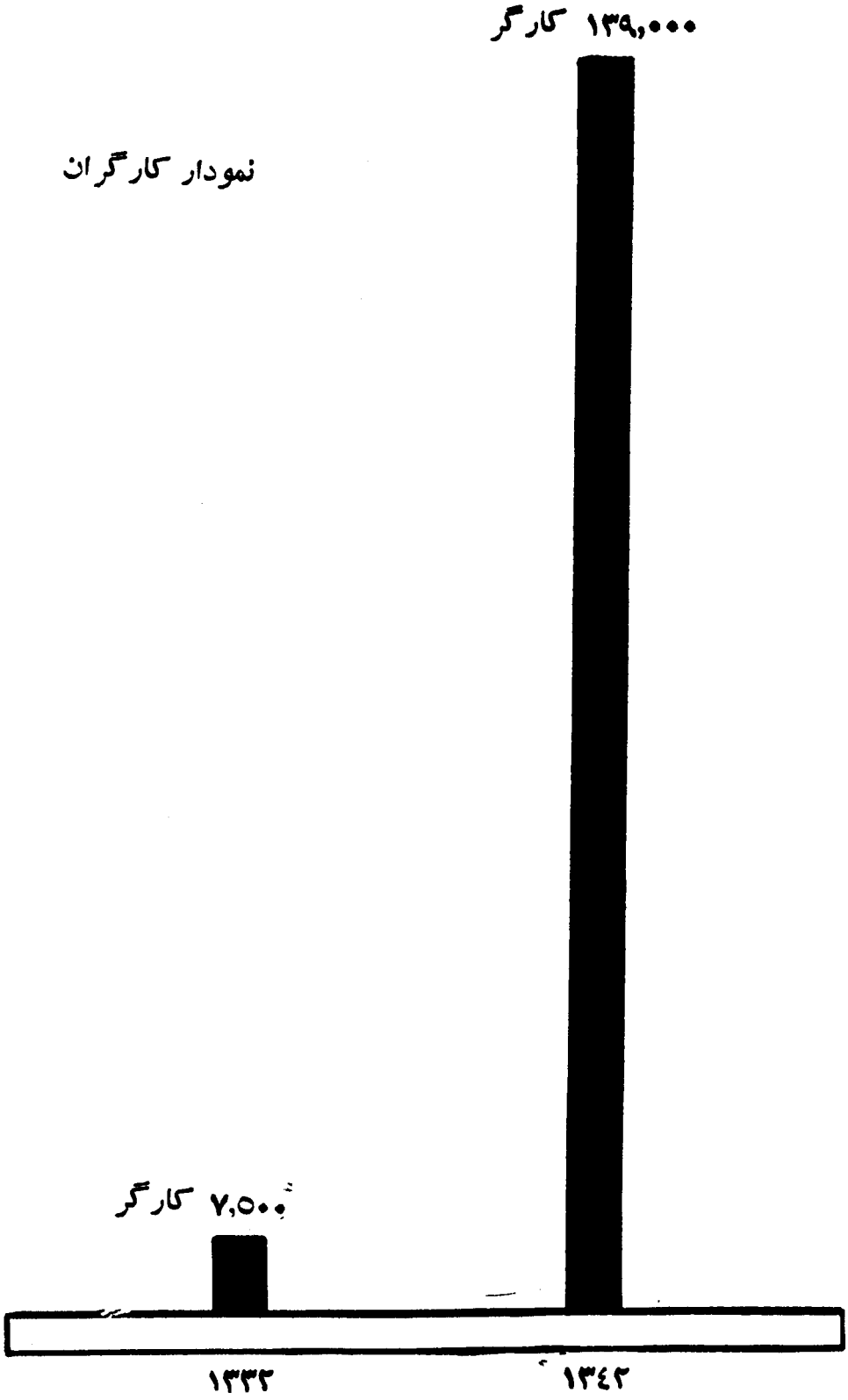

ضمنا بمنظور جلوگیـری از تمرکز کارهای اقتصادی در تهران نیز اقداماتی صورت گرفت تا سرمایه گذاران به سرمایه گذاری درنقاط مختلف کشور ترغیب شوند .

« توسعه بازرگانی »

موثرترین اقداماتیکه در سالهای اخیرصورت گرفت لغو صدور سهمیه‌های فردی برای کالاهای وارداتی و جوازهـای صادراتی وهمچنین واگذاری عمل صدور پروانه ورودبه گمرك ایران بود و تجار بدون مراجعه‌بوزارت‌بازرگانی مستقیما به بانك واسطه معامله مراجعه و برای کالاهای مجاز گشایش اعتبار مینمودندو صادرکنندگان کالاهای مجاز توانستند اقدام بصدور کالاهای خود نمایند .

بموازات اقدام فوق مناسبات بازرگانی‌ایران با کلیه کشورها توسعه داده شد وتوازن نسبی میان واردات و صادرات بوجود آمد ودرنتیجه با بسیاری از کشورها نظیر آمریکای شمالی ــ انگلستان ــ فرانسه ــ آلمان ــ ایتالیاشوروی ــ چکسلواکی ــ لهستان ــ مجارستان اطریش ــ ژاپن ــ ترکیه ــ هندوستان ــ پاکستان ــ افغانستان ــ سیلان و اردن هاشمی به عقد قرارداد و موافقتنامه بازرگانی مبادرت‌شد .

با تاسیس موسسه استاندارد و آشنانمودن تجار باستانداردیزه کردن کالا هـای صادراتی و تشویق صادرکنندگان و همچنین‌تنظیم موافقتنامه ترانزیت میان ایران باکشور های شوروی ــ ترکیه ــ پاکستان و افغانستان‌و شرکت در نمایشگاههای بین‌المللی نظیر بروکسل ــ نیویورك ــ شیکاگو ــ ازمیر ــ کابل‌و مرنو نسبت به توسعه صدور کالاهای‌صادراتی اقدام شد .

حمایت ازصنایع داخلی ورفع‌مشکلات‌بازار مشترك‌که با انعقاد قراردادهائی صورت گرفت و استفاده از سرمـایه‌های خارجی وهمچنین صادرات به شیخ نشین‌های خلیج فارس و پرداخت جایزه بصادرکنندگان و بهبود وضع‌گمرکی و مکانیزه کردن آن نسبت به توسعه امور بازرگانی کشور اقدامات اساسی صورت‌گرفت .

درسـال ۱۳۳۲ تا ۱۳٤۱ معادل ــ ۹۰۰۰۰۰۰ تن کالا بارزش ٤۲۸ میلیارد ریال واردات و چهار میلیون و پـانصد هزار تن‌بارزش ۸۳ میلیارد ریال صادرات مملکت بوده است . در اینمدت مواد نفتی صادره بالغ بر۲۵۱ هزار تن بارزش ۲۲۹ میلیارد ریال بالغ شده است .

با توجه باینکه قسمتی از واردات ازحقوق گمرکی بخشوده است و قسمتی نیز از معافیتهای قانونی استفاده میکنند دراین مدت‌بیش از ۸٦ میلیارد ریال درآمد عمومی و خصوصی گمرك بوده‌که درمقابل با توجه‌بقسمت‌قابل توجهی از مخارج ساختمانی و خریدوسائل که از محل درآمدهای اختصاصی بعمل‌آمده‌فقط در حدود پنج میلیارد ریال هزینه داشته است .

در سال ۱۳٤۲ در زمینه تهیه بازارصدور محصولات کشاورزی با انعقاد قرارداد با کشورهای مختلف از قبیل شش کشور بازار، مشترك و کشور های شوروی ، چکسلواکی، یوگسلاوی ، مجارستان و لهستان در هـای‌بازارهای سراسراروپابروی کالاهای کشاورزی ایران باز شد . براثر اقداماتیکه بمنظورافزایش‌صادرات‌کالاهای صادراتی ایران بعمل‌آمد ضمن مذاکره با شرکتهای کشتیرانی بسبب تقلیل‌نرخ‌حمل و نقل حدود یکصد میلیون ریال ازهزینه

حمل صادرات ایران کاسته شد . همچنین بامقامات شوروی مذاکراتی آغاز شد و قرارداد ترانزیت ایران و شوروی بامضا رسید . بموجب این قرارداد دولت شوروی تعرفه‌های تازه‌ای برای حمل کالا های ایران در نظر گرفت که‌مشابه نرخهائی بودکه برای کشورهای‌هم‌پیمان خود از قبیل لهستان در نظر گرفته بود . برای‌تقلیل نرخ حمل کالا و مخارج داخلی‌صادرات اقدام اساسی بعمل آمد و درنتیجه حدودنهصدمیلیون ریال از هزینه سالانه صادرات ایران با لغو عوارض دروازه‌ای کاسته شد .

برای تامین بازار فروش کـالاهای‌صادراتی مذاکراتی با کشورهای بلوك شرق و بازار مشترك آغاز شد و چندین هیات باکشورهای شرق و غرب اروپا مشغول مذاکره شدند و قراردادهائی با چندین‌کشور اروپائی شرق‌و بازار مشترك امضاء شد .

در قراردادهای اروپای شرقی میزان‌صادرات از ۱۰ تا ۳۰ درصد افزایش پیداکرد وبازارتازه‌ای برای‌کالاهای صادراتی‌کشاورزی‌فراهم شد .

افتتاح باب تجارت باکشورهاوامارات‌خلیج فارس نیز نتایج قابل توجهی در برداشت و میزان صادرات به این مناطق حداقل‌به‌بیست‌میلیون دلار یعنی یك پنجم کل صادرات بالغ خواهد شد .

بموازات اقدامات تجاری و صنعتی‌برای توسعه و تسهیل‌کارحمل و نقل‌وبارگیری در بنادر نیز اقداماتی صورت‌گرفت‌که مهمترین‌آن‌ساختمان بندرعباس‌است‌که ۱۷۵۰میلیون‌ریال هزینه خواهد داشت و بزودی آماده میشود .مقدمات ساختمان بندر بوشهر نیز آماده شده است . برای توسعه بندر شاهپور هم اقداماتی‌در جریان است و مقدمات افزایش صادرات بتدریج فراهم شده است و وسایل بندری کافی‌برای تخلیه و بارگیری کالا وجود خواهد داشت .

درسال ۱۳۴۳نیز اولین قراردادبازرگانی‌ایران ورومانی بامضا رسید . بموجب این قرارداد ایران و رومانی طی یکسال معادل‌مبلغ‌هفت میلیون دلار کالا بایکدیگر مبادله‌میکنند. کالاهائیکه رومانی بایران میفرستد عموما ازجمله ماشین آلات سبك و سنگین و مقداری‌نیز کاغذ و شیشه و اقلام دیگر خواهد بود ودرمقابل ایران علاوه برصادرات معمولی خودچند قلم کالا های صنعتی از قبیل منسوجات‌پشمی ،نخ پنبه‌ای و منسوجات نخی به رومانی صادر خواهد کرد .

موافقتنامه‌های جدید پرداخت وبازرگانی ایران‌و شوروی

بموجب قرارداد بازرگانی جدید که‌برای اولین‌بار بمدت سه سال منعقد گردید ایران و شوروی در سال ۱۳۴۳ معادل چهل وپنج میلیون دلار ردوبدل کـردند و ایران توانست در حدود ۱۸۰۰ میلیون کالا بشوروی‌صادر کند و معادل همین رقم از آن کشورکالا خریداری نماید .

رقم مبادلات دو کشور از ۴۵ میلیون‌دلار در سال ۱۳۴۳ به ۵۴ میلیون دلار در سال ۱۳۴۴ و ۶۰ میلیون دلار درسال ۱۳۴۵ بالاخواهد رفت و بعبارت دیگر هرسال ۲۰ درصد افزایش خواهد یافت و در نتیجه در سال سوم‌ایران در حدود ۲۲۰۰ میلیون ریال کـالا بشوروی صادر خواهد نمود .

بموجب موافقتنامه جدیـد صادرات‌برنج از بیست هزار تن در سال گذشته به چهل

هزار تن در سال سوم موافقت‌نامه بالاخواهدرفت بهمین نحو صادرات کشمش از ۹۰۰۰ تن به ۱۲۰۰۰ تن و کتیرا از رقم نسبتاً ناچیز به۶۰۰۰ تن درسال سوم قرارداد افزایش خواهد یافت . واردات از شوروی نیز عموماً ازجمله کالاهای ضروری و مورد نیاز مبرم کشوراست و از جمله انواع ماشین‌آلات تراکتور و موادشیمیائی در سه سالـه دوره موافقتنامه وارد خواهد شد .

بموجب قرارداد پرداخت که بامضاء رسید از این پس پرداختهای ایران و شوروی در چهار چوب سیاست پولی ایران انجام خواهد شد و بازرگانان برای ورود جنس از شوروی بهمان نحو که برای ورود جنس از سایر کشورها اقدام میکنند رفتار خواهند کرد.

امضای موافقت نامه تجاری جدید ایران و ژاپن نیز دربهبود وضع اقتصادی‌ایـران اثر شایانی دارد . بموجب موافقت نامه دولت ژاپن تعهد کرده‌است که کلیه محدودیت‌هاوموانعی را که برای صادرات ایران به‌ژاپن وجود داشت ازمیان بردارد و هرتسهیلی که برای واردات کالاهای کشورهای مختلف در نظر میگیرد در مورد کالاهای ایران نیز اقدام نماید . دراین قرارداد مقرر شده است هرسال معادل ۴۵۰ میلیون ریال کالاهای ایران بکشور ژاپن صـادر **شود** . در سال ۱۳۴۳ برای اولین بارنخستین‌پارتی میوه تازه محصول ایران که به مهرموسسه استاندارد ممهور شده‌بود باهواپیما به‌مقصد کویت صادر شد و بازار تازه‌ای جهت میوه‌تازه ایران فراهم گردید .

« اعطای وامهای صنعتی و معدنی از محل تفاوت ارزیابی پشتوانه اسکناس .»

«موجب خوشوقتی است که دراین مدت از طرف اهالی فعالیتهائی»
« درامور تولیدی و عمرانی و خیریه شده که سابقه نداشته است »
« چنانکه در قسمت صنعتی بااستفاده از اعتبارات ارزیابی پشتوانه »
« اسکناس‌اقداماتی‌که بدست صاحبان صنایع خصوصی صورت‌گرفته»
« بیش از عملیات پنجاه سال گذشته است . »

« از سخنان شاهنشاه »

بموازات اصلاح وبهبود وضع اقتصادی ، توسعه فعالیتهای ملی وتقویت صنایع داخلی نیز مورد توجه قرار گرفت و کوشش شدتا بااتخاذ تدابیر صحیح ولازم اقتصاد صنعتی وصنایع ملی نیز همگام باترقیات دیگر پیشروی و حرکت داشته باشد . دراجرای این هدف قانون‌اصلاح قانون تثبیت پشتوانه اسکناس بتصویب رسید بموجب این قانون بانك ملی‌مجاز شدتااز مـحل تفاوت ارزیابی پشتوانه اسکناس برای تامین هزینه‌های ریالی امور کشاورزی و تولیدی‌خارج از برنامه هفت ساله دوم بصاحبان صنایع و سرمایه گذاران داخلی وام بپردازد . مبلغ کـل وامهای مزبور از محل تفاوت ارزیابی پشتوانه اسکناس بالغ بر ۷۱۰۰ میلیون ریال بود کـه ۳۵۰۰ میلیون‌ریال‌برای‌امور کشاورزی‌و۳۶۰۰میلیون ریال برای امورتولیدی صنعتی و معدنی تخصیص داده شد .

برای اعطای وام درامور صنعتی و معدنی آئین‌نامه خاصی تنظیم شد . حداکثروامهای اعطائی برای انجام هر طرح ۵۰ درصد ارزش‌کل طرح بودکه‌برای مدت ۱۲ سال دراختیار صاحب طرح گذارده میشد .تااوایل سال ۱۳۳۹ در مدتی قریب چهار سال جمعـا ۳۲۶وام بزرگ بمبلغ ـ ۶۰۹۲۴۰۳۲۰۰ ریال و ۱۲۱۵ وا مکوچك بمبلغ ۳۸۱۲۶۰۲۵۰ ریال برای

پرداخت بصاحبان صنایع و معادن کشور توصیه شده‌است . وامهای بزرگ برای صنایع نساجی ۸۱ توصیه ــ صنایع قند ۱۱ توصیه ــ صنایع شیمیائی‌وداروئی ۱۹ توصیه‌ــ صنایع‌موادغذائی ٦٤ توصیه ــ صنایع ساختمانی ۵۱تــوصیه ــصنایع نوسازی ۳٦ توصیه ــ صنایع پلاستیك‌و لاستیــــك ــ چـــرمسازی ــ چـــوب‌کاغذ و مقوا وصنایع متفرقه ٤۲ توصیه وبرای معادن ۲۲ توصیه بود که دراستان‌های مختلف کشور واحدهای صنعتی‌آن بفعالیت‌مشغول شدند .

اضافه محصول سالانه :

اضافه تولید سالانه صنایع و معادن کشور که در نتیجه اعطای وامهای تولیدی‌ازمحل تفاوت ارزیابی پشتوانه اسکناس حاصل گردید بقرار زیراست :

صنایع نساجی ٤۵۳۸ میلیون ریال .
صنایع قند ۲۸۲۳ میلیون ریال .
صنایع شیمیائی و داروئی ۳۲۳٦ میلیون ریال .
صنایع مواد غذائی ۳۹۲۰ میلیون ریال .
صنایع ساختمانی ۱۰۸۸ میلیون ریال .
صنایع نوسازی ۱۳٤۳ میلیون ریال .
پلاستیك و لاستیك ٤۹٤ میلیون ریال .
صنایع چرمسازی ٤۱۳ میلیون ریال .
صنایع چوب مقوا وکاغذ ۲٤٦ میلیون ریال .
معادن ۹۳۸ میلیون ریال .
جمع ۱۹۰۳۹ میلیون ریال

علاوه بر اعطای وامهای صنعتی بزرگ وامهای کوچك صنعتی نیز که ارزش طرح‌آن از پنج میلیون ریال تجاوز نمیکرد بصاحبان صنایع کوچك پرداخت میگردید . برای اعطای این‌نوع وام‌مبلغی معادل ۳۰۰ میلیون ریال از اعتبار اصلی تخصیص داده شد تااوایل ســـال ۱۳۳۹ جمعا ۱۲۱۵ توصیه بمبلغ ــر۳۸۱٤۲۲۵۰۰ ریال صورت گرفت که در نقاط مختلف استانهای کشور توزیع شد .

در نتیجه پرداخت وام از محل‌مازاد ارزیابی پشتوانه اسکناس سرمایه‌هائی متجــاوزاز دوبرابر مبلغ وام‌پرداختی از حال رکود خارج شد ودرنتیجه تولید داخلی قماش نخی‌درسال ۱۳۳٦ که در حدود ۱۲۰ میلیون متربود وتقریبا ٤۰ درصد مصرف کشور را تامین‌میکرددرسال ۱۳٤۲ تا ٤۰۰ میلیون متر پیش‌بینی شد .

اثر اجرای طرحهائیکه باپرداخت وامهای بزرگ وکوچك صنعتی صورت گرفته‌است وارزش سالانه محصول آنها قریب ۱۹ میلیاردریال برآورد میشود برروی درآمد ملی بمیزان ٤۰٪ ارزش‌محصول که قریب ۷٫٦ میلیارد ریال است پیش‌بینی میشد که بافرض ۲۰ میلیون‌نفر جمعیت برای کشور تاثیر سرانه آن قریب ۳۸۰ ریال یا قریب ۵ دلار است‌بامقایسه‌بدرآمدملی‌در سال ۱۳۳۷ که قریب ۱۲۰ دلار بر آورد گردیدمیزان افــزایش درآمدملی در نتیجه اعطای وامهای تولید صنعتی و معدنی قریب ٤درصدمیگرددکه کاملا قابل ملاحظه است .

اقتصاد ایران

استقرار ثبات اقتصادی ــ اعــاده‌عمومی‌ــ جلب سرمایه های خارجی و خصوصی تشویق صادرات تحدید واردات ــ حفظ ارزش‌پول ــ واگذاری امور تولیدی بمردم ــحمایت

تولید خالص نفت ایران

در ده سال اخیر با مقایسه با سال ۱۹۵۰

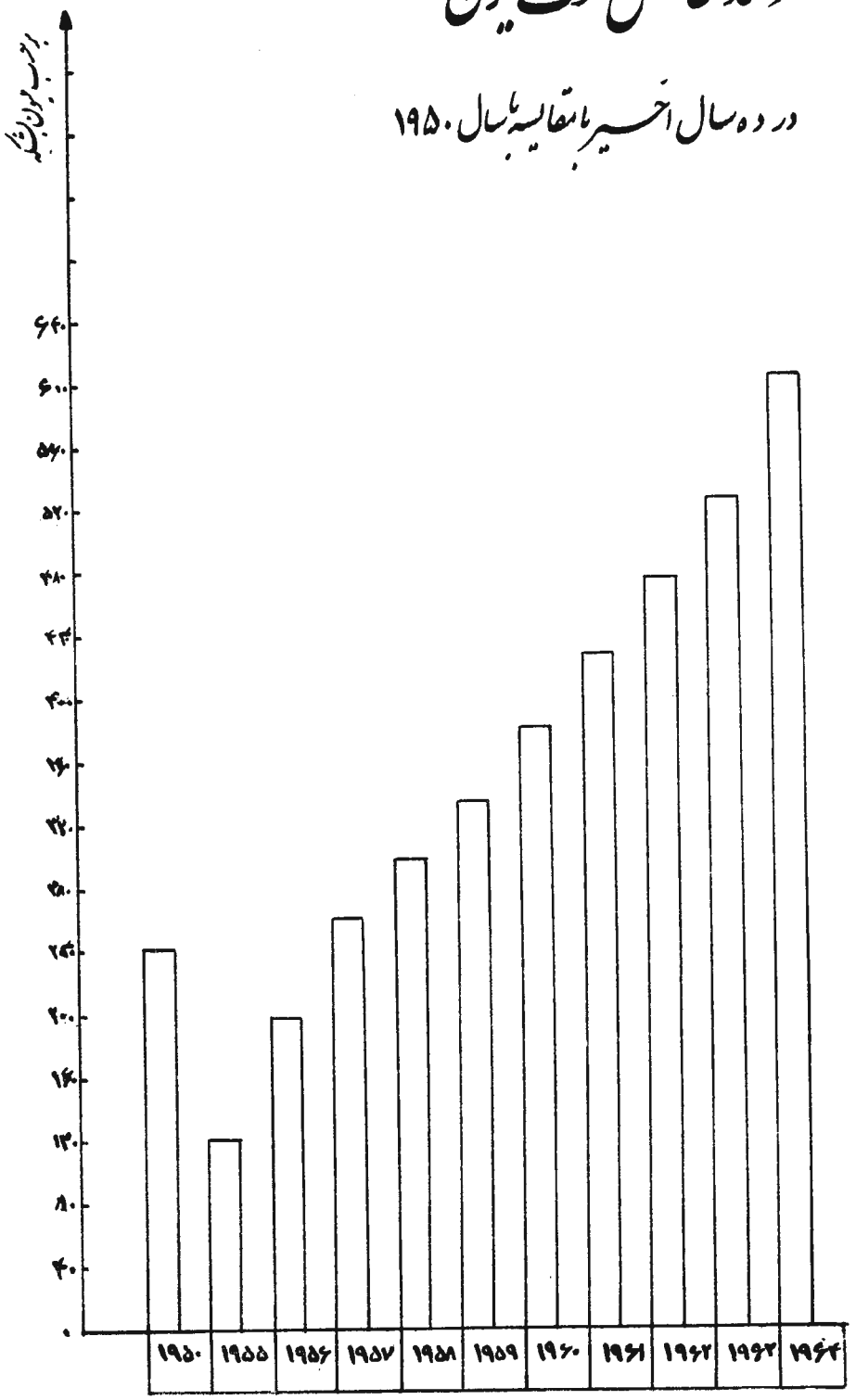

صادرات نفت ایران

در دهسال اخیر با مقایسه با سال ۱۹۵۰

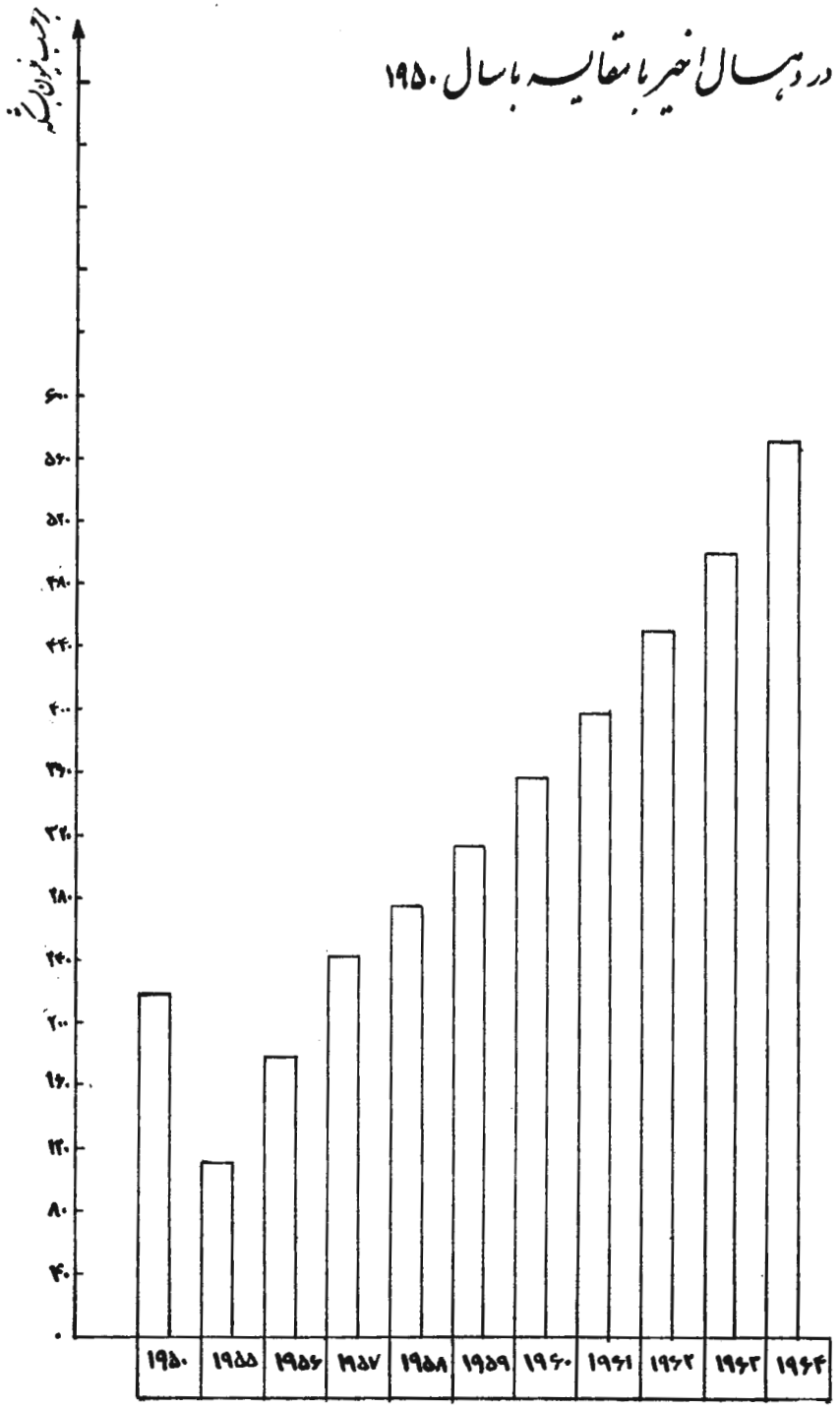

درآمد ایران از صادرات نفت

در ده سال اخیر با مقایسه با سال ۱۹۵۰

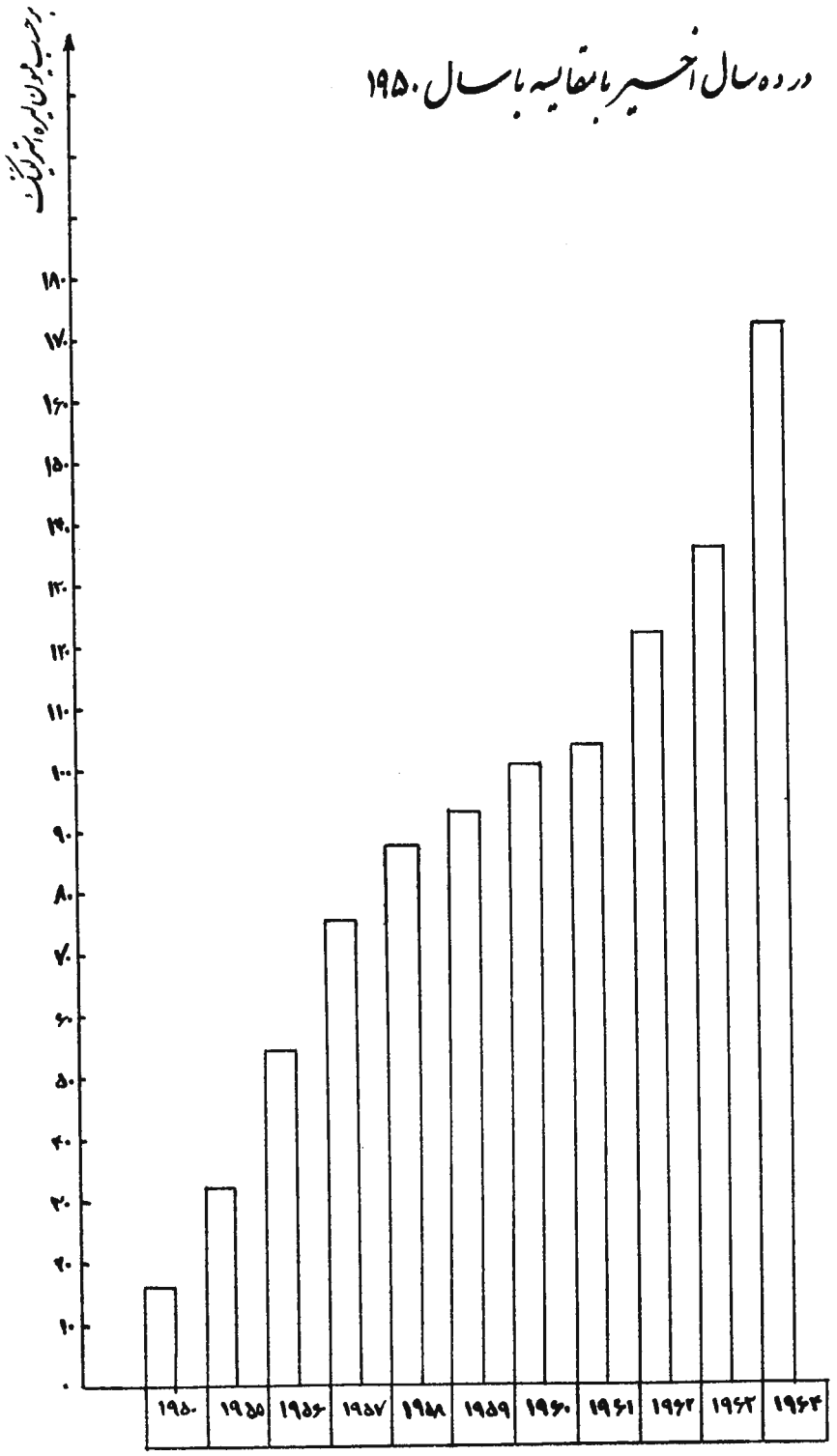

صاحبان صنایع و حرف واعطای‌وامهای مختلف‌در سال ۱۳۳۲ در پی ریزی یك اقتصاد نو و تحکیم ارکان آن بر شالوده صحیح و جهانی‌اساسی‌ترین‌تحول‌را در تغییر شکل جامعه ایران بوجود آورده است .

در سال ۱۳۳۳ مقدار ارزی که ازکنسرسیوم نفت دریافت شد ۶۵۲ میلیون ریال بود این رقم در سال ۱۳۳۸ معادل ۱۹٫۵میلیاردودرسال۱۳۴۰ به ۱۱۶ میلیارد ریال‌بالغ گردید. واردات کالاهای سرمایه‌ای بیش از واردات کالاهای مصرفی شد در سالهای ۱۳۳۵ ــ۱۳۳۷ واردات کالاهای مصرفی به ۱۲ درصد در سال‌افزایش یافت در حالیکه بر حجم واردات‌کالا های سرمایه‌ای هر سال ۳۵ درصد اضافه شد.ذخیره فراوان ارز هزینه‌های ارزی واحدهای صنعتی را تامین کرد وافزایش حجم پول درگردش هزینه‌های ریالی طرحهای صنعتی را تامین نمود . در سال ۱۳۳۶ مبلغ ۶۲۵ میلیون‌ریال در ساختمان بکار افتاد و در سال ۱۳۳۸ این مبلغ به ۶۹۳۱ میلیون ریال رسید. شاخص‌تولید سیمان در سال ۱۳۳۷ که معادل ۱۳۹ بود در سال ۱۳۳۸ معادل ۲۵۷ شد . شاخص‌تولیدبرق از ۵۶۸ به ۱۱۸۳ وتولید قماش نخی‌از ۱۲۱به ۲۳۹ و چای از ۷۰ به ۹۶ رسید.افزایش‌سرمایه گذاریهای عمرانی در سال ۱۳۳۴ جمعا در حدود ۱۷ میلیارد ریال بود در حالی که‌در پایان سال ۱۳۳۸ این مبلغ به ۵۰ میلیارد ریال افزایش یافت و هزینه‌های عمرانی از ۱۲درصد تولید ملی در سال ۱۳۳۴ به ۲۲ درصد در سال ۱۳۳۸ رسید . در سالهای اخیر فعالیت‌های زیر بنا آغاز شد . بر تعداد مدارس‌و آموزشگاه های حرفه‌ای افزوده شد ــ راههای‌تازه احداث گردید ــ راه آهن تهران تبریز وتهران مشهد شروع بکار کرد کارخانه های‌برق در بسیاری از شهرها احداث ووضع بنادر نیز اصلاح شد و موجب گردید که بر تعداد کارگران افزوده شود .

بمنظور فراهم آوردن ثبات بیشتردر امور اقتصادی وایجاد اعتماد بیشتر برای سرمایه گذاری سرمایه گذاران داخلی وخارجی‌در روز هشتم اسفند ۱۳۴۱ کنفرانس اقتصادی تشکیل شد و پیرامون اموری که با زندگی‌مردم و سیاست اقتصادی کشور ارتباط مستقیم داشت بحث و مذاکره شد و تصمیماتی اتخاذگردید .

صنعت‌نفت

پس از ملی شدن صنعت نفت برای‌تحصیل عوائدبیشتر از منابع نفت در راه‌عمران و آبادی کوشش لازم بعمل آمد و با انعقادقراردادهای مختلف سطح تولید و بهره‌برداری ازمنابع آن افزایش یافت در هفتم آبانماه۱۳۳۳قرارداد جدیدی با ۸ شرکت معظم خارجی که کنسرسیوم نفت را تشکیل داده بودند منعقدگردید و حق اکتشاف و استخراج و تصفیه و حمل ونقل نفت در منطقه مشخصی موسوم‌به‌حوزه قرارداد به این شرکتها واگذار شد با انعقاد این قراردادها نه تنها اختلافات با شرکت‌نفت سابق مرتفع شد بلکه امور مربوط باکتشاف واستخراج و پالایش و صدور نفت بشرکتهای‌عامل تفویض شد . بر طبق اختیاری که به شرکت‌ملی‌نفت داده شد در سال۱۳۳۶قراردادی‌با شرکت ایتالیائی آجیب میزاریا و در سال بعد قرارداد دیگری با شرکت پان امریکن‌منعقد گردید که در قسمت های واقع درنواحی زاگرس ــ خلیج فارس و مکران بانجام عملیات‌اکتشاف بپردازند و منافع حاصله پس از تادیه مالیات بردرآمد بالمناصفه بین صاحبان سهام‌تقسیم شود و باین ترتیب ۷۵ درصد منافع عاید دولت ایران و شرکت ملی نفت گردید و برای‌نخستین بار اصلی‌که معروف به ۷۵ــ۲۵ گردید

در دنیا اعلام و اجرا شد . مقدار تولید خالص نفت ایران که درسال ۱۳۲۹ بالغ بر ۲۴۲۴۷۵۰۰۰ بشکه بود در سال ۱۳۴۳ به ۶۰۵۸۴۵۰۰۰ بشکه رسید .

درآمد کشور ایران از صادرات نفت نیز در سال ۱۳۲۹ فقط ۱۶٫۰۳۵٫۵۶۷ لیره استرلینگ بود که در سال ۱۳۴۳ به ۱۷۲٫۱۵۳٫۰۴۸۸ لیره استرلینگ افزایش یافت .

در سال ۱۳۳۸ شرکت ملی نفت فاقد لوله برای حمل فرآورده‌های نفتی بوددرحالیکه بااقداماتی که صورت گرفت بیش از دوهزارکیلومتر خط لوله حمل نفت احداث‌شدکه ازاهواز بتهران‌وازتهران بمشهد ورشت‌وازناباصفهان‌ادامه دارد . بعلاوه یك رشته خطلوله جهت حمل گاز بطول ۲۶۸ کیلومتر از گچساران به‌شیراز

عملیات عمرانی برنامه‌هفت ساله دوم

در سالهای ۱۳۳۱ و ۱۳۳۴ اقتصاد کشور وضع مطلوبی نداشت . درآمد ارزی‌درنتیجه قطع درآمد نفت کاهش یافت و خطرترقی‌شدید قیمتها ظاهر شده بود . طی سه سال از ۱۳۳۰تا ۱۳۳۲ هزینه زندگی ۳۳درصد ترقی کرده بودکاهش موجودیهای ارزی موجب برقراری محدودیتهای شدید اقتصادی گشته و درعین حال موجودی کالاهای وارداتی رو به‌نقصان گذاشته بود . قبل از شروع برنامه دوم شرائط سخت اقتصادی دولت را ناگزیر بتحصیل وام ازبانك ملی کرد خزانه‌داری‌کل و دستگاههای دولتی در پایان سال ۱۳۳۴ که مقارن آغازبرنامه دوم بود جمعا معادل ۱۰٫۹ میلیارد ریال به بانك ملی و ۸٫۲ میلیارد ریال بسایر بانکها بدهی داشتند و باتوجه باینکه درپایان سال ۱۳۲۹ وام دولت و سایر موسسات وابسته بآن ببانك ملی معادل ۵٫۹ میلیارد ریال و بسایر بانکها ۱٫۳ میلیارد ریال بود و در مدت پنج سال (۱۳۲۹ـ ۱۳۳۴) به بدهی دولت و دستگاههای تابعه آن به بانك ملی پنج میلیارد ریال و بسایر بانکها ۶٫۹ میلیارد ریال یعنی مجموعا ۱۱٫۹ میلیارد ریال اضافه شده بود . در چنین شرایطی بودکه برنامه هفتساله دوم آغاز شد قانون برنامه هفتساله دوم در هشتم اسفند ۱۳۳۴ به تصویب مجلس شورایملی رسید .

هدفهای این برنامه بطوریکه در مقدمه قانون برنامه مندرج است عبارت‌بوداز افزایش تولید و بهبود و تکثیر صادرات و تهیه مایحتاج مردم در داخله کشور و ترقی کشاورزی و صنایع و اکتشاف و بهره‌برداری از معادن و ثروتهای زیر زمینی و اصلاح و تکمیل وسایل ارتباط و اصلاح امور بهداشت عمومی و انجام هرنوع عملیاتی برای عمران کشور و بالابردن سطح فرهنگ و زندگی افراد و بهبود وضع معیشت عمومی .

مجموع اعتباری که برای برنامه دوم اختصاص داده شده بود به ۸۴ میلیارد ریال بالغ میگردید ولی این اعتبار در اثر کاهش درآمد سازمان برنامه از عوائد نفت به حدود ۶۰میلیارد ریال تقلیل یافت و در نتیجه مسلم شد که‌اجرای برنامه ۸۴ میلیارد ریالی بدون استفاده از وام مقدور نیست بدین مناسبت قراردادهائی برای اخذ وام منعقد گردید و از محل آنها درحدود ۲۵ میلیارد ریال تاآخر دوره برنامه مورد استفاده قرار گرفت .

وضع اقتصادی کشور در دوران برنامه دوم :

تحولات اقتصادی کشور را طی برنامه دوم میتوان بدو دوره مشخص تقسیم‌کرد.

دوره توسعه از سال ۱۳۳۴ تا اواسط سال ۱۳۳۹

دوره محدودیت از اواسط سال ۱۳۳۹ تا پایان برنامه .

الف ــ دوره توسعه :

در دوره توسعه بموازات شروع برنامه دوم عمرانی رونق اقتصادی بوجود آمدکه‌براثر عواملی نظیر افزایش درآمد نفت و وامها و افزایش هزینه‌های دولتی و افزایش اعتبارات داخلی و خارجی حاصل شد . در سال ۱۳۳۸ سرمایه‌گذاری خارجی از حدود ۸ درصد درآمد ملی در ابتدای دوره توسعه به حدود ۱۸ درصد درآمد ملی بالغ گردید . از سال ۱۳۳٤تاپایان سال ۱۳۳٦ بیشتر اعتبارات جدید دراختیار بخش خصوصی قرارگــرفت و میزان اعتبارات خصوصی تقریبا دو برابر بالا رفت یعنی از ۷٫٦ میلیارد ریال به ۱٤٫۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۳٦ افزایش یافت درحالیکه اعتبارات‌بخش دولتی درهمان مدت فقط ۱٫۸ میلیارد ریال بالا رفت و از ۱۸٫۹ میلیارد ریال به ۲۰٫۷ میلیارد ریال رسید .

ازطرف دیگر طی مدت سه سال ۱۳۳٤ ــ ۱۳۳٦ معادل ۳٫٦ میلیارد ریال‌برسپرده‌های بانکی بخش دولتی افزوده گردید و درنتیجه دولت نه تنها در سالهای ۱۳۳٤ تا ۱۳۳٦ عملا از اعتبارات بانکی استفاده نکرد بلکه افزایش سپرده‌های دولت معادل ۱٫۸ میلیارد ریال اثر ضد تورمی داشت ولی درعوض بخش خصوصی باتوجه بمیزان سپرده‌های بانکی آن طی این مدت بطور خالص از ٤٫۸ میلیارد ریال اعتبار جدید استفاده نمود .

وضع ارزی :

وضع ارزی از سال ۱۳۳٤ تا پایان سال ۱۳۳٦ رضایت‌بخش بود و واردات در نتیجه سیاست دروازه‌های باز رو به‌افزایش گذاشت .

مبالغ عمده تحصیل ارز را صادرات (غیراز نفت) و کمکهای بلاعوض ودرآمد نفت و فروش ارز توسط کنسرسیوم نفت جهت تامین ریال برای هزینه‌های داخلی آن تشکیل میداد. باآنکه ارزش صادرات (غیراز نفت) تاحدی در تحصیل ارز موثر بود افزایش درآمد ارزی بطورکلی ازطریق درآمد نفت و فروش ارز و کمکهای بلاعوض صورت گرفت ولی بتدریج‌که درآمد ارزی ایران از نفت بالا رفت کمکهای بلاعوض رو بکاهش گذاشت . افزایش‌درآمد ارزی‌سبب شد که میزان تقاضا بالا رود ودرنتیجه واردات کالای سرمایه‌ای و مصرفی هردو رو بافزایش نهاد .

بطوریکه در جدول مربوط منعکس است افزایش سالانه ذخائر ارزی کشورکه در سال ۱۳۳٤ معادل ٦٫۵ میلیون دلار بود در سال ۱۳۳٦ به ۵۲ میلیون دلار رسید :

جدول تقسیم اولیه اعتبارات مصوب برنامه‌هفت ساله دوم مبلغ به‌میلیون ریــال

شماره فصل	عنوان فصل	اعتبارات تعهدات برنامه اول	اعتبار برنامه دوم	جمع	درصد نسبت به کل
۱	کشاورزی وآبیاری	٦٫۲٦۰	۱۱٫۹۵۸	۱۸٫۲۱۸	۲٦
۲	ارتباط ومخابرات	۵٫۳٦۷	۱۷٫٤۵٤	۲۲٫۸۲۱	۳۲٫٦
۳	صنایع‌ومعادن	۲٫۷۵۹	۷٫۸۰۱	۱۰٫۵٦۰	۱۵٫۱
٤	اموراجتماعی	۲٫۸۱٤	۱۵٫۵۸۷	۱۸٫٤۰۱	۲٦٫۳
	جمع	۱۷٫۲۰۰	۵۲٫۸۰۰	۷۰٫۰۰۰	۱۰۰

جدول اعتبارات برنامه دوم بر اساس افزایش ۳۰ درصد باعتبار مصوب هر فصل

فصل	عنوان	اعتبار به میلیون ریال
۱	کشاورزی و آبیاری	۲۱٫۸۶۲
۲	ارتباطا ـ ومخابرات	۲۷٫۳۸۵
۳	صنایع ومعادن	۱۲٫۶۷۲
۴	اموراجتماعی	۲۲٫۰۸۱
	جمع	۸۴٫۰۰۰

جدول آخرین اعتبارات مصوب برنامه

فصل	عنوان	اعتبار به میلیون ریال
۱	کشاورزی و آبیاری	۲۵٫۱۰۰
۲	ارتباطات ومخابرات	۲۴٫۰۰۰
۳	صنایع و معادن	۹٫۴۰۰
۴	امور اجتماعی	۱۵٫۵۰۰
	جمع	۸۴٫۰۰۰

جدول عمل کرد مالی برنامه هفت ساله دوم (مبلغ به ملیون ریال)

فصل	عنوان	اعتبار تأمین شده	وجوه پرداخت شده	درصد پرداختی نسبت بکل پرداخت
۱	کشاورزی وآبیاری	۳۴٫۸۰۷	۲۳٫۴۶۴	۳۱٫۱
۲	ارتباطات و مخابرات	۳۲٫۹۷۳	۲۹٫۹۴۰	۳۹٫۸
۳	صنایع و معادن	۹٫۱۹۱	۸٫۸۲۳	۱۱٫۸
۴	امور اجتماعی	۱۰٫۳۸۶	۱۳٫۰۰۶	۱۷٫۳
	تنخواه گردان پرداختی جهت اجرای طرحهای راهسازی وشهرسازی	—	۱۸	—
	جمع	۸۲٫۳۵۷	۷۵٫۲۵۱	۱۰۰

مقایسه سرمایه گذاری خصوصی طی‌سالهای ۱۳۳٤ ــ ۱۳٤۱
مبلغ به میلیاردریال

سال	سرمایه گذاری خصوصی	سرمایه گذاری دولت
۱۳۳۴	۱۰٫۳	۷٫۴
۱۳۳۵	۱۰٫۸	۱۳٫۳
۱۳۳۶	۱۰٫۹	۱۶٫۹
۱۳۳۷	۲۳٫۳	۲۱٫۴
۱۳۳۸	۳۰و۵	۲۰٫۵
۱۳۳۹	۲۱٫۹	۲۷٫۲
۱۳۴۰	۱۳	۲۵٫۶
۱۳۴۱	۱۳	۱۷٫۸

جدول مقایسه سرمایــه‌گذاری بادرآمد ملی طی‌سالهای ۱۳۳٤ ــ۱۳٤۱
(مبلغ به میلیارد ریال)

سال	سرمایه‌گذاری	درآمد ملی	درصد سرمایه‌گذاری نسبت به‌درآمد ملی
۱۳۳٤	۱۷٫۸	۲۲۹	۷٫۸
۱۳۳۵	۲٤٫۱	۲۳۵	۱۰٫۳
۱۳۳٦	۲۷٫۸	۲٤۳	۱٤٫۸
۱۳۳۷	٤٤٫۷	۲۵۲	۱۷٫۸
۱۳۳۸	۵۱	۲۸٦	۱۷٫۸
۱۳۳۹	٤۹٫۱	۲۹۵	۱٦٫٦
۱۳٤۰	۳۸٫٦	۳۰۳	۱۲٫۷
۱۳٤۱	۳۰٫۸	۳۰۷	۱۰

جدول اعتبارات بخش خصوصی ودولتی طی سالهای ۱۳۳٤ ــ۱۳٤۳
(مبلغ به میلیارد ریال)

پایان سال	اعتبارات بخش‌خصوصی	اعتبارات بخش دولتی	کل اعتبارات
۱۳۳۳	۷٫٦	۱۸٫۹	۲٦٫۵
۱۳۳٤	۹٫۲	۱۹٫۱	۲۸٫۳
۱۳۳۵	۱۰٫۱	۲۰٫۸	۳۰٫۹
۱۳۳٦	۱٤٫۷	۲۰٫۷	۳۵٫٤
۱۳۳۷	۲۳٫۷	۲٦٫۷	۵۰٫٤
۱۳۳۸	۳۲٫۵	۲۸٫۹	٦۱٫٤
* ۱۳۳۸	۳۷٫۸	۳۲٫٤	۷۰٫۲
۱۳۳۹	٤۲	۳۳٫۲	۷۵٫۲
۱۳٤۰	٤۹٫۲	۳۱	۸۰٫۲
۱۳٤۱	٦۰	۲۹	۸۹
۱۳٤۲	۷۲	۳٤	۱۰٦
۱۳٤۳	۸۷	٤۰	۱۲۷

* ــ برای سال ۱۳۳۸ دو رقم‌وجود دارد . رقم اول توسط بانك مرکزی ایران تهیه شده‌است چون بین این دو رقم اختــلاف‌زیادی وجود دارد هردواین جدول‌منعکس گردیده است . از ۱۳۳۸ ببعد بانك مرکزی ایران ارقــام را تهیه کرده است .

ب ــ دوره محدودیت :

ازدیاد سرمایه‌گذاری و افزایش سطح تقاضا طی دوره توسعه موجب گردید که موجودی ارز در سال ۱۳۳۸ نه تنها افزایش نیابد بلکه نقصان پذیرد وقیمتهای داخلی روبه‌افزایش گذارد. شاخص هزینه زندگی که در سال ۱۳۳٤ برابر ۱۰۰ بود در سال ۱۳۳۷ به ۱۱٤٫۸ رسید و در نتیجه درحدود ٤۹ میلیون دلار از ذخائر ارزی ازدست داده شد .

تأسیس بانك مرکزی :

تا سال ۱۳۳٤ در ایران تنها ۱۲ بانك دولتی و خصوصی بعملیات عادی بازرگانی و ارزی و اعتباری اشتغال داشتند از سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۳۹ تعداد پانزده بانك جدید با استفاده از قانون بانکداری مصوب خرداد ۱۳۳٤ تاسیس شد . افزایش سریع سازمانهای بانکی و اعتباری‌و همچنین توسعه عملیات اعتباری آنها ضرورت تنظیم و ارشاد اعتبارات و کنترل سیستم بانکی‌را بیش از پیش مسلم ساخت . بانکملی ایران تا سال ۱۳۳۹ ازطریق نشر اسکناس خود وظائف یك بانك مرکزی را نیز انجام میداد ولی چون بعنوان یك موسسه انتفاعی بازرگانی میخواست از طریق افزایش اعتبارات حداکثر سود ممکن را تامین کند نمیتوانست موفق به کنترل پول و اعتبار وکاهش حجم اعتبارات شود . ودر نتیجه فکر تاسیس بانك مرکزی ایران بوجود آمد و در سال ۱۳۳۹ باتصویب قانون بانکی و پولی کشور بانك مزبور تاسیس شد و سیاست‌اعتباری کشور را دردست گرفت .

موفقیتهای ارزنده در اجرای طرحهای برنامه هفتساله دوم :

در رشته‌های آبیاری و کشاورزی سه سد بزرگ (کرج . سفیدرود . و محمدرضاشاه پهلوی) باتمام رسید و مطالعات مربوط به سدهای دیگری انجام شد . طرحهای اصلاح بذر مرغوب . مکانیزه کردن کشاورزی . دفع آفات . ترویج کود شیمیائی وکشت نیشکر و ایجاد صنعت قند بر پایه آن باایجاد صنایع پیشاهنگ‌کشاورزی از قبیل کمپوت و کنسرو سازی با موفقیت انجام گردید .

در رشته ارتباطات و مخابرات ۲۷۰۰ کیلومتر راه اسفالته درجه یك و ۲۸۰۰ کیلومتر راه درجه دو واستانی‌ساخته‌شد.

راه‌آهن شاهرود به مشهد و میانه به تبریز متصل گردید و باتعویض و تقویت خطوط آهن موجود و تهیه وسایل و لوازم بهره‌برداری قدرت کشش راه آهن از ٤۰۰۰ تن بـه ۱۵۰۰۰ تن در روز افزایش یافت . ظرفیت بنادر خرمشهر و شاهپور از ۸۷۰ هزار تن به دو میلیون تن افزایش یافت .

فرودگاه مهرآباد بصورت بین‌المللی ساخته و تجهیز گردید و فرودگاههای آبادان. اصفهان ــ شیراز و تعدادی فرودگاههای دیگر ساخته شد . سازمان نقشه‌برداری و سازمـان هواشناسی بکمك سازمان برنامه بوجود آمد . تجهیزات پستی و تلگرافی ورادیوئی بمیزان مؤثری تقویت گردید و مورد استفاده مردم قرار گرفت . در رشته صنایع و معادن توجه خاص به صنایع نساجی و سیمان و قندوشکر بعمل آمد و کارخانه‌های متعددی نظیر چیت‌سازی‌تهران و شاهی و کارخانه سیمان دورود و منجیل و کارخانه‌های قند مرودشت و بردسیر کرمان و چناران ساخته شد و یا تکمیل و تجهیز گردید و ظرفیت تولیدی کارخانه‌های نساجی کشور

که در سال ۱۳۳۲ بالغ بر ۶۰ میلیون متر بود در سال ۱۳۴۱ به ۴۱۸ میلیون متر رسیدوقدرت تولیدی کارخانه‌های سیمان‌که در سال ۱۳۳۴ برابر ۸۲ هزار تن بود در سال ۱۳۴۱ به ۲ر۱ میلیون تن بالغ گردید . ظرفیت تولیدی کارخانه‌های قند کشور در سال ۱۳۳۴ درحدود ۸۵ هزار تن بود در سال ۱۳۴۱ به ۲۱۷ هزار تن رسید .

در رشته امور اجتماعی که شامل بهداشت ــ فرهنگ ــ و عمران شهری است عملیات درخشانی ازجمله مبارزه موفقیت‌آمیز با مالاریا و بیماریهای واگیر ازقبیل آبله ــ دیفتری ــ سیاه‌سرفه وکزاز انجام‌گردید و تعداد زیادی درمانگاه‌وبیمارستان ومدرسه و مراکزوکارگاههای حرفه‌ای و کشاورزی ساخته شد .

به ۱۴۴ شهر برق داده شد و آسفالت خیابانهای ۶۳ شهر باتمام رسید و در ۴۰ شهر لوله‌کشی پایان یافت برای آنکه تصویر عملیات عمرانی شهری کاملتر مجسم شود باید توضیح دادکه در برنامه دوم لوله‌کشی ۱۳۲ شهر دیگر شروع شدکه در اوایل برنامه سوم پایان‌پذیرفت همچنین ۲۳ طرح برق شهرها نیز در اوایل برنامه سوم باتمام رسید . طی سالهای برنامه دوم سرمایه گذاری دولت و مردم افزایش یافت‌و بموازات آن درآمد ملی از ۲۲۹ میلیارد ریال در سال ۱۳۳۴ به ۳۰۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۴۱ بالغ گردید .

باآنکه اواخر برنامه بعلت تقلیل نسبی سرمایه‌گذاری خصوصی و اجرای برنامه‌تثبیت اقتصادی افزایش درآمد ملی به نسبت سالهای اول بالا نرفت باید متذکر شدکه دامنه و شدت و وسعت فعالیتهای عمرانی‌که از طرف سازمان برنامه‌اجراءمیگردید هیچگاه نقصان‌نیافت‌مهمتر اینکه اجرای برنامه هفتساله دوم عوامل مساعد و محکمی را در زیر بنای اقتصادی جامعه ایران دوام و قوام بخشید و امکانات جدیدی در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی بوجود آورد تا برنامه سوم عمرانی بتواند امر رشد و توسعه و تکامل اقتصادی و اجتماعی کشور را در قالبی متوازن و هماهنگ و جامع پی‌ریزی کند .

مدت برنامه دوم در مهرماه ۱۳۴۱ پایان پذیرفت و از آن تاریخ اجرای برنامه پنجساله سوم آغاز شد و فعالیتهای برنامه سوم نیز نتایج مطلوبی داشته است .

جدول شاخص هزینه زندگی طی سالهای ۱۳۳۴ تا ۱۳۴۱

(۱۰۰ ــ ۱۳۳۴)

سال	۱۳۳۴	۱۳۳۵	۱۳۳۶	۱۳۳۷	۱۳۳۸	۱۳۳۹	۱۳۴۰	۱۳۴۱
شاخص هزینه زندگی	۱۰۰	۸ر۱۰۸	۶ر۱۱۳	۸ر۱۱۴	۷ر۱۲۹	۱ر۱۴۰	۴ر۱۴۳	۸ر۱۴۳

(سال۱۳۴۲ــ۷ر۱۳۲) (سال ۱۳۴۳ــ۶ر۱۳۸)

جدول تقسیم اولیه اعتبارات مصوب برنامه سوم برحسب فصول
(بمیلیارد ریال)

فصل	مبلغ	درصد از کل برنامه
فصل اول ـ کشاورزی و آبیاری	۳۰٫۳	۲۱٫۶
« دوم ـ صنایع و معادن	۱۸	۱۲٫۹
« سوم ـ برق و سوخت	۲۶٫۱	۱۸٫۷
« چهارم ـ ارتباطات و مخابرات	۳۰	۲۱٫۴
« پنجم ـ فرهنگ	۱۳٫۵	۹٫۶
« ششم ـ بهداشت	۱۰	۷٫۱
« هفتم ـ نیروی انسانی	۶٫۲	۴٫۴
« هشتم ـ عمران شهر	۵٫۱	۳٫۷
« نهم ـ آمار وسایر برنامه‌ها	۰٫۸	۰٫۶
جمع کل	۱۴۰	۱۰۰

جدول منابع درآمد تحصیل‌شد، دردوره برنامه سوم تاآخرسال۱۳۴۳

منابع	پیش بینی مبلغ	پیش بینی درصد
درآمد نفت	۴۱٫۹۸۸	۶۹٫۰۵
وام‌های خارجی	۳٫۷۴۰	۶٫۱۵
اعتبارکوتاه مدت‌استفاده شده‌ازحسابهای جاری	۹٫۷۵۹	۱۶٫۰۵
دریافت‌وام‌ازخزانه‌داریکل‌ازمحل‌فروش اسنادخزانه	۲	۳٫۲۹
انتقال‌از برنامه دوم	۱٫۵۶۱	۲٫۵۷
درآمد متفرقه	۰٫۴۱۲	۰٫۶۷
موجودی‌دربانکهادرابتدای‌برنامه‌سوم	۱٫۳۴۹	۲٫۲۲
جمع	۶۰٫۸۰۹	۱۰۰

جدول تقسیم اعتبارات مصوب برنامه سوم پس‌از افزایش اعتبار برحسب فصول وعملکرد مالی تاپایان ۱۳۴۳ (مبلغ بمیلیارد)ریال

فصل	اعتبار هر فصل در دوران برنامه	درصداعتبار هر فصل بکل اعتبار	وجوه‌پرداخت شده‌تاپایان سال ۴۳	درصدپرداختی نسبت بکل پرداختی
اول ـ کشاورزی وآبیاری	۴۵	۲۲/۵	۱۸/۹۲۸	۳۱/۱۳
دوم ـ صنایع و معادن	۲۱/۹	۱۰/۹۵	۲/۵۰۵	۴/۱۲
سوم ـ برق و سوخت	۲۷	۱۳/۵	۳/۲۴۵	۵/۳۳
چهارم ـ ارتباطات ومخابرات	۵۰	۲۵	۱۴/۹۳۱	۲۴/۵۵
پنجم ـ فرهنك	۱۷/۹۵	۸/۹	۳/۶۸۷	۶/۰۶
ششم ـ بهداشت و بهداری	۱۳/۹	۶/۹۵	۳/۳۸۶	۵/۵۷
هفتم ـ کار ونیروی انسانی	۷/۹	۳/۹۵	۰/۷۸۹	۱/۳۰
هشتم ـ عمران شهری	۸	۴	۱/۹۹۵	۳/۲۸
نهم ـ آمار	۰/۸	۰/۴	۰/۱۳۳	۰/۲۲
دهم ـ خانه‌سازی و ساختمان و دفتر برنامه ریزی	۷/۵۵	۳/۷۷	۳/۰۹۳	۵/۰۹
یازدهم ـ استردادوامهای خارجی و داخلی وسایر پرداختها	—	—	۸/۱۱۷	۱۳/۳۵
جمع	۲۰۰	۱۰۰	۶۰ر۸۰۹	۱۰۰

جدول دریافت‌ها و پرداختهای ارزی کشور (بمیلیون دلار)

الف ـ دریافتها

موضوع	۱۳۳۳	۱۳۳۴	۱۳۳۵	۱۳۳۶	۱۳۳۷	۱۳۳۸	۱۳۳۹	۱۳۴۰	۱۳۴۱	۱۳۴۲	۱۳۴۳
خریدارزهای صادراتی	۹۴/۹	۷۰/۱	۸۹/۶	۹۸/۴	۸۶/۳	۹۴/۷	۱۰۵/۶	۸۸/۵	۸۲/۱	۹۶/۹	۸۸/۸
خریدارزهای غیربازرگانی	۱۱/۹	۱۱/۰	۱۶/۲	۲۵/۳	۵۵/۰	۶۴/۷	۶۲/۳	۵۵/۸	۴۴/۷	۵۱/۱	۵۷/۲
درآمد نفت	۲۲/۵	۹۲/۲	۱۴۰/۵	۲۰۷/۸	۲۴۴/۹	۲۶۰/۹	۲۸۵/۲	۲۹۱/۱	۳۴۲/۲	۳۸۸/۰	۴۷۹/۹
خرید ارزاز کنسرسیوم	۱۱/۹	۴۶/۷	۴۰/۵	۴۸/۲	۷۴/۲	۶۷/۸	۷۰/۷	۹۶/۶	۹۰/۵	۸۰/۵	۷۷/۳
خریدارز ازسایرشرکتهای نفت	—	—	—	—	۲۵/۰	—	۳/۰	۳/۶	۴/۵	۲/۳	۱۹۶/۶
استفاده‌ازوامهای‌خارجی	۳۳/۹	۷۳/۰	۱۰۵/۸	۹۶/۵	۵۱/۶	۸۰/۳	۱۰۰/۹	۱۲۱/۵	۵۴/۵	۱۴/۸	۹/۷
کمك‌های خارجی	۴۷/۵	۱۹/۲	۳۴/۶	۱۹/۷	۱۰/۰	۳۳/۷	۲۱/۸	۳۰/۰	—	—	—
دریافتهای متفرقه	۱۴/	۱۲/۰	۲/۵	۵/۶	۳/۷	۶/۸	۳/۱	۵/۸	۷/۸	۳/۹	—
جمع	۲۳۶/۶	۳۲۴/۲	۴۲۹/۷	۵۰۲/۵	۵۵۰/۷	۶۱۷/۹	۶۵۲/۶	۶۹۲/۹	۶۲۶/۳	۶۳۷/۵	۹۰۹/۵

ب - پرداختها

موضوع	۱۳۳۳	۱۳۳۴	۱۳۳۵	۱۳۳۶	۱۳۳۷	۱۳۳۸	۱۳۳۹	۱۳۴۰	۱۳۴۱	۱۳۴۲	۱۳۴۳
فروش ارز برای واردات (دولتی و خصوصی)	۲۰۰/۲	۲۷۹/۱	۳۴۵/۵	۳۶۹/۰	۴۵۱/۴	۴۸۶/۳	۵۰۴/۷	۴۹۰/۱	۴۵۸/۱	۴۴۳/۷	۶۲۸/۷
فروش ارزهای غیر بازرگانی	۱۷/۴	۲۳/۶	۵۰/۹	۵۸/۸	۸۶/۵	۸۶/۶	۷۸/۱	۶۳/۷	۷۴/۱	۸۹/۲	۹۷/۷
استرداد اصل و بهره وامهای خارجی	۱۳/۲	۱۴/۸	۲۰/۱	۱۸/۹	۵۸/۸	۷۹/۱	۶۱/۷	۱۱۸/۸	۸۳/۸	۷۴/۰	۸۷/۲
پرداختهای متفرقه	۳/۱	۳/۰	۰/۷	۲/۹	۳/۳	۵/۶	۲/۱	—	—	—	۰/۵
معاملات ثبت نشده و اختلافات آماری	−۲/۰	−۱/۹	−۱/۸	+۰/۹	−۰/۱	+۲/۲	+۲/۲	+۰/۸	—	—	—
تغییر در موجودی ارزی	+۴/۷	+۵/۶	+۱۴/۳	+۵۲/۰	−۴۹/۲	−۴۱/۹	+۳/۸	+۱۹/۵	+۱۰/۳	+۳۰/۶	۹۵/۴
جمع	۲۳۶/۶	۳۲۴/۱	۴۲۹/۷	۵۰۲/۰	۵۵۰/۷	۶۱۷/۹	۶۵۲/۶	۶۹۲/۹	۶۲۶/۳	۶۳۷/۵	۹۰۹/۵

کوشش در تامین آب و برق مردم ایران

بمنظور استفاده حداکثر از منابع آب‌و تامین برق کافی برای مصارف شهرها و روستاها و نیازمندیهای کشاورزی و صنعتی‌کشور و همچنین اداره و بهره‌برداری از تاسیسات آب و نظارت بربهره‌برداری آنها درسال ۱۳۴۲ به تاسیس وزارت آب و برق اقدام شد تا با تمرکز فعالیتهائیکه پیرامون‌تامین آب و برق در کشور صورت میگیرد به تامین هدف فوق مبادرت شود .

دراجرای این هدف دربدو امرکوشش‌شده است‌تا منابع ومیزان آب کشور وهمچنین نیازمندیهای مردم از لحاظ آب بررسی وتعیین‌گردد و سپس با تهیه یك برنامه کلی و جامع برفع نیازمندیهای کشور در زمینه آبیاری‌اقدام‌گردد .

دراجرای تامین برق مورد نیاز کشورنیز کوششهای لازم معمول شد تا با جمع‌آوری آمار و اطلاعات مربوط بمنابع تولید نیرو ازآب و حرارت و بررسی و تعیین نیازمندیهای برق کشور و نیز ، تعیین خط مشی و تهیه یك‌برنامه جامع و کلی صنایع برق کشور راتوسعه داده و بتوان برق مورد نیاز مردم سراسر کشوررا تامین نمود .

با تنظیم و اجرای برنامه‌های مفیدی‌که پیرامون توسعه شبکه برق کشور بمرحله اجرا درآمده است میزان قدرت و ظرفیت‌تولید نیروی برق بتدریج افزایش یافته است . بمنظور تمرکز فعالیت‌های شبکه برق کشور به‌تشکیل سازمان برق اقدام شد .

طی سالهای اخیر میزان نیروی برق‌کشور بمراتب افزایش داده شد . ظرفیت تولید نیروی برق سازمان برق منطقه‌ای تهران درسال ۱۳۴۴ به ۱۰۸۳۰۰ کیلووات افزایش‌یافت این رقم درسال ۱۳۲۰ بالغ بر ۶۴۰۰ کیلووات‌بود . با تنظیم برنامه‌هائیکه ازهم اکنون اجرا شده است ظرفیت تولید نیروی برق به۲۴۷۵۰۰کیلووات درسال ۱۳۴۶ افزایش خواهد یافت .

ظرفیت تولید نیروی برق کل‌کشورکه در سال ۱۳۲۰ بالغ بر ۱۳۰۰۰۰ کیلووات بود درسال ۱۳۳۲ به ۲۲۱۳۵۳کیلووات‌افزایش‌داده شد واین میزان ظرفیت درسال ۱۳۴۳ به ۸۸۴۱۴۵ کیلووات افزایش یافت .

احداث سدهای مختلف و همچنین اقدام به احداث سدهائی که مقدمات آن فراهم شده و تعدادی از آنها در مراحل قطعی وبهره‌برداری است موجب شده است‌که درتامین آب و رفع نیازمندیهای مردم شهرها و نقاط‌مختلف‌کشور اقدام اساسی صورت گیرد و کشاورزی ایران مراحل تازه‌ای را آغازکند .

وزارت آب و برق

ظرفیت تولید نیروی برق سازمان برق منطقه‌ای تهران بکیلووات

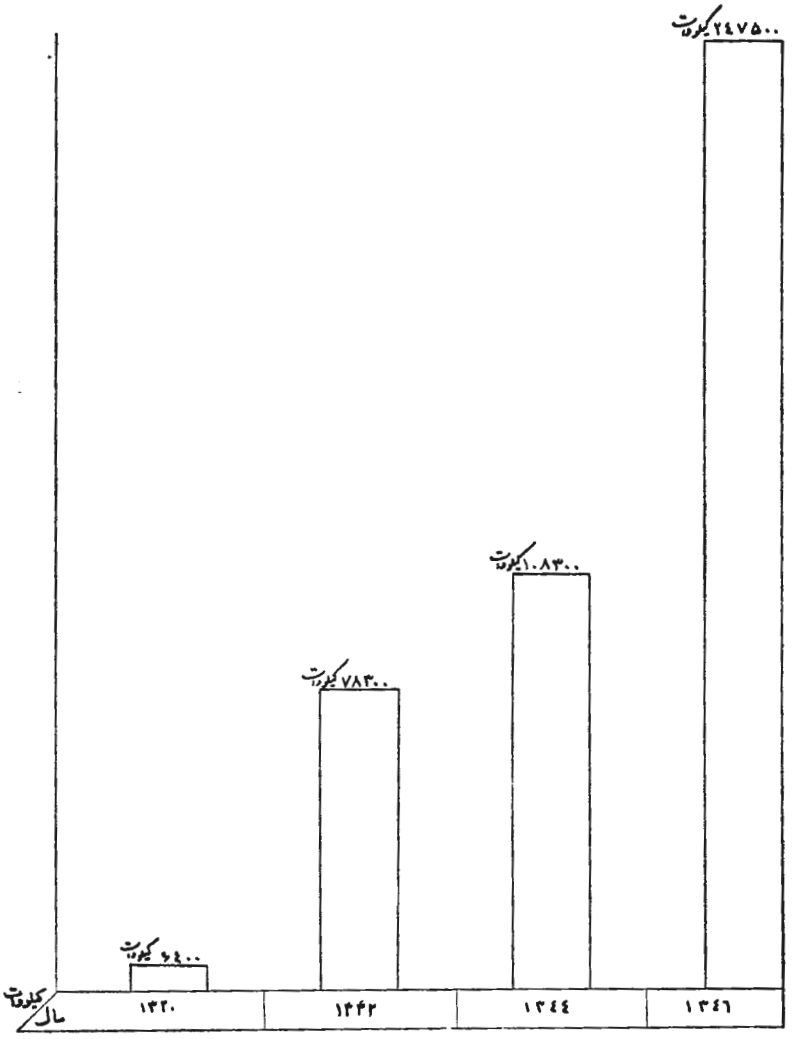

شش واحد ۸۲۵۰۰ کیلوواتی سفارش داده شده که قرار است تا اواخر ۱۳۴۵ نصب شود

تهیه کننده: وزارت آب و برق - حاسب طرح و بررسی‌ها

وزارت آب و برق

ظرفیت تولید نیروی برق کشور

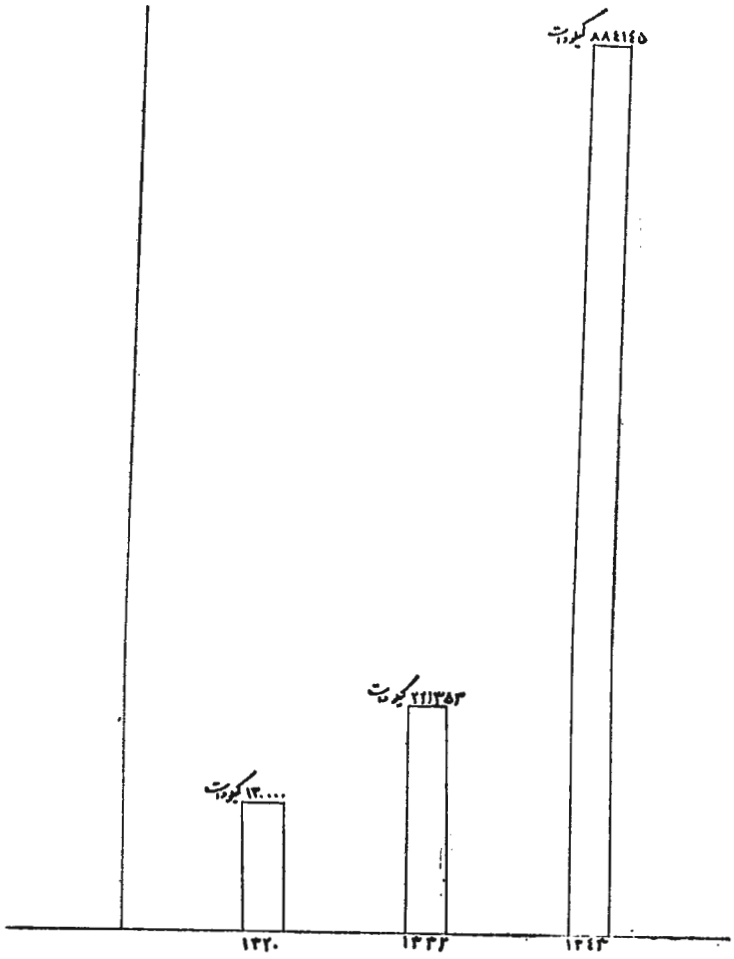

توضیح : واحدهای سنادش داده شده در سال ۱۳۴۴ در این نمودار منظور نگردیده است.

تهیه کننده : وزارت آب و برق - واحد طرح و بررسیها

مشخصات سدهای مخزنی در دست اقدام

ردیف	نام سد	محل سد	نوع سد	طول تاج	ارتفاع از کف پی	گنجایش کل به میلیون متر مکعب	گنجایش مفید	سطح زیر کشت به هکتار	هزینه احداث به میلیون ریال	حداکثر قدرت تولید نیرو به کیلوات
۱	لتیان	تهران	وزنی پایه‌دار	۵۰۰	۱۰۴	۹۵	۸۵	—	۴۰۰۰	۳۶۰۰۰
۲	سد آبادچی (کسیک‌داش)	اصفهان	خاکی	۴۰۰	۹۵	۱۴۰۰	۶۷۰	۱۱۶۰۰۰	۲۵۰۰	۴۰۰۰۰
۳	درودزن	فارس	خاکی	—	۵۸/۵	۸۷۳	۶۷۳	۳۶۸۷۰	۲۴۰۰	—
۴	سنگرسوار	گرگان	خاکی	۴۰۰	۱۸	۴۰	—	۲۰۰۰۰	۲۵۵	—
۵	ارس	نخجوان	خاکی	۹۷۷	۳۸	۱۳۵۰	—	۷۰۰۰۰	۳۷۹۱	۴۲۰۰۰

مشخصات سدهای مخزنی ساخته شده در دوران سلطنت اعلیحضرت همایون محمدرضا شاه پهلوی

نام سد	محل سد	نوع سد	طول تاج	ارتفاع از کف پی	گنجایش کل به میلیون مترمکعب	گنجایش مفید	سطح زیر کشت به هکتار	هزینه احداث به میلیون ریال	حداکثر قدرت تولید نیرو به کیلوات	ظرفیت نصب شده فعلی تولید نیرو به کیلوات	تاریخ افتتاح	ملاحظات
محمدرضاشاه	دزفول	وزنی قوسی	۶۷۰	۲۰۳	۳۳۵۰	۲۵۱۰	۱۴۵۰۰۰	۸۰۰۰	۵۲۰۰۰۰	۱۳۰۰۰۰	۱۳۴۱	یك واحد ۶۵۰۰۰ کیلواتی سفارش داده شده که قریباً نصب خواهد شد
سفیدرود	منجیل	وزنی پایه‌دار	۴۲۵	۱۰۶	۱۸۰۰	۱۲۰۰	۱۲۰۰۰۰	۴۵۰۰	۸۷۵۰۰	۳۵۰۰۰	۱۳۴۱	سه واحد ۱۷۵۰۰ کیلواتی سفارش داده شده که تا ۳۰ ماه دیگر نصب خواهد شد
کرج	کرج	قوسی	۳۹۰	۱۸۰	۲۰۵	۱۹۰	—	۵۶۰۰	۸۵۰۰۰	۸۴۲۰۰	۱۳۴۰	برای تامین آب مشروب تهران ساخته شده روزانه ۱۵ هزار کیلوات به برق تهران کمك میکند
شهناز	همدان	وزنی پایه‌دار	۲۸۶	۶۵	۸	۶	۲۰۰	۹۱۰	۲۰۰۰۰	—	۱۳۴۲	برای تامین آب مشروب شهر همدان ساخته شده است
گلپایگان	گلپایگان	خاکی	۲۲۰	۵۱	۲۸	—	۴۵۰۰	۱۳۴	—	—	۱۳۳۶	

مشخصات سد های انحرافی ساخته شده در دوران سلطنت اعلیحضرت محمدرضا شاه پهلوی

نام‌سد	محل‌سد	نوع سد	طول تاج	ارتفاع از کف‌پی	سطح‌زیر کشت‌بهکتار	هزینه‌احداث بمیلیون‌ریال	تاریخ افتتاح	ملاحظات
کرخه	اهواز	انحرافی	۱۹۱/۶	۵/۵	۳۵۹۰۰	۴۸۰	۱۳۳۴	دارای دوکانال‌سمت‌چپ۶۰متر وسمت راست۱۲/۵ متر مکعب در ثانیه میباشد از ۷۰ هزار هکتار اراضی خاکشناسی‌شده حوزه سد ۴۰ هزار هکتار قابل‌آبیاری است پس‌از اتمام کار احداث کانال اتصالی دز بکرخه که در دست اقدام است ۲۰ متر مکعب آب در ثانیه بکرخه اضافه شده وقسمت اعظم اراضی قابل آبیاری زیر کشت خواهد رفت .
کوهرنك	اصفهان	«	۷۹	۲۱/۶	۱۵۰۰۰	۱۳۰	۱۳۳۲	سد کوهرنك دارای تونلی است بطول ۲۸۴۱بمقطع ۱۱/۳۰ متر مربع‌با دبی حد اکثر ۲۲ متر مکعب در ثانیه .
الوند	قصرشیرین	«	۳۲	۱/۸	۴۶۰	—	۱۳۳۷	
صیقلان	رشت	«	۴۰	۲/۳	۳۵۰	۲/۵	۱۳۲۶	
حشمت‌رود	لاهیجان	«	۱۲۰	۲	۶۰۰۰	۵	۱۳۲۶	
چغلوندی	لرستان	«	۴۰	۳/۲	۱۰۰۰	۳	۱۳۳۰	
اسدخانی	«	«	۸۰	۵/۵	۱۲۰	۰/۷۵	۱۳۳۰	
بمپور	ایرانشهر	«	۸۰	۵/۵	۵۰۰۰	۲۵	۱۳۳۴	
زهك	زابل	«	۵۲/۵	۸/۳	۸۰۰۰۰	۲۵	۱۳۳۵	
کهك	زابل	«	۶۸/۳	۶/۳	—	۶۷۱/۲۵	۱۳۳۵	

اقدام درراه آبادانی و تامین مسکن

در دهسال گذشته بر اثر توجهات شاهنشاه برفاه واحتیاجات روز افزون مردم طرحهای وسیعی در زمینه عمران و آبادانی بمرحله اجرا گذاشته شد و پیشرفت های شایانی در امر خانه سازی حاصل گردید ، بهمین سبب نیز برای ایجاد تسهیلات وامکانات بیشتر دراین زمینه سازمانهائی بوجود آمد چنانکه سرمایه بانك رهنی افزایش یافت و بانك ساختمانی تاسیس گردید و واحدهای تازه دیگری نیز در فعالیتهای ساختمانی کشور بکار پرداختندولی بسبب نبودن یك سیاست جامع و هماهنگ این کوششها بطور پراکنده انجام میپذیرفت و هر واحد بدون اطلاع از هدف و طرحهای واحددیگر برنامه های خود را بمرحله اجرا می گذاشت و بدیهی است که نتیجه مطلوب بدست نمیآمد بهمین سبب بمنظور ایجاد تمرکز و هماهنگی در تهیه و اجرای برنامه ها وطرحهای ساختمانی وسیع و پراکنده و همچنین باایجاد دستگاههائیکه کلیه کوششهای مملکتی رامتجانس سازد و باتوجه بآخرین پیشرفتهای علمی و فنی و بادر نظر گرفتن اوضاع وشرائطاجتماعی و اقتصادی کشور طرحهای مفیدی ارائه‌دهد و خود مجری طرحهای آبادانی‌شهری‌و روستائی گردد . بفرمان شاهنشاه پس‌از مطالعات و بررسیهای کافی و تصویب مجلسین‌وزارت آبادانی و مسکن تاسیس شد وزارت آبادانی و مسکن میکوشد تا احتیاجات مردم رادر زمینه شهر سازی و خانه سازی تامین کندو بااجرای‌طرحهای‌وسیع آبادانی شهرها واجرای‌برنامه های دهسازی بویژه از طریق اجرای برنامه های خودیاری در روستاها نقش خویش‌را دربثمر رسانیدن هدفهای انقلاب بزرگ شاه و مردم انجام دهد .

اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات

« هیچ چیز نباید مارا از رسیدن بهدف خود»
«بازدارد هدف‌ما اینستکه مردم دهات ازنیروی»
«نهفته‌واستعداد ذاتی خود بیشتر بهره برداری»
« نموده و در راه تولید بیشتر و بهتر موفق»
« شوند . برنامه عمران دهات براساس اصل»
« خودیاری استوار گردیده است . هدف این»
« برنامه اینستکه ابتکار عملیات عمرانی بدست»
« خود مردم‌روستائی‌داده‌شود و روح‌همکاری»
« دربین مردم بوجود آید بنحویکه جوامع»
« روستائی خود سرنوشت خود را بدست »
« گیرند » .

(از بیانات شاهنشاه)

بمنظور تحقق این هدف عالی شاهنشاه‌که در حقیقت شالوده و زیربنای دموکراسی واقعی محسوب میشود برای آنکه روستائی درراه تامین زندگی بهتر ــ بانیروی خلاقه و بزرگ خود بپا خیزد و مشکلات زندگی‌خودرا رفع نماید از سال ۱۳۳۲ برنامه‌ی اصلاح‌امور اجتماعی و عمران دهات که هدف آن شناختن‌مشکلات زندگانی روستائیان بوسیله خودشان و حل آن از طریق خود یاری و همکاری‌است‌بمرحله اجرا در آمد .

هدف اصلی از اجرای این برنامه این‌بوده است که تغییراتی در وضع روحی ومعنوی

طبقه روستائی حاصل شود و خاصیت تحـرك‌وجنبش در آنان بوجود آید این تغییرات شامل توسعه‌افکار و اعمال و روابطی است که‌شایستگی‌روستائیان را برای رسیدن بهدفهای خویـش تقویت میکند و آنان را نسبت بمسئولیت‌هائی‌که درقبال زندگی و اجتماع خود دارند آگاه میسازد .

نهضت عظیم اصلاحات اجتماعی طـی‌سالهای اخیر بخوبی توانسته است نیروهـــای نهفته و دست نخورده و استعدادها را در سطح‌ده بکار اندازد و روستائیان را وادار سازد که خودشان مشکلات زندگی خود را بشناسند واز طریق خودیاری و همکاری بحل آن اقدام کنند .

روستائی‌ایرانی اکنون مشکلات‌خودش‌را تشخیص داده و بپا خاسته تا بدست خود هم برای خود زندگی بهتر و عالیتری بسازد و هم‌در پیشروی هدفهای اجتماع نقش موثر داشته باشد .

اینك فهرست خلاصه فعالیتهائیکه درسالهای اخیر در سطح روستاها صورت گرفته است بنظر میرسد :

بخاطربالا بردن سطح معلومات عمومی‌کشاورزان و آماده ساختن آنان در اجـرای برنامه های عمرانی با اجرای برنامه هـای‌آموزشی ــ پیشرفت های شایان توجهی حاصل گردید .

در زمینه آماده نمودن روستائیـان‌برای‌اداره کردن امور ده بدست خودشان۲۵۶۹ کـدخدا و معتمد در کـلاسهای آموزشی شرکت کردند وباتشکیل ۵۱ حوزه عمرانـی ۱۱۸۲ دهیار مرد و ٦۷ دهیار زن تربیت شدندهمچنین ۱۱۱ تن ماموران عمران بخارج‌اعزام شدند وبااصول نوین و شیوه‌های جدید دهیاری‌آشنا گردیدند .

اقدامات اجتماعی و فرهنگی عمران دهات :

احداث و تکمیل ۳۱۵٤ باب مساجـددهات
تعمیر و تکمیل ۳۷۷۱ باب دبستان
تشکیل ۱۳۵۸ کلاس اکابر ــ خیاطی‌و خانه‌داری .
نصب ٤۳ دستگاه موتور برق بمنظـورتامین روشنائی دهات .
نصب ۸۹ دستگاه موتور آسیا
نصب ۸۸۱ دستگاه تلمبه بـــر روی‌چشمه‌ها و چاهها .
تاسیس ۱۲ کتابخانه عمومی .

اقدامات بهداشتی

احداث ۳۲ باب کشتارگاه بهداشتی.
لوله‌کشی آب در ٤۳ قریه .
احداث و تعمیر ۸٤۱ باب آب انبار .
ایجادو تعمیر و بهداشتی کردن ٤۱۵۳باب حمام .
احداث و تعمیر ۲۲۷ باب درمانگـاه‌و مرکز بهداشتی .
احداث و تعمیر ۵٦۷ باب غسالخانه .
ایجاد ۵۹ باب رختشویخانه عمومی .

زهکشی و خشك کردن ۱۳۰۲ قطعه‌باتلاق .

اقدامات کشاورزی :

حفر ٤٦٤ حلقه چاه عمیق و نیمه‌عمیق برای تامین آب زراعت .
نصب ۲۹۷ دستگاه تلمبه و موتورپمپ‌جهت چاههای زراعتی .
ایجاد ۱۰۹۸ رشته قنات .
احداث ۱۹ مخزن آب و استخر
احداث ۲۱۹ سیل بند و سد کوچك.
احداث ۲۵۱۹ قطعه مزرعه نمونه .
احداث ۳۸٦ بآب انبار وسیلوی نگهداری محصول .
اجراء ۱۷٦۲ برنامه دفع آفات نباتی‌و حیوانی .
ایجاد ۸۲۹ مرغدان بهداشتی .
احداث ٤٦۹ اصطبل بهداشتی .

فعالیتهای راهسازی و ساختمانی :

احداث و مرمت ٤۳۹۳ رشته‌و ۳٦۳۸کیلومتر راههای فرعی دهات .
احداث و تعمیر ۹۸۸۵ عدد پل .
تعمیر ۸٦۳۱ باب منازل نقاط آسیب‌دیده .
ساختمان ۲۹۳۱ اطاق روستائی .

« پیشرفتهای فرهنگی »

کشورایران یکی از زادگاههای بارورو از غنی‌ترین سرزمینهای سنن و آداب‌ودانش و معرفت جهانی بشمار میرود .

نبشته‌ها و آثار باستانی و تاریخ مدون‌دقیقی که آئینه تمام نمای اوضاع سیاسی‌ـ اجتماعی و فرهنگی این کشور از هشت قرن‌پیش از میلاد تاکنون محسوب میشود نشان میدهدکه این کشور از آغاز تمدن انسانی مهددانش و فرهنگ و زادگاه افکار زنده وپیشرو بوده است .

زرتشت پیامبر ایرانی در سه هزار سال‌پیش رسالت خود را براساس فرهنگ ودانش استوار ساخت و برای نمودن ارزش و اهمیت‌علم ودانش چنین گفت :

« . . . اگر شخص بیگانه یا هم کیش یا برادر یا دوست برای تحصیل دانش وهنر »
« نزد شما آید اورا بپذیرید و آنچه خواهد بدو بیاموزید . »

از این عصر که در حقیقت میتوان آن‌را اوائل تاریخ مدون ایران دانست دانش‌و فرهنگ در جامعه ایران سیر ترقی و تکامل‌پیمود . هخامنشیان و پس‌از یك توقف کوتاه ساسانیان مساعی ارزنده‌ای در راه تقویت مبانی‌فرهنگ ایران بکار بردند .

کتاب « مینو خرد » که از زمان‌ساسانیان باقیمانده نشان دهنده عظمت فرهنگ ایران در آن عصراست . در کتاب پند نامه‌بزرگمهر که توسط وزیر خردمندانوشیروان نوشته شده است پدران و مادران مسئول‌تربیت‌فرزندان معرفی شده‌اند و بزرگمهر آنان رابه

عواقب وحشتناك غفلت از تربیت فرزندان آگاه‌ساخته است .

دانشگاه بزرگ‌گندی شاپور گـــواه‌معتبری بر اصالت و عظمت فرهنگ بارور و کهن ایران میتواند باشد .

این دانشگاه مرکز بحث و مشاوره‌فضلا و دانشمندان بود وانوشیروان شخصـا در کلاسها و جلسات امتحان آن شرکت میکرده‌است .

استادان و دانشمندانیکه از چهارگوشه‌جهان دراین دانشگاه گرد آمده بودند بتدریس رشته های مختلف علوم مانند هیات ـ نجوم ـ فنون نظامی ـ هندسه ـ پزشکی ـ دارو سازی تاریخ ادبیات و **حکمت علمی میپرداختند.**

هنگامیکه کتابخانه های بـــزرگ و گنجینه‌های علم و دانش ایران دستخوش تاراج شد ایرانیان تلاش پی گیر و و شرافتمندانه‌ای‌برای حفظ فرهنگ و تمدن خود آغاز کردند و لحظه‌ای از پای ننشستند تا افکار و اندیشه‌های دانش پژوهانه و تمدن و فرهنگ خود را از زیر سیطره بیگانه رهائی بخشند و به بسط‌نفوذآن میان ملل جهان بپردازند دراین زمـان بود که باردیگر ایرانیان بجمع آوری ذخائرفکری خود پرداختند و فرهنگ کهن ایران‌بار دیگر در مسیر ترقی و تکامل خاص خود گام‌نهاد .

در عصر سلطنت غزنویان ـ شعراء ومورخان و دانشمندانی ظهور کردند که هریك مصدر خدمات‌گرانبهائی‌بفرهنگ ایران و جهان گشتند. حکیم ابوالقاسم فردوسی با پدیدآوردن حماسه‌کوه‌پیکر شاهنامه روح ملیت وسلحشوری‌و تجدید عظمت را دوباره در یك یك وجـود ایرانیان دمید، و شاهکار جاویدانی بوجودآوردکه هم اکنون باکثر زبانهای زنده دنیا ترجمه شده‌است .

ابوعلی سینا دانشمند و فیلسوف‌مشهورتاریخ یا بگفته‌ی (پیرروسو) پرنس علـوم‌با تالیفات گرانقدر و ارزنده خود نقش موثری‌درتوسعه دانش و علوم جهانی ایفاء کرد .

در دوره سلجوقیان خواجه نظام‌الملك‌وزیر دانشمند ملکشاه سلجوقی در شهرهـــای بغداد ـ موصل ـ بلخ آمل ـ هرات ـ مرو ـ نیشابور ـ بصره واصفهان دانشگاههای بزرگی تاسیس کرد و از بزرگترین فضلا ودانشمندان‌زمان خود دعوت نمود تا درآن دانشگاههـا مشغول تدریس شوند . در دارالعلم بغداد که‌یکی از دانشگاههای ایران در آن زمان بود بیش از ششهزار دانشجو به تحصیل علم‌مشغول‌بودند واستادانی چون امام محمد غزالی درآنجا تدریس میکردند .

بهمین تـــرتیب فلاسفه ـ شعراء ـ نویسندگان و دانشمندان بزرگی مانند حکیـم عمرخیام ـ سنائی ـ فارابی ـ زکریای‌رازی ـ مولانا جلال‌الدین مولوی ـ سعدی ـ حافظ ـ عطار ـ و حکیم نظامی هریك بسهم خودباعرضه‌کردن شاهکارهای جاودانی در استغنای گنجینه فرهنگ ایران و جهان صمیمانه کوشیدند .

فرهنگ کنونی ایران وارث بلافصـل‌همان فرهنگ کهن واصیلی است که حتی در بحرانی ترین لحظات تاریخ ما زنده و جاویدان‌و منبع اشاعه علم و دانش میان جهانیـان‌بوده است .

پیشرفتها و ترقیات فرهنگ ایران :

پیشرفت فرهنگ ایران در سالهای‌اخیر بسیار درخشان وبیسابقه بوده است با یك

مقایسه اجمالی میتوان موفقیتهـــای امیدوارکننده‌ای‌را که در زمینه توسعه دانش وفرهنگ میان طبقات مختلف اجتماع حاصل شده اســت‌بهتر ارزیابی نمود و اثر این پیشرفت را در رشد افکار و افزایش سطح معلومات عمومـــی‌جامعه بررسی کرد .

نمودار پیشرفت فرهنك دردوازده سال اخیر

دبستانها ــ دبیرستانها ــ مدارس عالی	سال تحصیلی ۱۳۳۱ ۱۳۳۲	سال تحصیلی ۱۳۴۲ ۱۳۴۳	افزایش	برابر
دبستان	۵۶۷۵	۱۳۳۰۲	۷۶۲۷	۳٫۵
دبیرستان	۴۶۵	۱۲۶۹	۸۰۴	۳
هنرستان و دبیرستان کشاورزی	۶	۱۵۳	۱۱۷	۴
دانشسراها	۳۰			
تعداد شاگردان دبستانها	۷۳۰۷۹۳	۱۸۴۱۲۰۱	بیش‌ازیك میلیون	۲٫۵
تعداد شاگردان دبیرستانها	۱۰۱۱۴۰	۳۶۹۰۶۹	۲۶۷۹۲۹	۳٫۵
تعدادشاگردان‌هنرستانها وآموزشگاههای‌کشاورزی	۷۹۲	۱۴۲۴۰	۱۱۷۲۹	۶
شاگردان دانشسراها و دستگاههای تربیت معلم	۱۷۰۹			
شاگردان دانشکده‌ها و مدارس عالی	۸۹۱۸	۳۵۸۸۵	۱۵۹۶۷	۳

درسال ۱۳۳۲ در سراسر ایران فقط۷۴باب‌کودکستان وجود داشت که در آن ها۵۵۲۰ کودك پرور ش‌مییافتند در حالی که اکنـــون۲۶۲ باب کودکستان در نقاط مختلف کشـــور دایر است و ۱۳۲۹۶ کودك با روشهای جدیدآموزش و پرورش در آنها تربیت میشوند. علاوه بر مدارس فوق تعداد ۲۹۷۲ باب دبستان‌بوسیله سپاهیان دانش در روستاها تاسیس شده که ۱۰۵۹۹۵ نفر شاگرد دراین دبستان هـــابه تحصیل اشتغال دارند .

اگر تعداد سالمندان کلاسهای اکابر وکودکان روستائی را که نزد سپاهیان دانـــش مشغول‌اند بتعداد شاگردان رسمی دبستان‌ها و دبیرستانها بیفزائیم تعدادکل محصلین کشور در سال ۴۳ ــ ۴۲ به حدود ۲٫۸۰۰٫۰۰۰ نفربالغ‌میشد . برای‌آنکه‌حاصل‌این ترقی وپیشرفت شگفت بهتر نمایان شود افزایش هریك ازارقام‌زیر به نسبت درصد در سالهای اخیر شرح داده میشود .

افزایش مجموع شاگردان ۱۴۰ درصد
افزایش عده معلمان و فرهنگیان ۱۲۰ درصد
افزایش‌تعداد دبستانها ۱۳۴ درصد
افزایش تعداد دبیرستانها ۱۷۳ درصد
افزایش‌تعداددانشکده‌هاو مدارس‌عالی ۹۰ درصد
افزایش‌عده‌دانشجویان‌در داخل‌کشور ۱۶۲ درصد

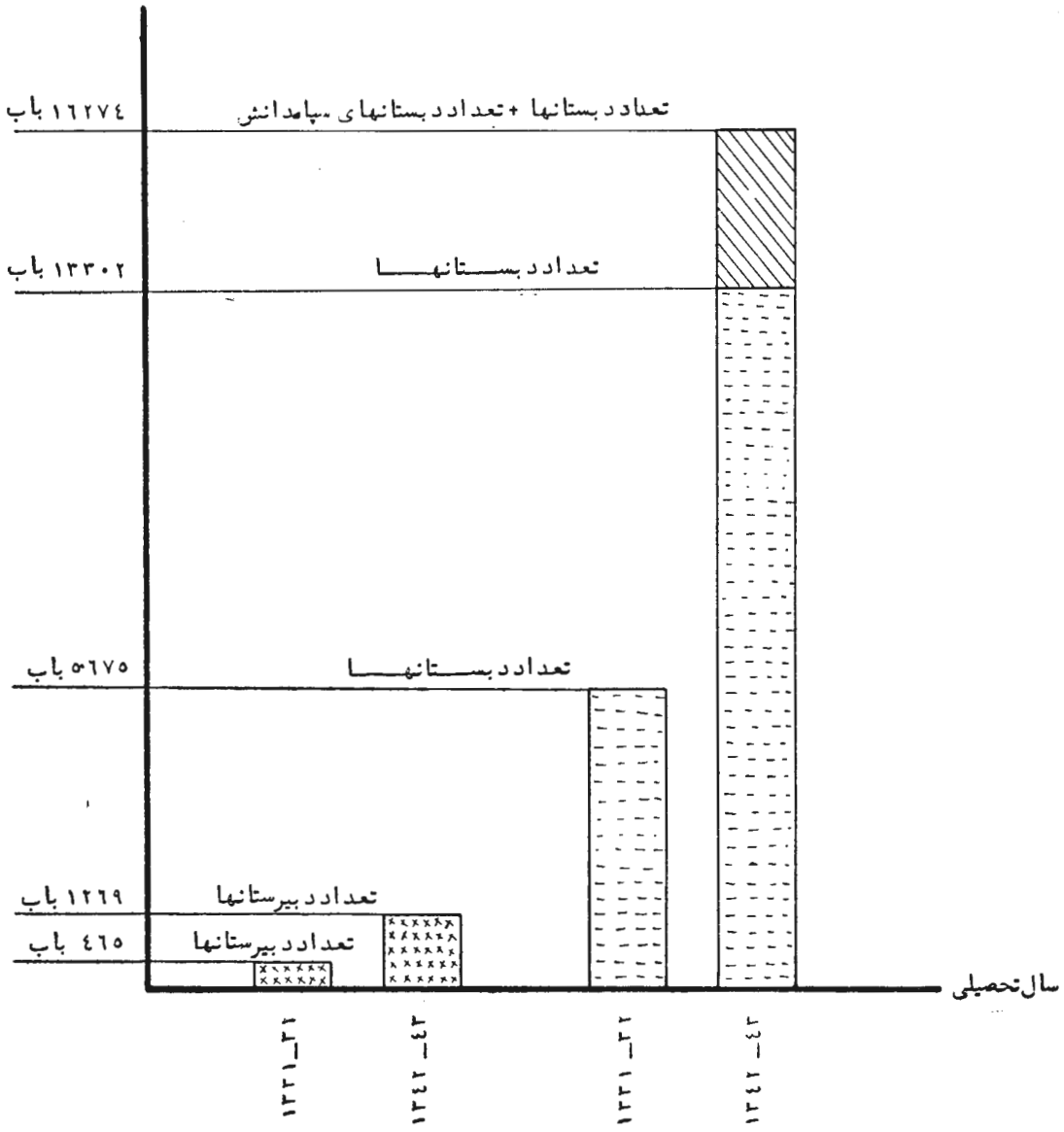
۱۶۲۷۴ باب
تعداد دبستانها + تعداد دبستانهای سپاه دانش
۱۳۳۰۲ باب
تعداد دبستانها
۵۶۷۵ باب
تعداد دبستانها
۱۲۶۹ باب
تعداد دبیرستانها
۴۶۵ باب
تعداد دبیرستانها
سال تحصیلی
۱۳۳۱_۳۲
۱۳۴۲_۴۳
۱۳۳۱_۳۲
۱۳۴۲_۴۳

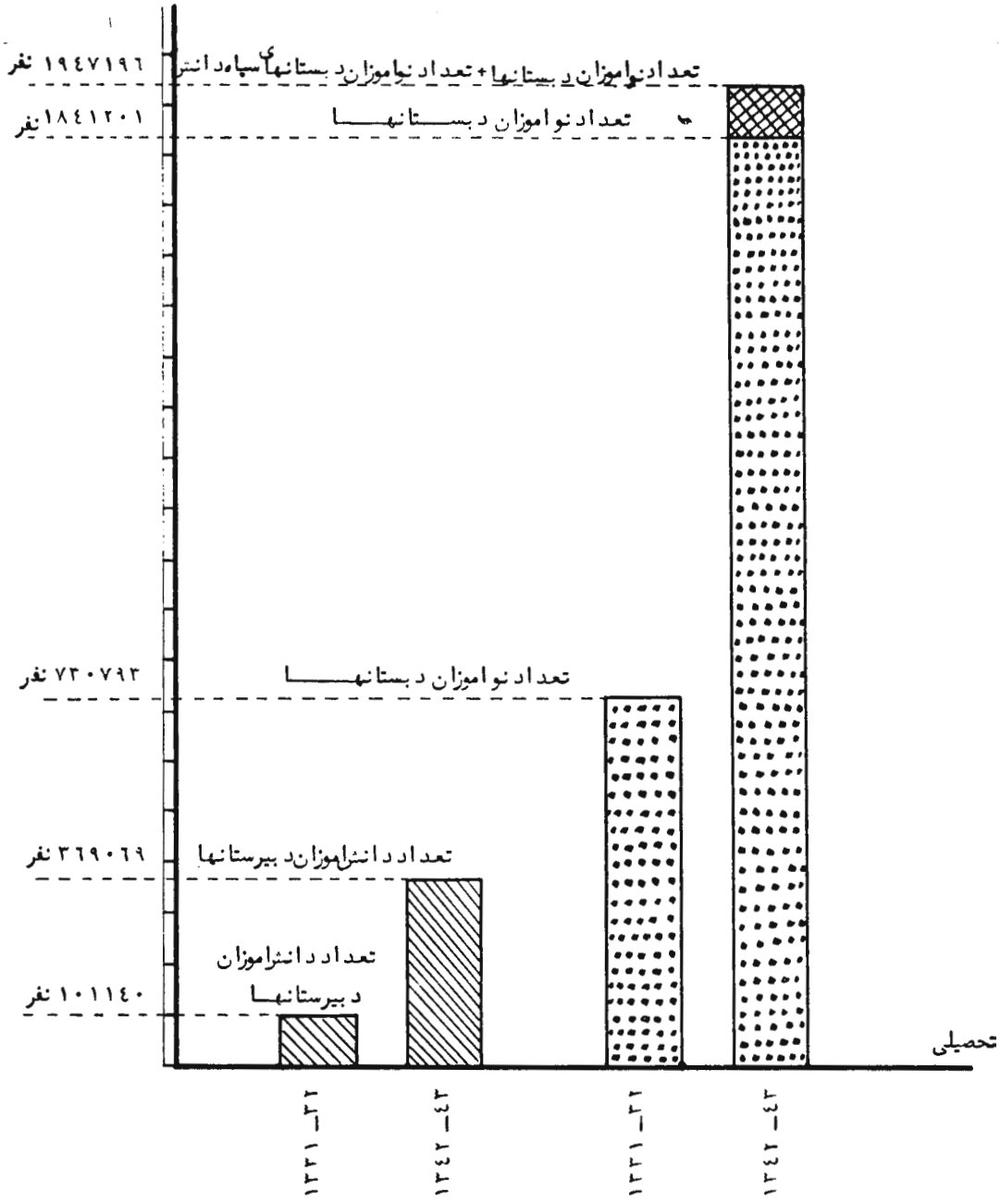
۱۹۴۷۱۹۶ نفر
تعداد نوآموزان دبستانها + تعداد نوآموزان دبستانهای سپاه دانش
۱۸۴۱۲۰۱ نفر
تعداد نوآموزان دبستانها
۷۳۰۷۹۳ نفر
تعداد نوآموزان دبستانها
۳۶۹۰۶۹ نفر
تعداد دانش‌آموزان دبیرستانها
۱۰۱۱۴۰ نفر
تعداد دانش‌آموزان دبیرستانها
تحصیلی
۱۳۳۱ـ۳۲
۱۳۴۲ـ۴۳
۱۳۳۱ـ۳۲
۱۳۴۲ـ۴۳

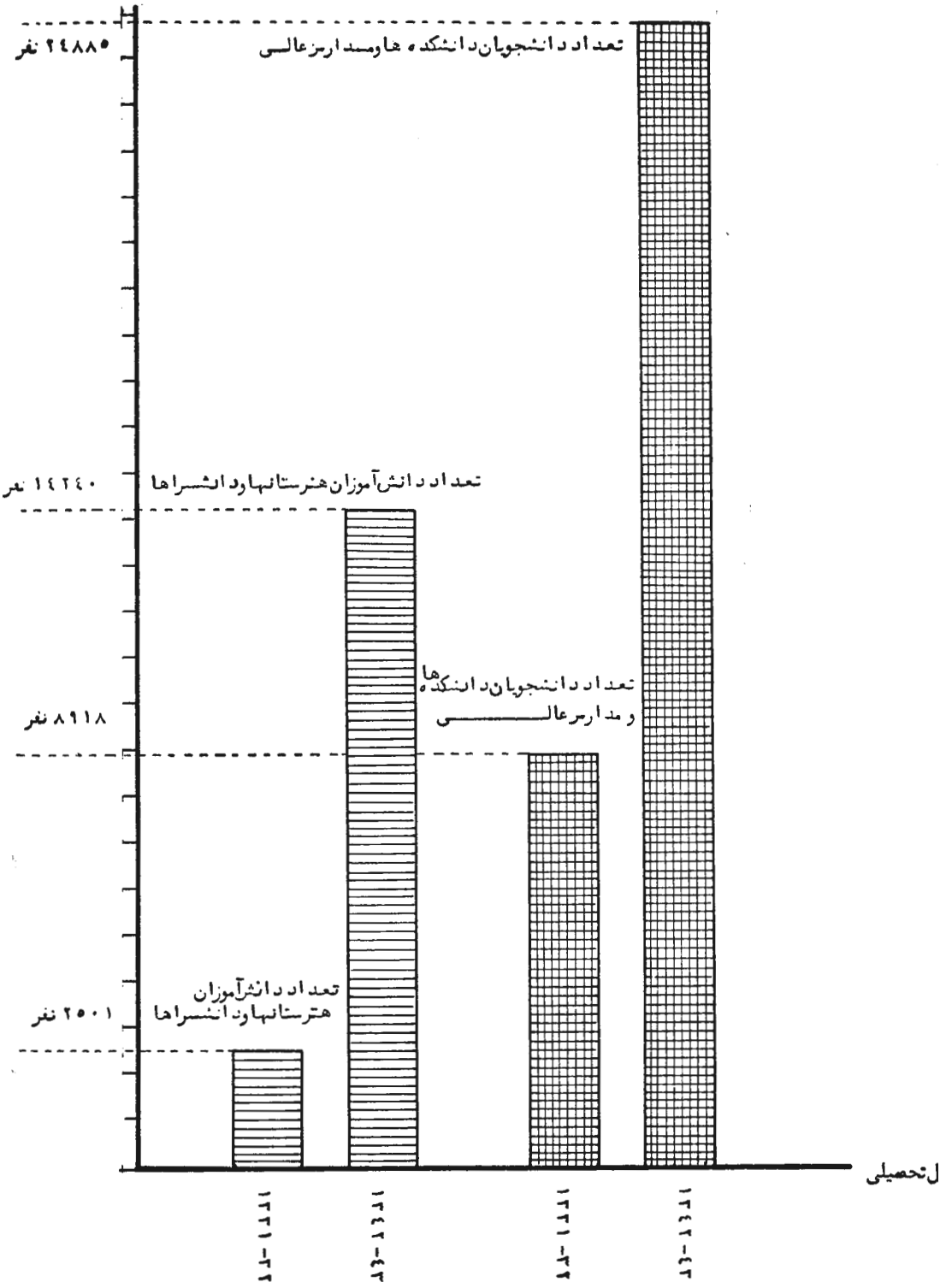
۲۴۸۸۵ نفر
تعداد دانشجویان دانشکده ها و مدارس عالی
۱۴۲۴۰ نفر
تعداد دانش آموزان هنرستانها و دانشسراها
۸۹۱۸ نفر
تعداد دانشجویان دانشکده ها و مدارس عالی
۲۵۰۱ نفر
تعداد دانش آموزان هنرستانها و دانشسراها
ل تحصیلی
۱۳۳۱-۳۲
۱۳۴۲-۴۳
۱۳۳۱-۳۲
۱۳۴۲-۴۳

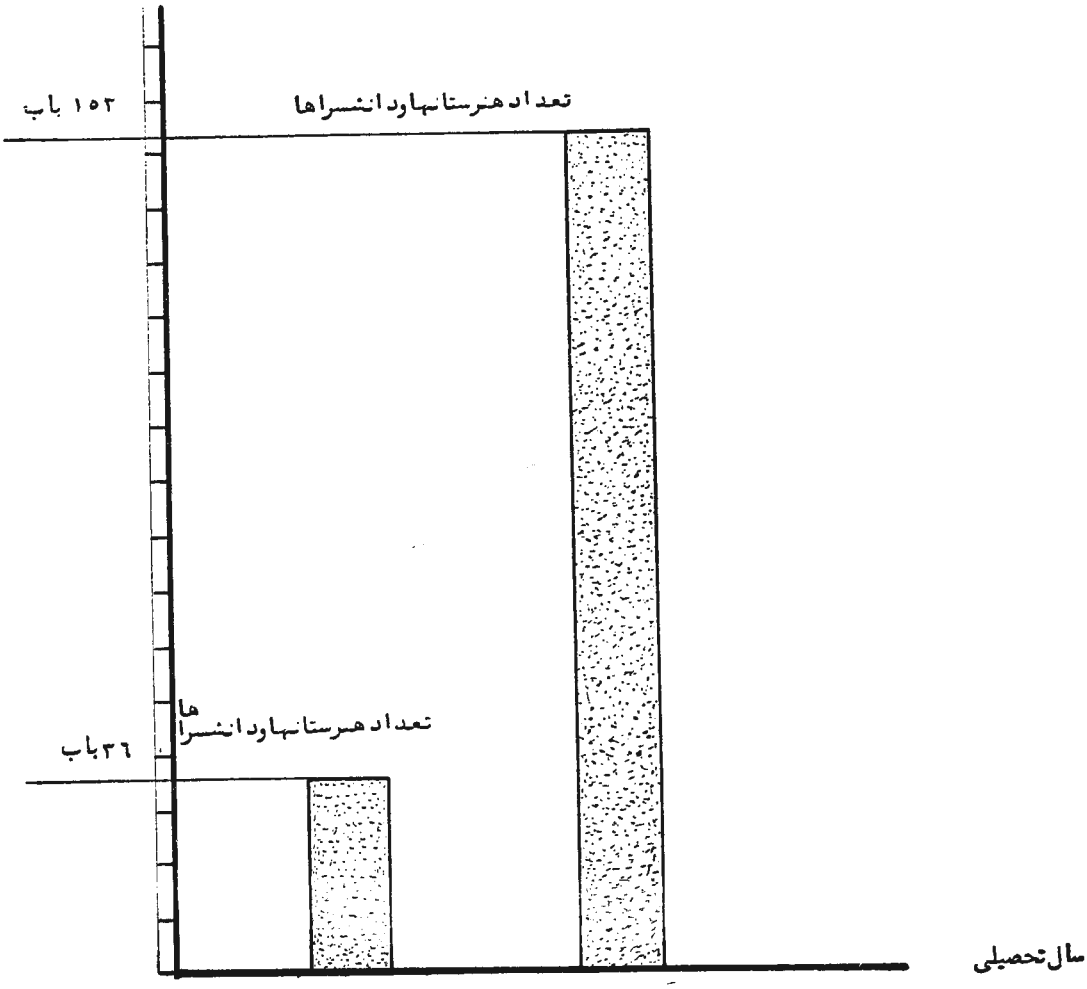
۱۵۲ باب
تعداد هنرستانها و دانشسراها
۳۶ باب
تعداد هنرستانها و دانشسراها
سال تحصیلی

بموازات افزایش تعداد محصلین کادرآموزش فرهنگ نیز توسعه یافت. در سال تحصیلی ۱۳۳۱ جمعا ۳۱۶۹۶ نفر بخدمات فرهنگی اشتغال داشتند و در سال ۱۳۴۲ این رقم به ۸۳۹۹۱ نفر رسید .

بودجه فرهنگ که در سال ۱۳۳۲ مبلغ ۱۴۳۹۷۶۲۰۰۰ ریال بود در سال ۱۳۴۲ به ۸۵۱۳۰۰۰۰۰۰ ریال رسیدو جمع کل اعتبارات فرهنگ و دانشگاهها و دانشجویان اعزامی بخارج کشور که در سال ۱۳۳۲ مبلغ ۱۶۸۱۱۶۷۰۰۰ ریال در سال ۱۳۴۲ به ۱۰٫۳۳۰٫۹۹۰٫۰۰۰ ریال بالغ شد .

یکی از مسائل مهمی که در سالهای اخیر در فرهنگ کشور ایران توجه خاصی بآن شده است تشخیص استعداد و تمایلات ذاتی افراد و پس از آن تربیت و پرورش استعدادها است .

یکی دیگر از طرحهای مهمی که متناسب با نیازمندیهای کشور و بمنظورافزایش سطح تولیدات کشاورزی و صنعتی از سال ۱۳۳۵ بمرحله اجراء در آمده است تربیت جوانان برای مشاغل آزاد است .

فعالیتهای دامنه‌داری که در راه توسعه تعلیمات فنی وحرفه‌ای و کشاورزی وبازرگانی در چند سال اخیر صورت گرفته است نتایج سودمند و فراوانی داشته که خلاصه قسمتی از آن‌ها بشرح زیراست :

هنرستانهای صنعتی :

طی سالهای اخیر گذشته در مراکز استانهای کشور هنرستانهای جدیدی دایر گردید چنانکه در سال تحصیلی ۴۱ـ۴۲ تعداد ۲۸ باب هنرستان پسرانه در سراسر کشور دائر بود . بیش از چهار هزار هنر جو دررشته‌های درودگری ـ فلزکاری ـ ساختمان ـ برق ـ تومکانیك ـ لوله‌کشی ـ نساجی و رنگرزی بفراگرفتن هنر و صنعت مورد علاقه خود و احتیاج جامعه بکار اشتغال داشتند و فارغ‌التحصیلان همین هنرستانها امروزه هسته اصلی صنعتگران آزموده کشور را تشکیل میدهند .

تعلیمات حرفه‌ای بانوان

تاسال ۱۳۱۱ فقط یك هنرستان بانوان با دو رشته خیاطی و طباخی در تهران دایر بود ولی از آن ببعد تعلیمات حرفه‌ای بانوان بسرعت توسعه یافت و درتهران و برخی از شهرستانهای ایران چندین آموزشگاه حرفه‌ای برای بانوان دایر گردید .

تعلیمات کشاورزی :

هم اکنون در اکثر استانهای مملکت ایران مراکز آموزش کشاورزی که شامل هنرسرای کشاورزی ـ دبیرستان کشاورزی و کلاسهای تربیت معلم روستائی و دوره‌های کوتاه مدت برای روستائیان است تاسیس شده‌است و تعداد این مراکز ۱۴ باب است که مجموع دانش آموزان آنها در سال تحصیلی ۴۱ـ۴۲ بالغ بر ۲۲۵۳ نفر پسر و ۱۲۳ دختر شده‌است .

هنرستانهای بازرگانی :

از سال ۱۳۳۶ بتدریج دبیرستان های بازرگانی در تبریز ـ تهران ـ اهواز ـ رضائیه کرمان ـ رشت و مشهد دائر گردید .

در سال تحصیلی ۴۱ـ۴۲ در هفت‌دبیرستان بازرگانی کشور جمعا ۵۳۸ نفر دانش آموز بتحصیل اشتغال داشتند .

مدارس عالی :

از سال ۱۳۳۵ ببعد در زمینه توسعه تعلیمات عالیه موفقیت های بیشماری نصیب ملت ایران گردید . در سال ۱۳۳۵ هنرسرایعالی‌صنعتی . د رسال ۱۳۳۷ مدرسه عالی بازرگانی ودرسال ۱۳۳۸ دانشکده صنعتی تاسیس گردیدند

با تاسیس سازمان نمونه تعلیم و تربیت‌حرفه‌ای کشور که شامل آموزش رشته های مهندسی ـ ساختمان ـ برق ـ مکانیك ـ نساجی ـ شیمی و متالوژی اتومکانیك است افراد متخصص ورزیده‌ای برای توسعه فعالیت‌های صنعتی تربیت خواهد شد .

در سال تحصیلی ۴۱ـ۴۴ در تهران‌ومراکز استانهای کشور ۳۸ آموزشگاه‌حرفه‌ای و هنرستان بفعالیت مشغول بودکه هنرجویان در آن‌ها بتحصیل اشتغال داشتند .

سپاه دانش :

تشکیل سپاه دانش بفرمان شاهنشاه وکوشش بی نظیر افراد سپاهی دانش فصلی درخشان‌تر و امید بخش‌تر بر پیکار حیاتی‌ملت ایران در زمینه مبارزه بابیسوادی و توسعه تعلیم وتربیت بویژه در روستاها بوجود آورده‌است .

سپاهیان دانش بروستاها و نقاط بی‌بهره از امکانات فرهنگی اعزام میشوند تا با تشکیل کلاسهای درس روستائیان و فرزندان‌آنان را از نعمت سواد بهره‌مند سازند .

سپاهیان دانش میکوشند تا طبقات‌کشاورزان را باروح نیازمندیهای زمان آشنا سازند و آنان را در راه تامین زندگی بهتر ارشاد و راهنمائی نمایند .

سپاهیان دانش علاوه بر با سوادکردن‌کشاورزان کوشش خود را در راه تشویق آنان بکارگروهی و همکاری با یکدیگر در کارهای‌عام‌المنفعه مانند حفر چاهها و قنوات و ایجاد کاریزها و لایروبی نهرها بکار میبرندو حس‌تحرك و خودیاری را در وجود آنان بیدار میسازند .

اولین گروه سپاهیان دانش مرکب از۲۴۶۲ نفر جوانان شاهدوست و میهن پرست پس از گذراندن تعلیمات نخستین در اردیبهشت‌ماه ۱۳۴۲ بروستاها و نقاط دور افتاده کشور رفتند تا فعالیت ثمربخش خود را آغاز کنند.تاکنون پنج دوره سپاهیان دانش که جمعا بالغ بر ۱۳۷۸۲ نفرمیشوند در روستاهای دورافتاده‌کشوربامر تعلیم و تربیت مردم‌پرداخته‌اند.

بدین ترتیب با اجرای کامل این‌طرح‌مفید در آینده نزدیکی ریشه بیسوادی درایران از بین خواهد رفت و ملت ایران در راه به‌ثمررسانیدن‌تحول عظیم اجتماعی خود موفقیت‌های ارزنده کسب خواهد کرد .

پیشرفتهای دانشگاه :

بموازات پیشرفتهای عمیقی که درزمینه تعلیمات ابتدائی و متوسطه در سالهای اخیر حاصل شد دانشگاههای کشور نیز توسعه‌یافت و سطح تعلیمات عالیه در رشته های مورد نیاز جامعه بالا رفت چنانکه رقم ۸۹۱۸ نفردانشجوی سال ۱۳۳۲ به ۲۴۸۸۵ نفر افزایش یافت .

در بیشتر دانشکده ها موسسه های‌نوین‌علمی و رشته های جدید دوره دکتری بوجود

آمد و دانشگاه تهران در ردیف دانشگاههای‌مجهز و کم نظیر آسیائی و اروپائی قرار گرفت .

کادر علمی دانشگاههای ایران با آشنائی بشیوه های نوین تعلیم وتربیت‌بموازات تحولات علمی توسعه یافت و دانشکده‌های‌مختلف باوسایل علمی مدرن مجهز شدند .

یکی از اقدامات مهمی که در سال‌های اخیر بمنظور توسعه فعالیت دانشگاه‌صورت گرفت تاسیس مرکز اتمی و موسسه ژنو فیزیك‌دانشگاه است .

موسسه ژنو فیزیك دانشگاه تهران که‌در اردیبهشت ماه سال ۱۳۳۶ شروع بکار کرد یکی از مراکز بزرگ تحقیقاتی است که درحلقه زنجیری مراکز جهانی قرار گرفته و از لحاظ تکمیل مطالعات زمین از نظر جو وداخل‌زمین و روابط کره زمین با سایر کرات‌وقسمت عمده‌ای از عوامل فیزیکی که در زندگی‌ساکنان کره ما مستقیم و یاغیر مستقیم تاثیر بسزائی دارند مطالعه و خلاء موجود در منطقه‌خاورمیانه‌را که تا چند سال پیش از نظرنداشتن یك مرکز تحقیقاتی محسوس بود پر نمود .

این موسسه با اکثر مراکز مشابه‌جهانی‌همکاری دارد و نتایج مطالعات و تحقیقات خود را میان آنها توزیع میکند .

کوی امیرآباد برای دانشجویان

بمنظور تامین زندگی و رفاه وآسایش‌دانشجویان شهرستانی که در دانشگاه تهران به‌تحصیل مشغولند درسال ۱۳۲٤ **شاهنشاه دانش‌پرور** ده امیر آباد را باتمام تاسیسات آن خریداری و بدانشگاه تهران واگذارفرمودند.

با فعالیتهائی که‌صورت گرفت هم‌اکنون غالب دانشجویان شهرستانی که‌دردانشگاه تهران‌بتحصیل اشتغال دارند دراین محل‌زندگی‌میکنند .

دانشگاههای شهرستانها :

علاوه بر دانشگاه تهران در مراکز استانهای خراسان فارس اصفهان آذربایجان شرقی و خوزستان دانشگاه های مجهزی وجوددارند که بیشتر دانشجویان شهرستانی درآنها بتحصیل مشغولند . در سالهای اخیر کوشش‌شده است تا باتجهیز هرچه بیشتر دانشگاهها نسبت بافزایش معلومات دانشجویان اقدام لازم‌بعمل آید و دراین راه موفقیت های درخشانی کسب شده‌است علاوه بر دانشگاه های مذکوردانشگاه ملی نیز درتهران گشایش یافت و با فعالیتهائی که از بدوتاسیس تاکنون نسبت به‌بالا بردن میزان معلومات عمومی دانشجویان بعمل آمده ووسائل کافی و لازمی که دراختیارهریك از دانشکده های مختلف این دانشگاه‌قرار داده شده‌است دانشجویان دانشگاه ملی در رشته‌های مختلف علوم به تحصیل اشتغال دارند .بر طبق آخرین آمار در سال تحصیلی ۴۳ـ۱۳٤٤تعداد ۲۱۹۰ نفر دانشجو در دانشکده های بانك‌داری‌ـ علوم مالی و اقتصادی ـ معماری‌ـپزشکی ـ زبانهای خارجی و علوم این دانشگاه بتحصیل اشتغال دارند .

راههای ایران:

توسعه مداوم طرق ارتباطی از زمان‌هخامنشیان بخصوص عهد داریوش کبیرهمواره مورد توجه مورد توجه بوده و کشور ایران‌در جهان آن روز از لحاظ وسایل ارتباطی بی

نظیر بوده‌است .

وسعت قلمرو شاهنشاهی ایران و لزوم‌تامین ارتباط میان واحدهای سیاسی متنوع آن وتمایل نخستین پادشاهان هخامنشی بتوسعه‌حدود امپراطوری و بسط واعتلای تمدن ایرانی جهان آن روزعلل اصلی واساسی این امر بشمارمیرفته‌است .

چون توسعه ارتباطات داخلی درتامین‌وحدت سیاسی ایران و ترویج تجارت و رونق فعالیت های اقتصادی نقش موثری داشته بدین‌سبب میتوان گفت که اعتلای سیاسی واجتماعی کشور ایران در طول تاریخ همواره مترادف‌بابهبود ارتباطات داخلی بوده است .

در زمان سلطنت اعلیحضرت فقید رضاشاه کبیر نیز لزوم توسعه راههای ارتباطی و ساختمان خطوط آهن احساس شد و اقدامات‌ثمربخشی صورت گرفت که در احیای حیات اقتصادی کشور تاثیر فراوان داشت .

در سال ۱۳۰۵ پروژه‌ای برای توسعه‌راهها تهیه و قرار شد طی مدت ۹ سال وبا صرف‌مبلغ ۴۵۰ میلیون ریال هفده هزارکیلومتر راه درجه ۱و ۲ ساخته شود . وسایل راه سازی در آن روزها در مراحل ابتدائی بودو کار باکندی پیش میرفت بدین سبب این فعالیتها تا سال ۱۳۲۰ ادامه یافت وموفقیت‌هائی‌مانند احداث خط راه آهن سرتاسری ایران نصیب مردم‌گشت .

صدمات ناشی از بروز جنگ بین‌المللی‌دوم که بایران نیز سرایت کرد برنامه های عمرانی وآبادانی این کشور را متوقف ساخت‌ورود نیروی متفقین بایران نه تنها سبب‌گردید که عملیات راهسازی مانند سایر برنامه هابحال‌رکود در آید بلکه حمل مقادیر زیادی مهمات و وسایل سنگین جنگی از جنوب بشمال ایران‌که مدت زیادی ادامه داشت راههای ایران را بکلی ویران ساخت . پس از خاتمه جنگ‌و فراخواندن نیروهای بیگانه از ایران ضمن‌بررسی هائی‌که بعمل‌آمد این نتیجه‌حاصل شدکه‌قسمت‌مهمی‌ازراههای ایران دراثر عبوروسایط نقلیه سنگین‌ومهمات‌ازبین رفته‌وبقیه‌آن‌هم‌قابل‌استفاده‌نیست ولی‌این‌راهها ازنظراهمیتی‌که درپیروزی متفقین در جنگ دوم داشت سابقه تاریخی خودرا حفظ نمود و براثر مجاهدتی که ملت ایران در مبارزه علیه فاشیزم از خود نشان داد به‌پل پیروزی لقب یافت .

ترمیم خرابیها و تعمیر پلها و راهها‌کار ساده‌ای نبود ونیاز بوقت زیادی داشت تا بتدریج علاوه بر رفع نواقص‌راههای خراب‌بتوسعه طرق ارتباطی که در تامین رفاه‌وآسایش عمومی موثر بود مبادرت شود .

وقایع تاریخی ۲۸ امرداد ۱۳۳۲وتحولی‌که ازآن تاریخ در ایران بوجود آمد این فرصت مناسب را دراختیار ملت ایران‌گذارد تا با تهیه وسایل و لوازم مدرن بتوسعه شبکه راههای اصلی و فرعی و خطوط راه‌آهن‌جدید و فرودگاه های بزرگ و کوچك درتمام کشور اقدام کند .

هم اکنون ۲۷۰۰۰ کیلومتر راه که۱۲۰۰۰ کیلو متر آن راههای اصلی و و ۱۵۰۰۰ کیلومتر آن راههای فرعی است‌خطوط ارتباطی ایران را تشکیل میدهند .

از این راهها بیش از ۷۵۰۰ کیلو متراسفالته‌است و طی سالهای اخیر نیز با تنظیم

واجرای برنامه های جامعی که باترقیات وتحولات روز افزون کشور همگام بود کوشش گردید تا میان شهرها و نقاط دورافتاده کشورراههای اصلی و فرعی احداث شود و رفـــاه وآسایش مردم وامکانات پیشرفت‌وترقی بـــرای‌ملت ایران حاصل گردد .

فهرست اقدامات وعملیات دوازده‌ساله ایران بمنظور توسعه وترمیم راهها

مکانیزه کردن راهداری :

در سال ۱۳۳۲ ماشین‌آلات راهداری بسیار محدود بود و ارزش آنها در سال۱۳۳۵ از ۲۵ میلیون ریال تجاوز نمیکرد بدین سبب‌برای نگاهداری راهها تهیه وسایل و لـــوازم کافی مورد توجه قرار گرفت بطوریکه میزان‌ارزش ماشین آلات راهداری تاسال ۱۳۳۷ بـــه ۹ برابر سال ۱۳۳۵افزایش یافت و بتدریـــج‌نیز در سالهای بعد بر میزان این وسایـــل اضافه شد بطوریکه جمع ارزش ماشین آلات‌راهداری در سال ۱۳۳۶ با افزایش ماشین‌آلات راهداری در سال ۱۳۳۶ ــ ۲۲۰ میلیون‌ریالــدر سال ۱۳۳۸ ــ ۶۲۰ میلیون ریال و درسال ۱۳۴۱ به ۱۰۰۰ میلیون ریال افزایش یافـــت.با افزایش ماشین آلات راهداری نگهـــداری ۷۰۰۰ کیلومتر از راههای اصلی کشور بـــاوسایل مکانیزه انجام گرفت و بهبود محسوسی در اصلاح پروفیل و تسطیح راهها به عمـــل‌آمد .

دراین مدت بیش‌از۳۰۰۰ نفرتکنیسین‌ــراننده ــ مکانیك ــ افزارمند و متجاوز از ۵۰ نفر مهندس جدید وارد کادر فنی‌راهداری‌گردید و با صرف ۸۰ میلیون ریال در نقاط مختلف کشور تعمیر گاههای لازم احـــداث‌شد .

از سال ۱۳۳۷ راههای (اصفهان ــشیراز) ــ (چالوس ــ رامسر) ــ(کرج‌ــ چالوس) ــ (تهران ــقزوین) ــ (تهران‌ــقم) ــ (تبریز ــ آذرشهر) و مقداری از راههای کوتاه اطراف تهران و شهرهای‌بزرك‌نیز اسفالت و یا تعمیر و مرمت گردید .

عملیات راهسازی :

در سالهای اخیر ۴۶۸۸ کیلومتر راههای جدید براساس احتیاجات کشور تناژترافیك وسائط نقلیه موتوری ساخته شد که از لحاظ‌انتخاب مسیر و تعین شیب‌ها و پیچها و طـــرز عمل و تطبیق باآخرین اسلوب ساختمانی‌واصول‌فنی بساختمان آن‌ها مبادرت شد .

این راهها پایتخت را بمراکز استانهاو مراکز استانهارا بنقاط مختلف‌کشور ارتباط میدهند .

پلسازی :

بموازات اجرای طرح راهسازی دراغلب نقاط‌کشور پلهای بزرگی با دهانه های بیش‌از ۱۰ متر ساخته شد .

از مجموع پلهای ساخته ۲۵ پل بتونی‌و ۷پل فلزی را میتوان نام‌برد . علاوه براین پلهای بزرگ تعداد زیادی پلهای بزرگ وکوچك‌که‌دهانه آنها کمتراز ده متر است ساخته شد .

احداث پاسگاههای توزین :

ازسال ۱۳۳۷ در نقاط مختلف شهرهای‌تهران ــ اهواز ــ خرمشهر ــ اصفهـــان ــ

کرمانشاه ـ قزوین ـ رشت خرم آباد ـ کرج ـ همدان وچالوس ۱۷ پاسگاه توزین احداث گردیدکه‌تاسال ۱۳٤۱ تعداد ٥٥۱٥۰٤ کامیون‌را توزین نمودند .

فعالیتهای دیگر :

تهیه ترافیك تفکیکی و بصری وماشینی ۳۲۲ دستگاه در سراسر کشور ـ تهیه مشخصات فنی ۱۳۸٥۰ عدداز پلهای بزرگ وکوچك راههای کشور ـ تهیه مشخصات فنی ۷۰٥۱ کیلومتر از راههای سراسر مملکت‌از جمله کوشش های مفیدی است که درسال های اخیر بمنظور بهبود وضع راهها انجام‌گردیده است .

هواشناسی :

رفت‌وآمد هواپیماهای خارجی بایران‌وارتباط روز افزون ایران از راه هوائی‌با کشورهای مختلف جهان موجب شد که نخست‌هسته اصلی یك واحد هوا شناسی در فرودگاه مهرآباد بوجود آید و سپس بتدریج‌در فرودگاه‌های داخلی و شهرستانها ایستگاه هائی تاسیس گردد .

در اوائل سال ۱۳۳٥ یك هسته‌مرکزی‌برای تمرکز کلیه فعالیتهای هوا شناسی تشکیل شد و قانون تشکیل اداره کل هواشناسی نیزدرسال ۱۳۳۷ بتصویب مجلسین رسید

ساختمان راه آهن :

در سالهای اخیر در زمینه احداث‌خطوط‌راههای‌آهنی که تهران را بنقاط‌مختلف کشور ارتباط دهد موفقیت های درخشانی‌نصیب‌ملت ایران گردید .

احداث راه آهنهای شاهرود ـ مشهدو میانه ـ تبریز که در مسیر آنها ایستگاه‌های متعددی ساختمان گردید و همچنین اجرای‌مقدمات طرح اتصال راه آهن ایران باروپاو آسیای شرقی (از طریق کشور پاکستان) واتصال راه آهن ایران باروپا از طریق کشور ترکیه از جمله فعالیتهای مثبت و مفیدی بوده‌است که دراین سالها صورت رفته است.

توسعه فرودگاهها :

بموازات احداث راههای جدید واصلاح و مرمت راههای شوسه واسفالت وراه آهن در تهران و نقاط دیگر کشور فرودگاه‌های جدیدی احداث گردید و فرودگاه های قبلی توسعه یافت و بوسایل جدیدتری مجهز گردید .

در حال حاضر در تهران و سایر نقاط‌کشورایران فرودگاههائی بشرح زیروجوددارد که مورد استفاده قرار میگیرد :

۱ـ فرودگاه‌مهرآباد که جزوفرودگاه‌های بین‌المللی است وازهر حیث مجهز است.

۲ ـ فرودگاه آبادان
۳ ـ فرودگاه شیراز
٤ ـ فرودگاه مشهد
٥ ـ فرودگاه زاهدان
٦ ـ فرودگاه اصفهان .
۷ ـ فرودگاه تبریز .
۸ ـ فرودگاه کرمان .
۹ ـ ۱۰ ـ فرودگاه رضائیه و یزد.
۱۱ ـ فرودگاه کرمانشاه .
۱۲ ـ فرودگاه همدان .
۱۳ ـ فرودگاه رشت .
۱٤ ـ فرودگاه رامسر .
۱٥ ـ فرودگاه اهواز .
۱٦ ـ فرودگاه بابلسر .
۱۷ ـ فرودگاه بیرجند .
۱۸ ـ فرودگاه سبزوار .
۱۹ ـ فرودگاه اراك .
۲۰ ـ فرودگاه نوشهر .

تعلیم وتربیت متخصصین هواپیمائی کشوری:

در سال ۱۳۳۹ آموزشگاه عالـــــی‌هواپیمائی کشوری تاسیس شد و در رشته‌های مدیریت فرودگاهها ــ مراقبت پرواز مهندس‌پرواز ــ مهندس مخابرات ــ مکانیك‌هواپیما ــ دانشجو پذیرفت .

طی چند سال اخیر حدود ۳۷۲ نفرازاین آموزشگاه فارغ‌التحصیل شده‌اند .

مبادله قرارداد هوائی :

در دهسال گذشته قراردادهای هوائی‌بین کشور ایران و کشورهای جهان بشرح‌زیر مبادله گردید :

سال ۱۳۳۰ قرارداد هوائی ایران ــ دانمارك
سال ۱۳۳۳ قرارداد هوائی ایران ــ بلژیك ــ ایران سویس
سال ۱۳۳۵ قرار داد هوائی ایران ــ ترکیه
سال ۱۳۳۶ قرارداد هوائی ایران ــ آمریکا ــ ایران پاکستان
سال ۱۳۳۹ قرارداد هوائی ایران وانگلیس ــ ایران و آلمان غربی ــ ایران و فرانسه ــ ایران و استرالیا .

فعالیتهای راه آهن :

پس از قیام ملی بیست و هشت‌امرداد۱۳۳۲ راه آهن دولتی ایران فعالیت جدیدی را آغاز کرد وتا سال ۱۳۳۷ توانست نزدیك‌به۸۰۰ کیلومتر بر طول خطوط خودبیفزایدو دواستان‌خراسان و آذربایجان را بمرکز مربوط‌سازد .

در چند سال گذشته راه آهن‌توانست‌ضایعات زمان جنگ را ترمیم کند و خطوطی راکه بعلت ضایعات وارده بدون استفاده مانده‌بود تعویض و مرمت نماید .

دراین‌زمینه ۳۷۰ کیلومتر خطاراك‌ــاندیشمشك ــ تعویض گردیده و راه آهن‌جلفا به تبریز ــ تهران باراك واندیمشك باهواز دراکثر نقاط مرمت واصلاح‌شد و همچنین از گرمسارتاشیرگاه‌و خسروشاه تا مراغه تراورس‌آهنی نصب شد .

راه آهن تهران کاشان تاایستگاه بـــادریلگذاری گردید و خط تازه ازبندر شـــاه بگرگان ساخته شد و در کلیه ایستگاه هـــای‌موجود موتور برق نصب و چاه آب عمیق‌حفر گردید و وسایل ارتباطی راه آهن و سوزنهای‌آن بصورت بسیار تازه والکتریکی در آمد. سکوهای‌مسافری جهت پذیرفتن قطارهای جدیدامتداد یافت و خطوط فرعی داخل ایستگاه هـــا افزایش یافت .

انبارهای کالا و توشه وابنیه مسکونی‌کارگران وکارمندان و باشگاه های مختلـــف ایجاد گردید . خطوط فرعی کارخانه های‌درودنیشکر هفت تپه ساخته شد و همچنین جهـــت ارتباط اکثر کارخانه های تولید داخلی خطوط‌فرعی ایجاد گردید برای اجرای برنامه هـــای تجدید روسازی و ساختمانی خط تدارکـــات‌پردامنه‌ای صورت گرفت و علاوه بر۱۵۰۰۰تن ریل خریداری قبلی ــ ر۵۰۰۰۰ تن ریل سنگین‌از کمپانیهای فرانسوی و انگـــلیسی‌خریداری شد و همچنین تعداد ۱۸۰۰ تن صفحه‌زیر ریل‌سنگین از کشور سوئد وارد گردید .

در سال ۱۳۳۸ یك انبار ماسه خشـــك‌کن در تبریز و دوباب کارخانه آجر سازی

ساخته شد . جهت بررسی خطوط و تعویض آن از وسایل مکانیکی جدید که خریداری شده استفاده گردید و در زین‌های مجهز نوینی برای بازرسیهای خطوط خریداری و بکارافتاد و بمنظور الکتروفیکاسیون خطوط مناطق کوهستانی پیشرفتهای بی سابقه در جریه راه‌آهن بعمل آمد . در سال ۱۳۳۵ برنامه تقویت نیروی کشش راه آهن و دیزلی کردن آن ها بمرحله اجراء درآمد و بموازات تقویت نیروی کشش در کمیت و کیفیت وسایط نقلیه راه آهن دگرگونی محسوسی روی داد و به تعداد واگنهای مسافری و باری تعداد معتنابهی افزوده شد . آزمایشگاه مدرن فلزات و تاسیسات سانترال گاز اکسیژن درتهران و کارخانه تهیه گاز استیلن دراهواز با نصب ماشین آلات تازه انجام پذیرفت . وسایل ارتباطی (تلفن ـ تلگراف ـ بی سیم و رادیو) تغییرات کلی کرد و با جدیدترین وسایل روز مجهز گردید.

طول خطوط ساخته شده ۱۳۳۲

۱ ـ خط شاهرود ـ مشهد بطول ۴۹۷ کیلومتر که در ۱۳۳۳ شروع شد و درسال ۱۳۳۵ پایان یافت و در اردیبهشت ماه ۱۳۳۶ بهره‌برداری از آن آغاز شد .

۲ ـ خط میانه تبریز ـ بطول ۳۰۳ کیلومتر که در تیر ۱۳۳۳ شروع شد و در اسفندماه ۱۳۳۶ پایان یافت و بهره‌برداری ازآن در اردیبهشت ماه سال ۱۳۳۷ آغاز گردید.

۳ ـ خط کاشان ـ یزد بطول ۳۷۷ کیلومتر که در شهریور ماه ۱۳۳۸ شروع شدو در آبانماه ۱۳۳۹ خاتمه یافت و بهره‌برداری شد .

۵ ـ خط هفت تپه بکارخانه قند نیشکر بطول ۸۶۸۰ متر که در سال ۱۳۴۱ ساخته شد .

۶ ـ خطوط فرعی داخل ایستگاهها ۷۶ کیلومتر .

تعویض خطوط اصلی بعلت فرسودگی باریل سنگین :

۱ ـ اندیمشك ـ اراك بطول ۳۵۵ کیلومتر که از اسفندماه ۱۳۳۴ شروع شد ودر اردیبهشت ماه ۱۳۳۷ خاتمه یافت .

۲ ـ اراك تهران بطول ۲۱۵ کیلومتر از سال ۱۳۳۹ تا ۱۳۴۰ .

۳ ـ شیرگاه ـ زیرآب بطول ۱۰ کیلومتر در سال ۱۳۳۹ .

۴ ـ تبدیل عرض خط و تعویض از ۱۵۴۲ به ۱۴۳۵ میلیمتر نرم بین‌المللی بین تبریز جلفا و صوفیان ـ شرفخانه به طول ۱۹۹ کیلومتر در سال ۱۳۳۷ .

۵ ـ بین اندیمشك اهواز از ۲ سوم تعویض ریل آغاز شد .

۶ ـ حسینیه خرمشهر بطول ۴۰ کیلومتر در سال ۱۳۳۸ .

ابنیه و ساختمان ساخته شده

راه آهن ایران طی دوازده سال گذشته توانست بااجرای برنامه های مهمی متجاوز از ۲۴ هزار ابنیه مسکونی برای کارگران و کارکنان خود در مسیر راهها و شهرهای مختلف ساختمان نماید و بموازات آن بر تعداد ابنیه اداری خودبهمین نسبت بیفزاید .

توسعه شبکه رادیوئی کشور

همگام باهمه پیشرفتها در زمینه شئون اجتماعی ـ فرهنگی و کشاورزی دستگاه رادیوئی کشورنیز توسعه یافت و مرحله‌ی تازه‌ای را آغاز کرد .

نمودار بودجه و اعتبارات راهداری

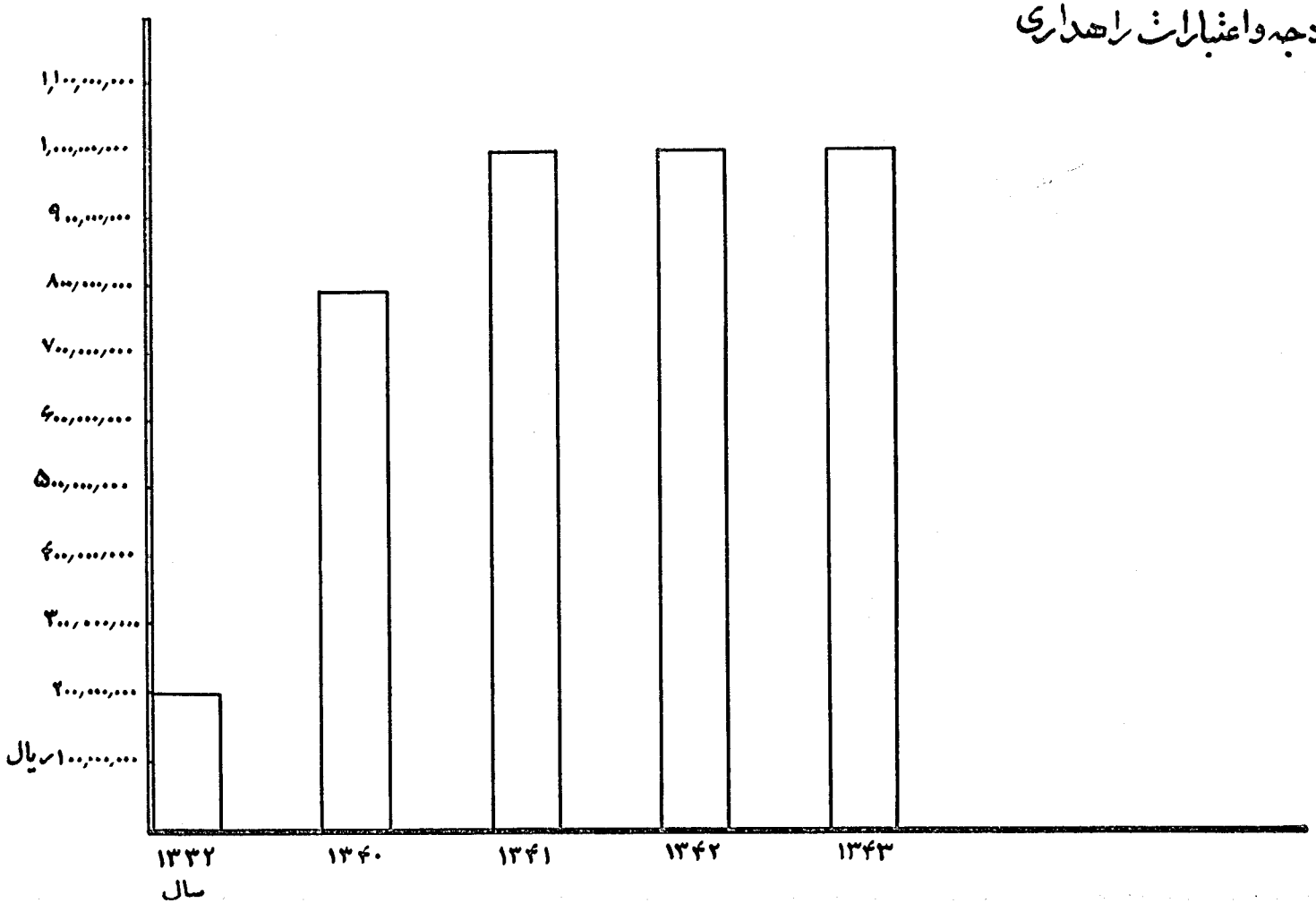

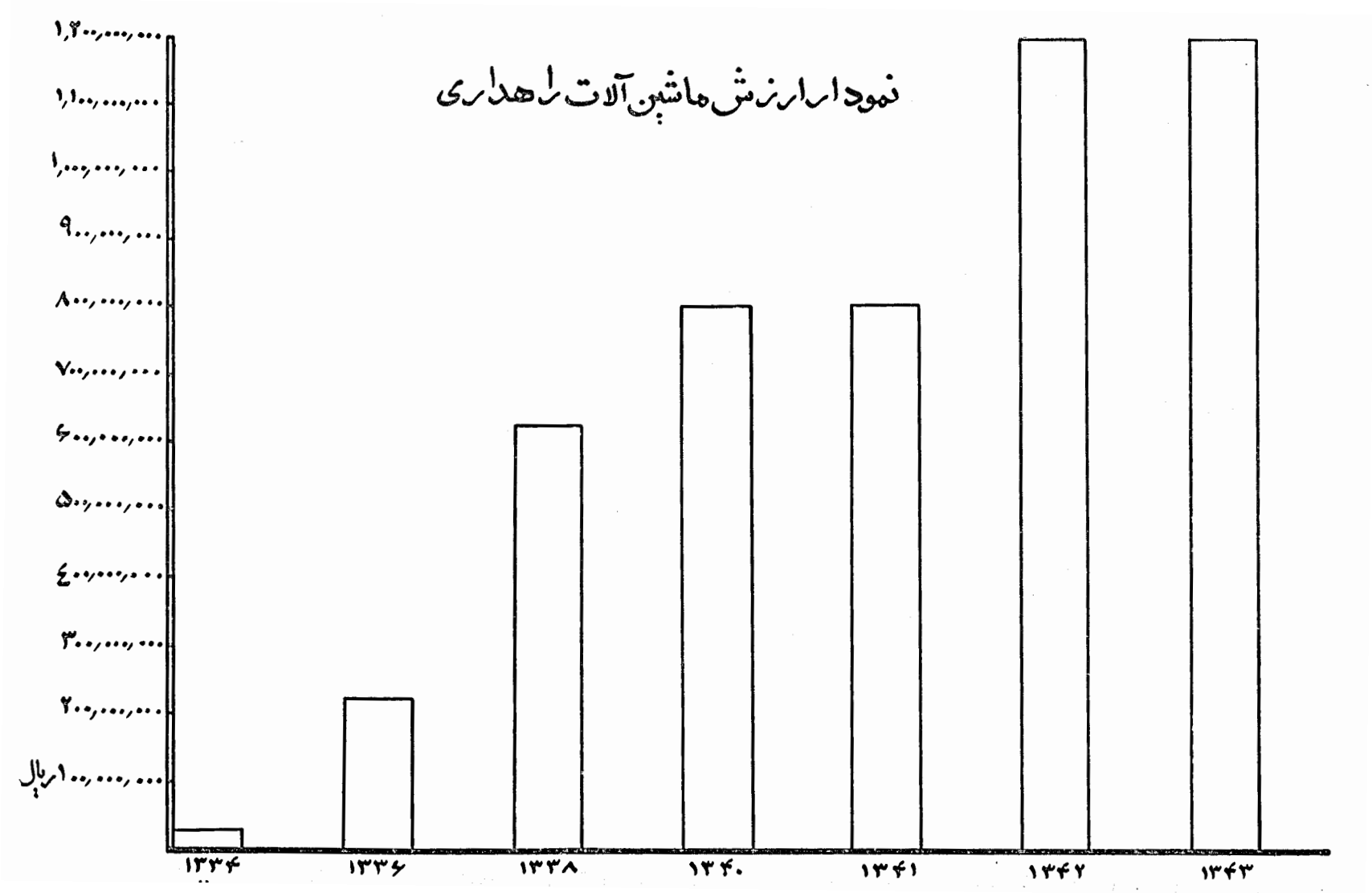
نمودار ارزش ماشین آلات راهداری
۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۱,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۱۳۳۴
۱۳۳۶
۱۳۳۸
۱۳۴۰
۱۳۴۱
۱۳۴۲
۱۳۴۳

قدرت فرستنده‌هائی که در سال ۱۳۳۲ به پخش صدا درتهران و شهرستانها اختصاص داده شده بود بالغ بر ۳۷ کیلووات بود. درسال ۱۳۳٤ قدرت فرستنده موج متوسط رادیو در تهران به پنجاه کیلووات و سپس در سال ۱۳۳۸ بانصب فرستنده یکصد کیلوواتی موج کوتاه فعالیت تازه‌ای آغاز شد . در سال ۱۳٤۱ چهارفرستنده بقدرتهای یکصد کیلووات موج متوسط و یکصد کیلوواتی موج کوتاه و بیست کیلوواتی موج کوتاه و پنجاه کیلوواتی موج متوسط صدای ایران را بنقاط مختلف جهان میرساند .

سه دستگاه از این فرستنده ها در تمام مدت ۲٤ ساعت برنامه اجراء میکنند واز فرستنده پنجاه کیلوواتی موج متوسط برنامه‌های جالب که جنبه های علمی و هنری دارد بنام برنامه دوم (رادیو تهران) برای روشنفکران پخش میشود .

تحولی که در کار تهیه وتنظیم برنامه‌های رادیوئی بوجود آمده در نوع خود جالب است .

بمنظور توسعه شبکه رادیوئی کشور اقداماتی برای رادیوهای محلی بعمل آمدو سه فرستنده رادیوهای کرمانشاه اهواز و زاهدان هریك به یکصد کیلووات افزایش یافتند .

مجموع قدرت فرستنده های پخش صدادرتهران و شهرستانها به ۵۹۷ کیلووات بالغ شد که ۲۷۰ کیلووات در تهران و ۳۲۷ کیلووات در شهرستانها قرار دار د .باتوجه به سه فرستنده یکصد کیلوواتی در مرکز جدید دفرستنده کمال آباد قدرت فرستنده های پخش صدا از ۳۷ کیلووات سال ۱۳۳۲ به ۸۹۷ کیلووات افزایش یافت .

همگام با افزایش قدرت فرستنده ها ساختمان های جدیدی برای مرکز رادیوئی احداث شد واستودیوهای بزرگ و مجهزی بنا گردید . رادیو ایران هم اکنون دارای ۱٤ استودیو ست که هریك با مجهزترین وسائل ولوازم امروزی جهان مجهزند .

رادیو ایران همواره از آهنگها واطلاعات رادیوئی کشورهای خارجی استفاده میکند وبمبادله آهنگها و اطلاعات رادیوئی اقدام مینماید وبا موسسات وابسته به رادیوها در تمام کشورها از قبیل باشگاه های دی‌اکس ارتباط برقرار ساخته است .

تحولاتی که دراین چند سال در اموررادیوئی کشور بوجود آمد بی شك در بالابردن سطح معلومات عمومی و شناساندن هرچه بیشتر ایران بجهانیان تاثیر بسزائی داشته‌است. برطبق آماری که بدست آمده هم اکنون صدای ایران به سرتاسر گیتی میرسد و شنوندگان رادیو ایران علاوه بر بحرین ـ قطر و دوبی در کشورهای سوئد ـ انگلستان ـ آلمانغربی ـ زلاند جدید ـ فنلاند ـ ژاپن ـ دانمارك ـ آمریکای شمالی ـ سواحل اقیانوس اطلس ـ نروژ ـ هلند ـ اسکاتلند ـ ایرلند ـ پاکستان ـ ایتالیا ـ بلژیك ـ فرانسه ـ هندوستان ـ اتحاد افریقای جنوبی ـ برزیل ـ آلمان شرقی ترکیه ـ اندونزی ـ چین ملی ـ قاره استرالیا چکوسلواکی ـ عراق ـ سوریه ـ تونس ـ الجزایر ـ مراکش ـ لیبی ـ کویت ـ اسپانیا ـ لوکزامبورك ـ سوئیس ـ یوگسلاوی ـ افغانستان ـ زنگبار ـ لبنان ـ مالایا ـ اسرائیل مصر ـ کانادا ـ اطریش ـ عربستان سعودی ـ برمه و شوروی بارادیو ایران مکاتبه دارندو پیرامون مسائل مختلف بحث میکنند .

شبکه رادیو ایران در شهرهای رشت ـ گرگان ـ تبریز ـ رضائیه ـ کرمانشاه ـ اهواز ـ شیراز ـ کرمان ـ مشهد ـ اصفهان سنندج و زاهدان با تنظیم و پخش برنامه های

جالب در بالا بردن سطح اطلاعات عمومی ومعلومات عمومی مردم نقش موثری به عهده دارند .

سازمان های مختلف وزارت اطلاعات که قبلا بنام اداره کل انتشارات و رادیو نامیده میشد هریك فعالیت های درخشانی نموده‌اند.

دفتر طرحها و بررسیهای وزارت‌اطلاعات بیش از ۳۵۰ طرح در زمینه های مختلف انتشاراتی تهیه کرده و اکثر آن‌ها رابمرحله اجراء در آورده است .

این دفتر با تشکیل آرشیو خودتوانسته‌است مصدر ارزنده ترین فعالیت ها در رفع نیازمندیهای عموم مراجعان باشد و تمام‌مطالب‌با آمار و اطلاعات مورد نیاز شنوندگان رادیو ایران در سراسر جهان و همچنین دانشجویان‌مقیم داخل و خارج از کشور و سازمان های بین‌المللی و سایر مراجعان رادر زمینه مسائل‌مختلف در اختیار آنان قرار دهد .

این دفتر در سال ۱۳٤۱ سمینار خلیج‌فارس را باشرکت ۲٤ تن از برجسته‌ترین دانشمندان و محققان ایران که در باره‌خلیج‌فارس اطلاعات کاملی دارند تشکیل داد و مجموعه مفیدی ازسوابق تاریخی و درخشان‌این منطقه ازکشورایران را انتشار داد .

دفاتر اطلاعات و مطبوعات ایران درده نقطه جهان فعالیت موثری را بمنظور شناساندن پیشرفتها و تمدن درخشان ایران‌دارندو درایجاد تفاهم عمیق‌تر میان ایران و سایر کشور های جهان نقش مهمی ایفاء میکنند. درحال حاضر این دفاتر در کشورهای فرانسه ـ آلمان غربی ـ آمریکا ـ انگلستان ـ ترکیه ـ پاکستان ـ لبنان ـ کویت ـ ایتالیا واطریش بفعالیت مشغولند .

بوسیله وزارت اطلاعات بطور منظم‌نشریاتی بزبان های انگلیسی ـ فرانسه و عربی بنام (حقایقی درباره ایران) منتشر میشودوهرسه ماه‌یکبار مجله (ایران امروز) بزبان های انگلیسی ـ فرانسه و آلمانی انتشارمییابد که حاوی مطالب و مقالات جالب مربوط به ایران است که در سراسر جهان توزیع می‌شود .

تاکنون چند نشریه و کتاب در باره‌ایران ـ اصفهان ـ تهران ـ شیراز و تخت جمشید بزبان های انگلیسی و عربی چاپ ومنتشر شده است که در شناساندن ایران تاثیر بسزائی داشته‌است . در وزارت اطلاعات دائره‌راهنمائی خبرنگاران ـ عکاسان‌و فیلمبرداران خارجی تاکنون درامر راهنمائی این قبیل‌خارجیانی که بایران مسافرت کرده‌اند نقش اساسی بعهده داشته است .

کتاب دهسال کار و کوشش که حاوی‌آمار واطلاعات مستند مربوط به فعالیتهاو پیشرفتهای ایران در زمینه های مختلف شئون‌اجتماعی است‌درسال۱۳٤۳ بوسیله‌وزارت‌اطلاعات انتشار یافت و مردم ایران و جهان را باحقایق‌اثرات انقلاب سفید شاه و مردم آشنا ساخت.

دفاتر اطلاعات و مطبوعات ایران درکشورهای خارج نشریاتی بزبان های فارسی ـ انگلیسی ـ فرانسه ـ آلمانی ـ ترکی ـ عربی‌اردو ـ بنگالی و گجراتی در محل ماموریت خویش‌چاپ‌و میان مراکز فرهنگی ومطبوعاتی‌آن کشورها توزیع میکنند انتشار این نشریات که حاوی اطلاعات و آمار مربوط به‌پیشرفت‌های اخیر ایران است تا کنون اثرات مطلوبی دربرداشته‌است .

خبرگزاری پارس دارای تشکیلات‌وسیعی است و درتمام مدت ۲٤ ساعت مشغول

کار است و بوسیله دستگاه های تله تایپ‌خـــوداخبار پنج‌خبرگزاری بزرگ بین‌المللی (آسوـ شیتد پرس ــ یونایتد پرس ــ رویتر ــفرانس‌پرس‌و خبرگزاری آلمان) را دریافت‌میدارد و پاره‌ای خبرگزاریهای خارجی نیز مانـــــدآژانس تاس و خبرگزاریهای یونان واسرائیل اخبار خود رابه صورت بولتن برای خبرگزاری‌پارس میفرستند . خبرگزاری پارس تنها در سال۱۳٤۱ نزدیك به هفت میلیون و پانصدهزار کـــلمه خبر داخلی و خارجی پخش نموده‌وبیش از چهل و پنجهزار برگ بولتن خبری‌انتشارداده‌است .

این خبرگزاری طی ۲۲ بخش هرروزتازه‌ترین اخبار جهان وایران را پخش میکند و مردم را در جریان حوادث ووقایع مهم قرارمیدهد .

وزارت اطلاعات به تهیه فیلمهـــــای‌مستندی از تهران ــ اصفهان و شمال ایران‌نیز اقدام کرده است که در سراسر جهان بمعرض‌تماشا گذارده شده و توجه علاقمندان را جلب کرده‌است .

توسعه امور ارتباطی

بموازات توسعه امورارتباطی‌گسترش امر پست و تلگراف و تلفن مورد توجه قرار گرفت و کوشش شد تا همگام با کلیه پیشرفتها امور ارتباطی نیز مطابق سیستم جدید و مدرن آن درآید و با توسعه دستگاهها و تجهیزات وسایل مخابراتی و ایجاد سرویسهای منظم پستی و تلگرافی و تلفنی بین‌کلیه نقاط درراه تامین رفاه و آسایش مردم اقدامات موثری صورت‌گیرد.

قدرت فرستنده های تلگرافی در سال ۱۳۳۲ در ساعات روز چهارکیلووات و در بعضی ساعات شب به ۹ کیلووات میرسیددر سال ۱۳٤۲ قدرت فرستنده های تلگرافی در ساعات روز به ٤۱ کیلووات و در ساعات شب به ۵۵ کیلووات افزایش یافت و ۷ فرستنده در اغلب ساعات با خارج از کشور ارتباط تلگرافی برقرار کردند دوازده دستگاه گیرنده تلگرافی نیز برای اخذ علائم تلگرافی شروع بکار نمودند وکاردستگاههای فرستنده گیرنده بیست و چهار ساعته شد و بطور متوسط تلگراف ماهانه به ۲۱۰۰۰ و تلکس به ٤۷۸۸ دقیقه بالغ شد که از نظـــر تلگراف تقریبا ده برابر سال ۱۳۳۳ بود ودرآن سال تلکس هم وجود نداشت بوسیله فرستنده و گیرنده های فوق ۱٦ کانال ارتباطی تلکس با چهار مرکز مهم جهانی نیویورك لندن پاریس و فرانکفورت بطور ۲٤ ساعته برقرار شد تعداد آبونه تلکس در تهران به ۷۵ و درخرم شهر به ۱۳ رسید .

با بکار افتادن ۱۲ فرستنده دوبل تلگرافی هریك بقدرت پنج‌کیلووات در مرکز جدید فرستنده کمال‌آباد قدرت دستگاههای تلگرافی افزایش یافت و سه مدار دو وچهار کانالی تکمیل با مراکز دیگر جهان مانند بیروت ــ توکیو و ژنو برقرار شد .

ارتباط تلفنی با خارج از کشور :

قدرت فرستنده های تلفنی در سال ۱۳۳۲ منحصر بیك فرستنده بقدرت ۷ کیلووات بود اکنون با دو فرستنده ۲۰ و ۳۰ کیلوواتی سینگل ساید باند مکالمات تلفنی با خارج از کشور انجام میشود .

قدرت فرستنده جدید کمال آباد ۸۰ کیلووات است که تقریبا ۱۱ برابر سال ۱۳۳۲ خواهد بود . ارتباط تلفنی هم‌اکنون میان تهران باشهرهای‌توکیو ــ پاریس ــ لندن ــ مسکوـ

رم ــ فرانکفورت ــ برن ــ دهلی ــ کویت ــ آنکارا و کراچی برقرار است . تعداد مکالمات تلفنی خارجی در هرماه بطور متوسط به ۳۵۰۰ دقیقه بالغ شده است .

درسال ۱۳۳۲ انتقال عکس ازتهران بمراکز مهم جهان واخذ عکس متقابله دائر نبود . ولی این ارتباط بالندن پاریس ــ رم هندوستان و ژاپن بوسیله سه دستگاه که هرکدام به تنهائی قادر بانجام این امر هستند برقرار شده است .

ارتباط تلفنی در داخل :

درسال ۱۳۳۲ دو ارتباط تلفنی بی‌سیم بین تهران و مشهد وتبریز برقرار بود که هرکدام بقدرت ٤٠ وات بودند در حالیکه اکنون بیست دستگاه ٤٠٠ واتی در مرکز فرستنده تهران با ۳٤ نقطه مملکت ارتباط روزانه دارد جمع ساعات کار این فرستنده ها در روز بالغ بر ۲۱٦ ساعت است که معادل ۵ر۱۳ برابر سال ۱۳۳۲ است .

مراکز تلگرافی در سال ۱۳۳۲ در ۲۵ نقطه کشور با فرستنده ۵۰ و ۱۷ واتی تلگرافی موجود بود ولی این رقم به ۱۲۰ نقطه در سال ۱۳٤۱ افزایش یافت .

تاسیسات جدید کمال‌آباد که ۳۰ دستگاه گیرنده مخصوص تلگرافی و تلفنی سینگل ساید باند درآن نصب شده است مورد استفاده قرارگرفته است .

برطبق پروژه مخابراتی پیمان مرکزی (سنتو) شهرهای آنکارا ــ تهران و کراچی بوسیله جدیدترین وسایل ارتباطی بهمدیگر وصل شده‌اند و در شهرهای عمده بین راه نیز مدارهای تلفنی وتلگرافی در نظر گرفته شده‌اند . همچنین برای ۳۸ ایستگاه از ٤٥ ایستگاه میکروبو واقع در ایران جاده فرعی ساخته شدکه طول این راهها بالغ بر ۳۱۰ کیلومتر میباشد.

پست :

در زمینه ارتباط پستهای هوائی میان ایران و کشور های خارجی اقدام لازم بعمل آمد وآمارکیسه‌های پستی هوائی به‌کشورهای خارج از ۵۰ کیسه در هفته به ۳۱٦ کیسه با وزن متوسط ٦۰۰۰ کیلوگرم افزایش یافت . درحال حاضر ۱۸ شرکت هواپیمائی در ایران نمایندگی دارند که ۱۵ شرکت آن پستهای هوائی را با سریعترین هواپیما ها بمقصد میرسانند .

در زمینه پست داخلی نیزموفقیت هائی نصیب شد و برای توسعه وبسط امور پستی در کلیه نقاط کشور ونواحی دور افتاده اقدام به تاسیس دفاتر پستی شد .

تلگراف :

در زمینه پست داخلی نیز موفقیت هائی نصیب شد وبرای توسعه وبسط امور پستی در کلیه نقاط کشور ونواحی دور افتاده اقدام به تاسیس دفاتر پستی شد .

برای تسریع در امرمبادلات تلگرافی وارتباط سریع نقاط با یکدیگر پروژه هائی تنظیم و بمرحله اجراء درآمد .

تغییر و تبدیل سیستم قدیم به تله تایپ در ٤۱ مرکز تلگرافی با ایجاد ارتباط تلکس نصب دستگاههای ریتور در اصفهان ــ یزد ــ شاهرود وکرمان ــ ایجاد ساختمانهای جدید ــ نصب لوله های پنوماتیك میان سرویستهای مخابراتی ــ استفاده از ۷۲ مدار تلگرافی هارمونیك برروی دستگاه کاریر وافزایش تعداد دفاتر تلگرافی از ٤۰۵ دفتر درسال ۱۳۳۲ به ٤۹۸ دفتر درسال ۱۳٤۱ از جمله اقدامات مربوط به توسعه امور تلگرافی بوده است .

نمودار قدرت فرستنده های پخش صدا

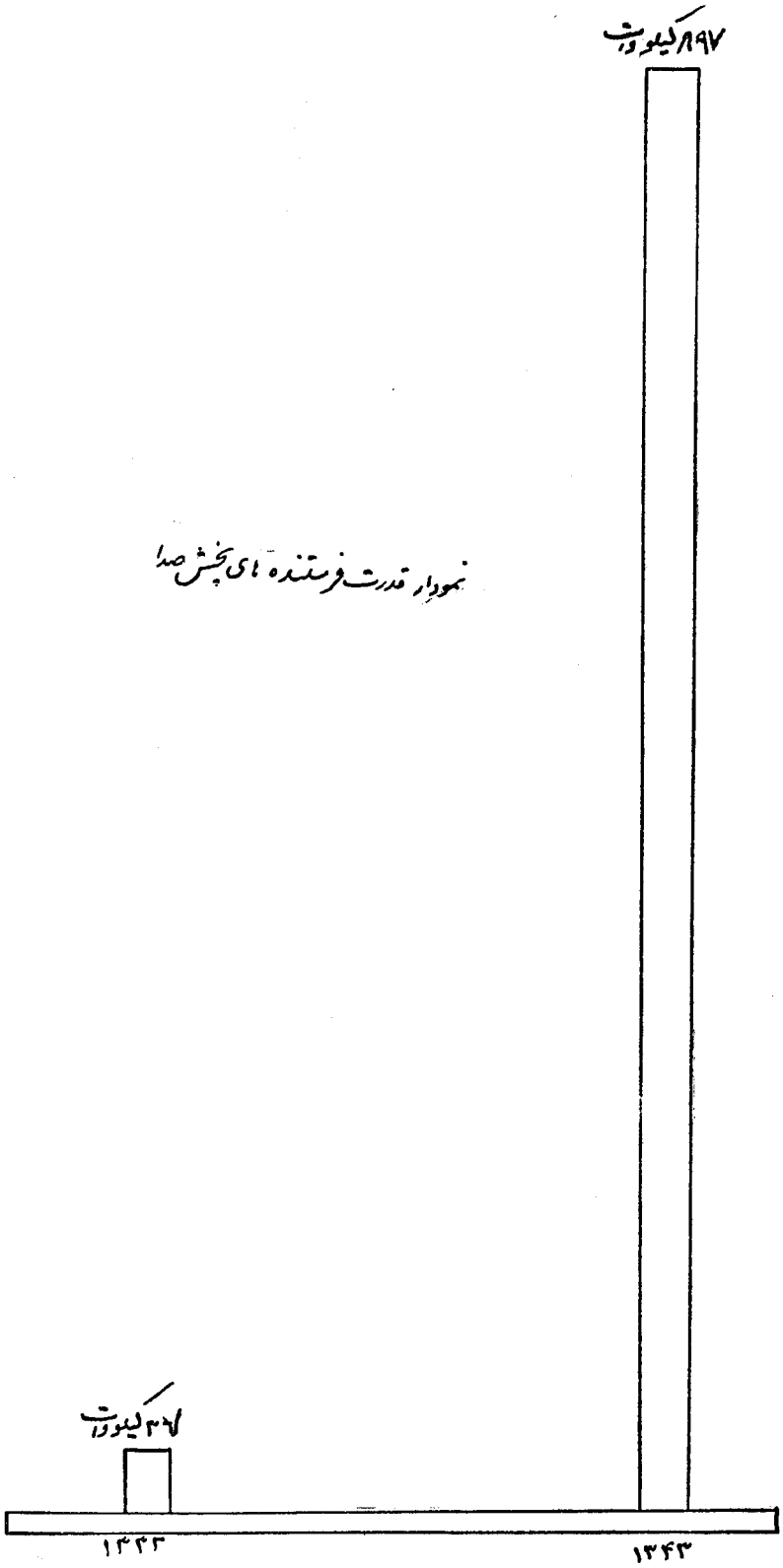

نمودار قدرت فرستنده های تلفنی با خارج از کشور

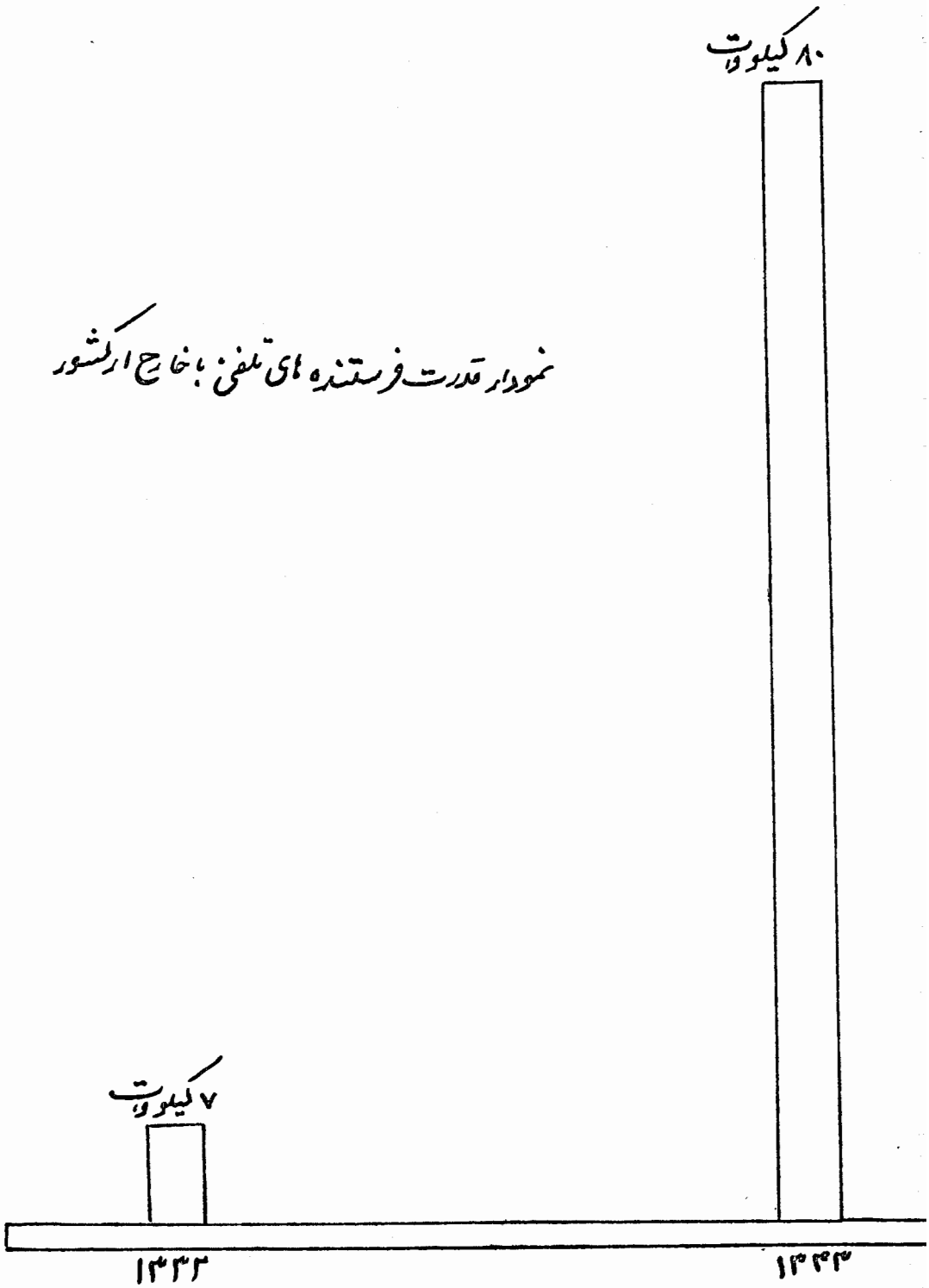

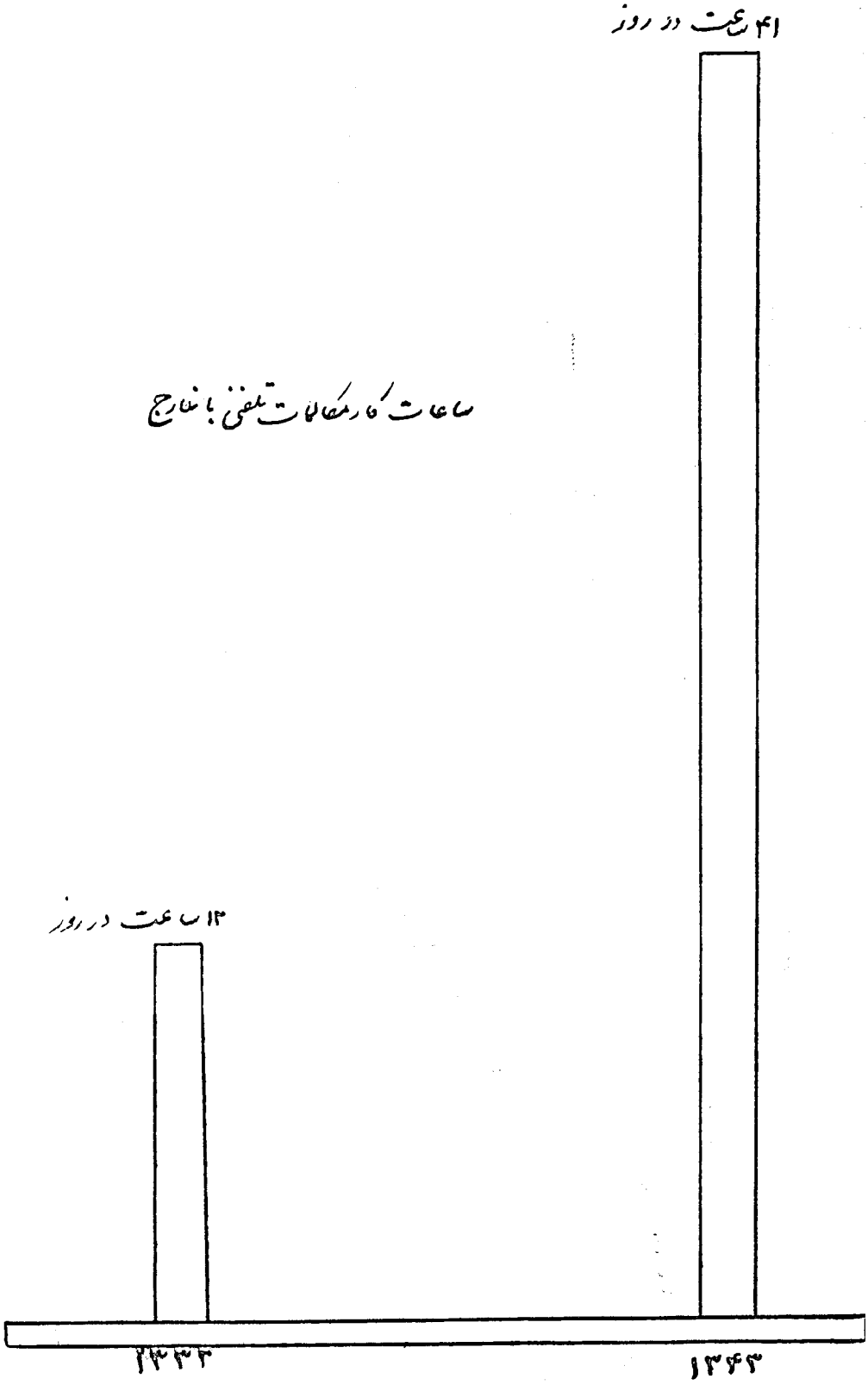
۴۱ ساعت در روز
ساعات کار مکالمات تلفنی با خارج
۱۲ ساعت در روز
۱۳۳۳
۱۳۴۳

نمودار قدرت فرستنده های تلگرافی با خارج

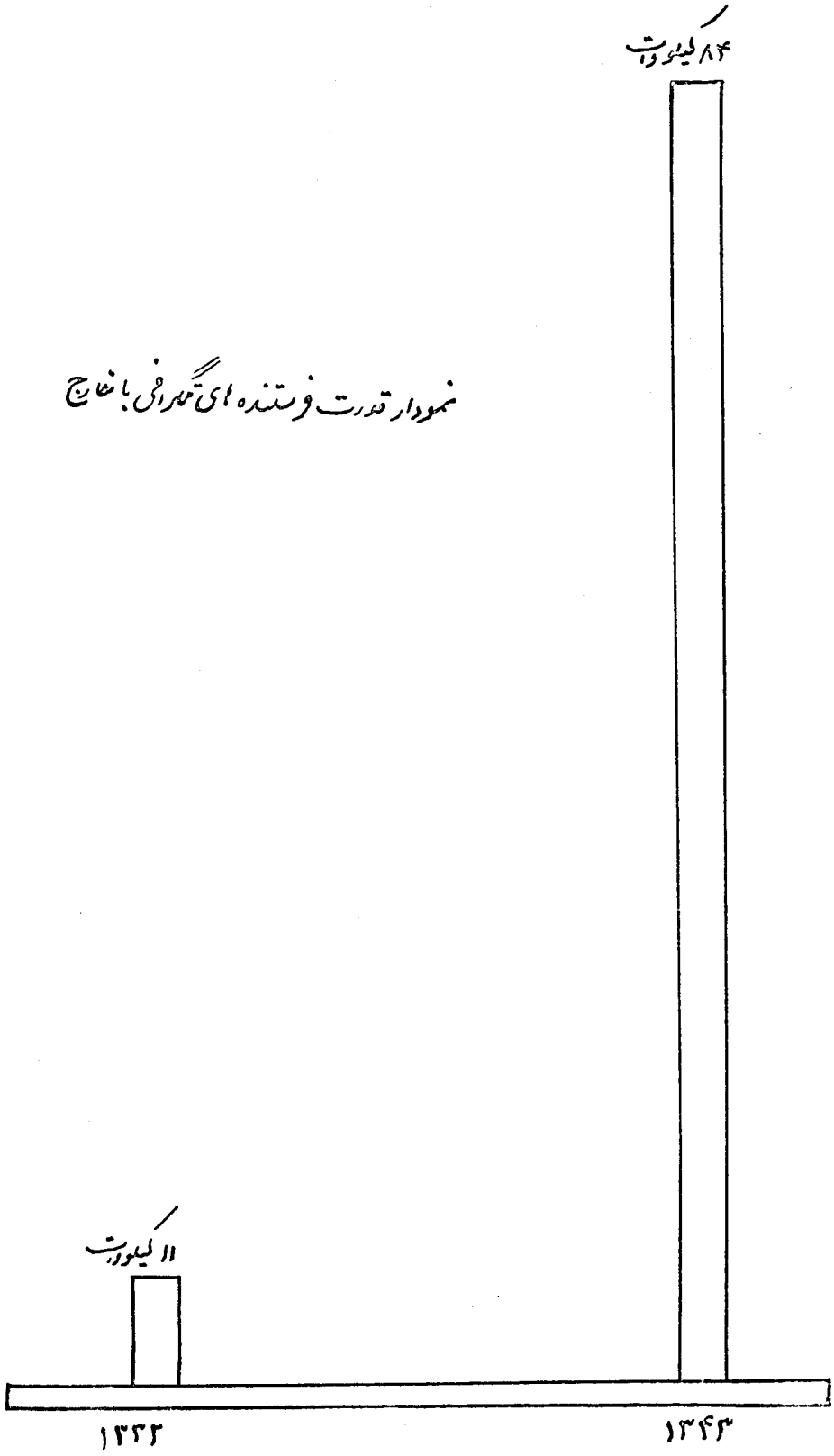

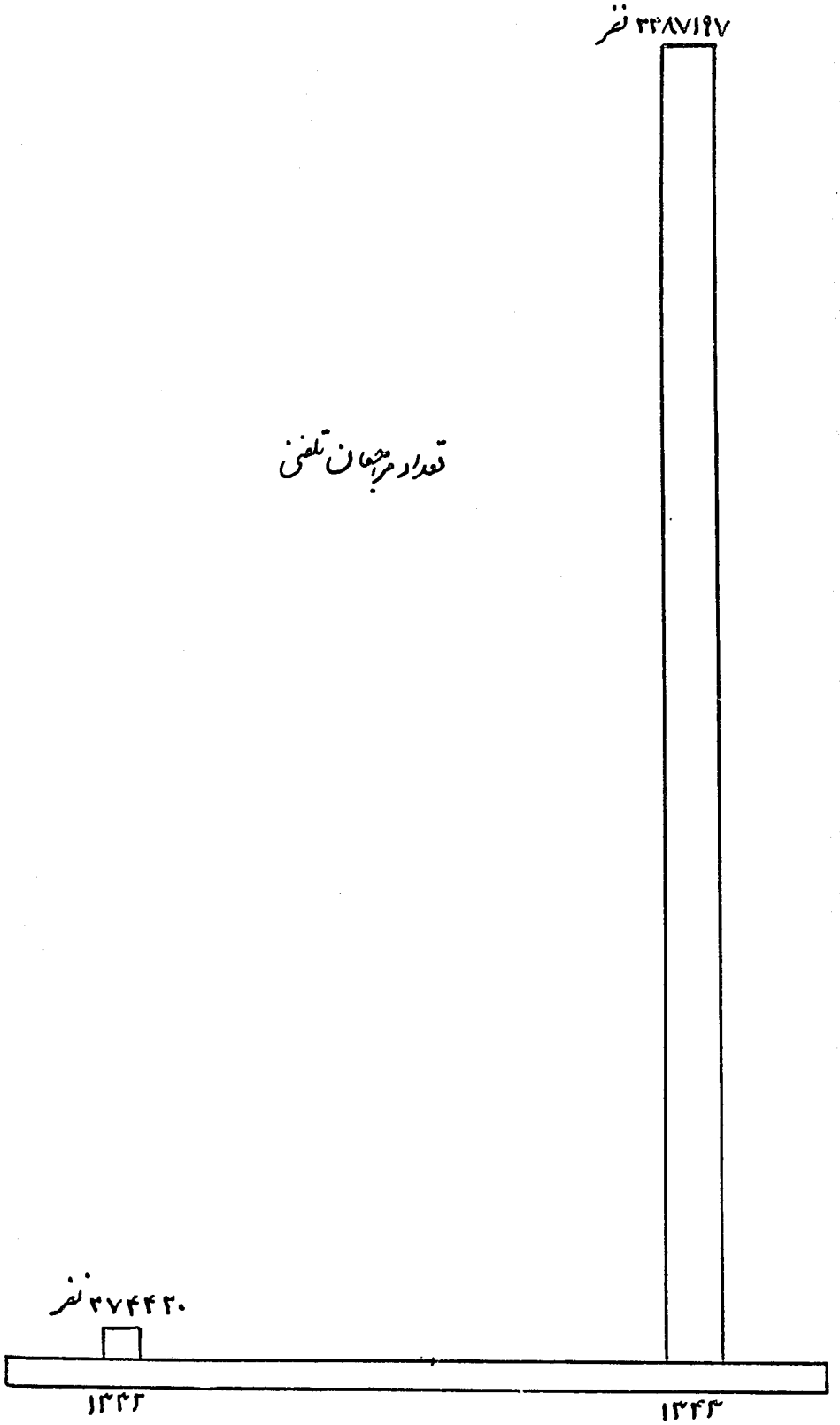
۳۳۸۷۱۹۷ نفر
تعداد مراجعان تلفنی
۲۷۴۴۲۰ نفر
۱۳۴۳
۱۳۴۴

نمودار دیگهای ترمینال

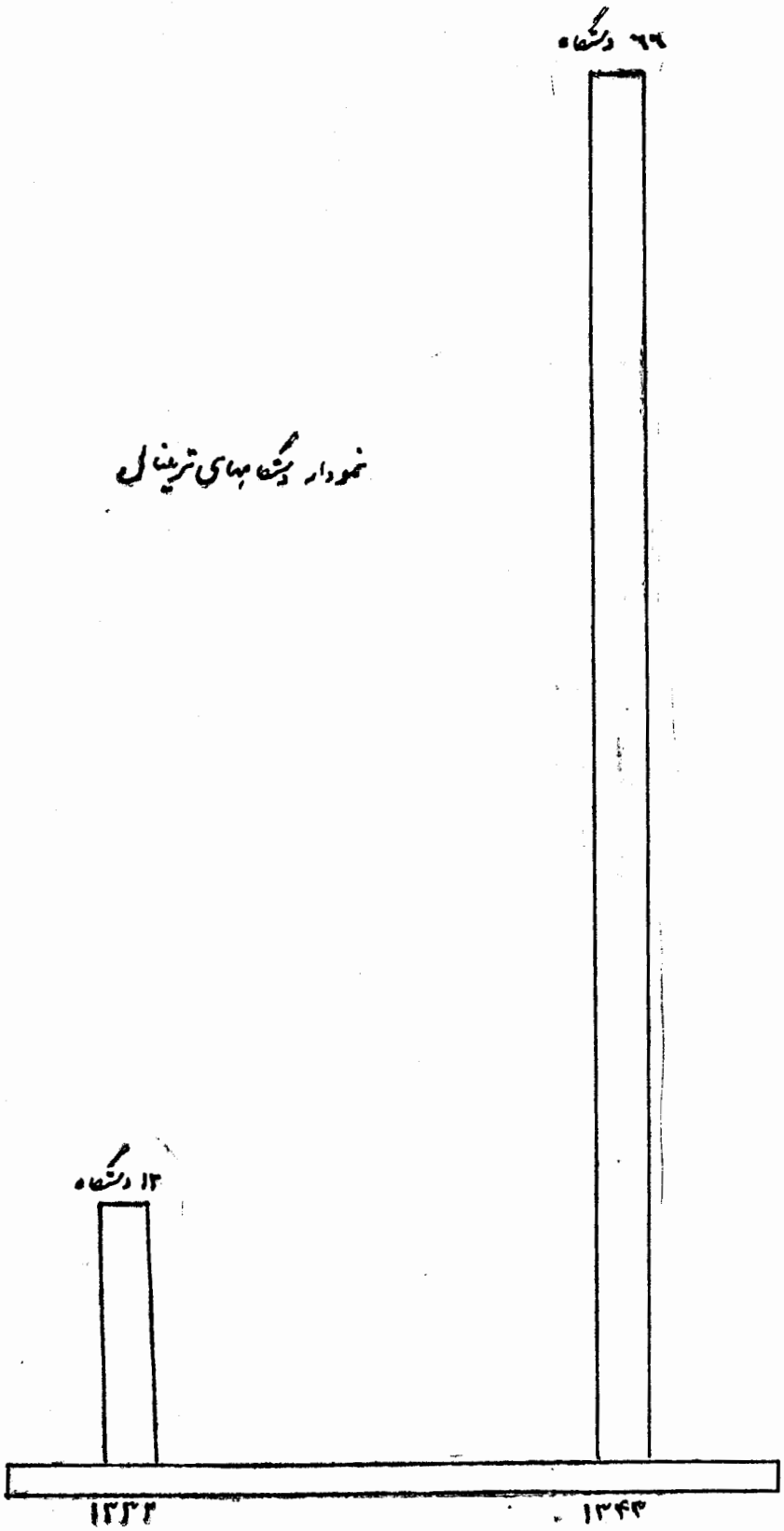

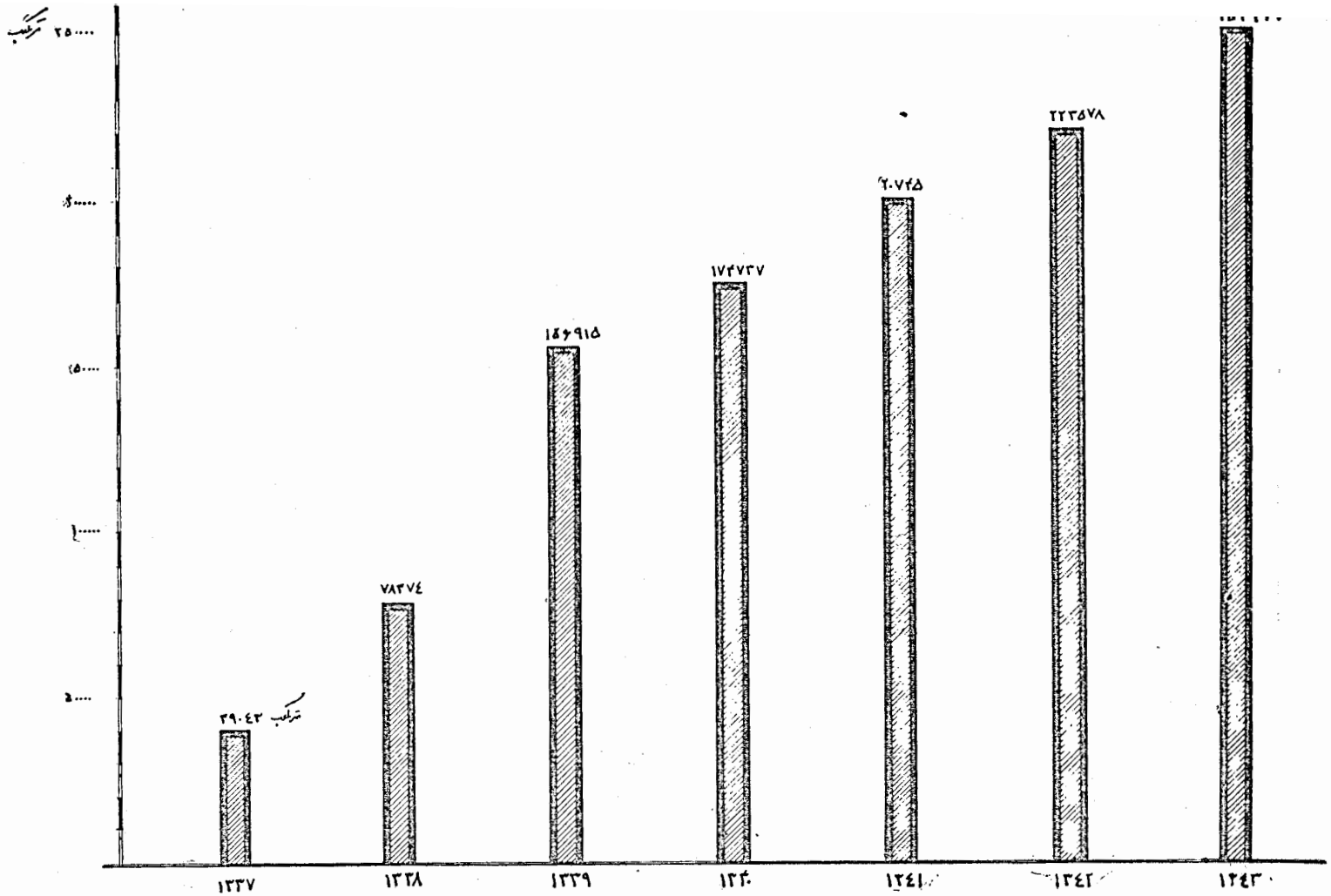
ترکیب
۲۵۰۰۰۰
۵۰۰۰۰
۱۵۰۰۰۰
۱۰۰۰۰۰
۵۰۰۰۰
ترکیب ۳۹۰۴۳
۷۸۳۷۴
۱۵۶۹۱۵
۱۷۴۷۳۷
۲۰۷۴۵
۲۲۳۵۷۸
۱۳۳۷
۱۳۳۸
۱۳۳۹
۱۳۴۰
۱۳۴۱
۱۳۴۲
۱۳۴۳

تعداد دفاتر تلفن کاریر منحصر به ۵۰ دفتر بود ولی این رقم درسال ۱۳۴۱ بالغ بر ۲۷۲ دفتر شده بود . عده مراجعان درسال ۱۳۳۲ بالغ بر ۲۷۴۴۲ نفر ودرسال ۱۳۴۱ بـه ۱۷۳۶۹۶۴ نفر بالغ شدند . تعداد دستگاههای ترمینال از ۱۲ دستگاه به ۶۶ دستگاه افزایش یافت و تعداد مدارهای تلفنی در حدود ۱۵۰ مدار یا ۱۲ برابر سال ۱۳۳۲ بود .

درسال ۱۳۳۲ شرکت سهامی تلفن ایران دارای ۲۷۸۰۰ شماره تلفن خودکار در تهران و ۲۱۶۷۰ شماره تلفن مغناطیسی یك سیمه در شهرستانها بود . در سال ۱۳۴۱ در تهران۸۲۱۰۰ شماره تلفن خودکار و در شهرستانها۳۷۰۰۰شماره تلفن خودکار و۳۳۳۳۵شماره تلفن مغناطیسی و مولتیپل وجمعا ۱۵۲۴۳۵ شماره تلفن دائر بود که سه برابر سال ۱۳۳۲ میبود .

درسال ۱۳۴۳ اقدام به ساختمان ایستگاه رله از مرز ترکیه شد و نصب کلیه دستگاههای مربوطه به ایستگاههای مزبور پایان یافت . ارتباط آزمایشی میان تهران خسروی تبریز وآنکارا برقرارگردید و بهره برداری آن آغاز شد . برقراری ارتباط آزمایشی میان تهران با اصفهان ، زاهدان وکراچی بعمل آمد و نصب وبهره‌برداری از پنج دستگاه لوکس چهارکانالی و یك ارتباط چهارکانالی با پاریس و یك مدار از طریق طنجه باکشور های آمریکا صورت گرفت .

بهره برداری از ده دستگاه فرستنده چهارصدواتی تلفنکن و یك ارتباط دوکانالی‌با بیروت آغاز شد همچنین نصب وتحویل ۶ دستگاه فرستنده دوبل پنج کیلوواتی تلگرافی ونصب یکدستگاه فرستنده ۳۰ کیلوواتی سینگل ساید ماند ونصب سه دستگاه فرستنده یکصد کیلوواتی، ۳۲ دکل برای آنتنها ی‌مختلف درکمال‌آباد صورت گرفت .

درسال ۱۳۴۲ به تعمیر و تعویض‌خطوط ارتباطی در نقاط مختلف‌کشور مبادرت شد و ارتباط داخلی تلفن کاریر توسعه یافت واکثر نقاط کشور با تلفن کاریر بیکدیگر مربـوط شدند همچنین ارتباط تلفنی بی‌سیم میان چند شهر در نقاط مختلف برقرار شد .

درسال ۱۳۴۳ نیز بدنبال این فعالیتها به تعداد تلفنهای خودکار شهری اضافه شد در تهران مرکز خودکار جدیدی با ظرفیت۱۴۰۰۰ شرکت شروع بکار کرد و سه‌هزار شماره دیگر دردست نصب قرارگرفت . در شهرستانهای بابل ، کرمانشاه ، رضائیه ، قزوین ، قم و کرمان مراکز جدید خودکار نصب و مشغول بهره برداری شدند . در ۲۹ شهرستان تلفنهای مغناطیسی موجود توسعه یافت و با تبدیل به دو سیمه مولتیپل گردیدند . برای اعاده مراکز خودکاردر ۱۳ منطقه جدید ۵۵۵۰۰ شماره تلفن خریداری شد که بتدریج نسبت به نصب آنها اقدام خواهد شد ضمنا برای ایجاد مراکز خودکار در ۹۴ شهر جدید مشخصات فنی خرید یکصد هزار شماره تلفن تهیه شد و مقدمات خرید آن آماده گردید میان پاره‌ای از شهرهای مختلف با ایجاد ۳۵ مدار اصلی تلفن ارتباط برقرار شد . در ۲۶ نقطه کشور نیز ارتباط تلفن کاریر با تهران برقرار گردید و در ۴۵ نقطه ارتباط تلفنی کاریر محلی ایجاد شد در ۱۴ نقطه ارتباط تلفنی بی‌سیم دایر گردید ودستگاههای لازم برا ی‌ایجاد ۷۲ مدار اصلی تلفنی بوسیله سیستمهای ۱۲ کانالی کاریر و۳۰ مدار اصلی بوسیله سیستمهای سه کانالی کاریر خریداری شد .

ارتباط تلگرافی تله‌تایپ در ۶۶ نقطه کشور دایر شد و سیمکشی خطوط مخابراتی دور بصورت صحیح واصولی آغاز گردید . برای ایجاد شبکه اصلی ارتباطی بمنظور مکالمات تلفنی بطور خودکار بین شهرهای مختلف بوسیله سیستمهای بیسیمی مدرن با ظـرفیت زیاد مـدار

(مایکروویو) اقدام لازم بعمل آمد .

در نقاط مختلف کشور باحداث ساختمانهای جدید برای ادارات پست وتلگراف و تلفن و پخش صدای کشور وایستگاه مایکروویواقدام شد .

در ۴۳ نقطه دفاتر جدید پستی تاسیس و ۸۵۵ صندوق پستی در قراء و قصبات نصب شد بوسیله سپاهیان دانش نیز ۱۵۰۹ صندوق پستی در دهکده های مختلف نصب ومورد استفاده قرارگرفت .

بمنظور انجام کامل مکانیزاسیون فعالیتهای پستی و بهبود سرویسهای پستی داخله ومبادلات با خارج از کشور نیز طرح مهمی بمبلغ ۳۸۵ میلیون ریال بتصویب رسید که وضع پستی را بهبود بخشد .

برای ایجاد شبکه تلویزیون دولتی نیز اقدام لازم بعمل آمد و مطالعات اولیه آن انجام یافته و کلیات طرح آماده شده است .

بهبود وضع کارگران ایران

از سال ۱۳۳۲ با استقرار حد اکثر حمایتهای اجتماعی از نیروی کارگرو تنظیم روابط عادلانه بین نیروهای انسانی وکار فصل نوی در زندگی کارگران ایران گشوده شد .

با ایجاد وتوسعه بیمه های اجتماعی وشرکتهای تعاونی کارگری واجرای طرحهای تامین مسکن شرایط موفقیت‌آمیز بهبود وضع کارگران وخانواده‌آنان بوجودآمدوایجادحسن تفاهم کامل میان کارگر وکارفرما و تعیین مرجع بیطرف حل اختلاف میان آنان و مطالعه مسائل مربوط به مزد و اقتصاد کارگر گامهای مفیدی در تثبیت حقوق این طبقه از مردم برداشته شد .

درزمینه آموزش کارگران وتعلیم فنون وتکنیك به آنان ۵۶۰ کلاس سرپرستی در۲۷ کارخانه کشور تاسیس شد که ۵۳۰۰ نفر با اصول سرپرستی آشنا شدند . همچنین علاوه برتعلیم وتربیت ۲۴ نفر مربی تعلیمات سرپرستی ۶۲۶ نفر کارگران رشته های لوله‌کشی ــ برق ــ ریخته‌گری ونساجی در کلاسهای آموزش تعلیم یافتند . مرکز تعلیمات حرفه‌ای زیر نظر کارشناسان ایرانی وانگلیسی و کلاسهای مبارزه با بیسوادی تشکیل شد و ۱۰۳۴۸ نفر موفق باخذ گواهینامه ازاین کلاسها شدند . مرکز تعلیمات فنی دیگری که شامل ۱۲ شعبه فلزکاری وبرق میباشد ایجاد شد تا کارگران تعلیمات نوینی را فراگیرند .

کارگران و کارفرمایان به تشکیل سندیکا و اتحادیه تشویق شدند و دستجاتی از کارگران برای مشاهده ومطالعه وضع کارگاهها و سندیکها بکشور های خارج اعزام گردیدند. بمنظور بهبود وضع کارگران به تاسیس شرکتهای تعاونی کارگران اقدام شد و ۲۳۶ شرکت تعاونی کارگری با ۱۱۴۵۳۳ نفر عضو تشکیل یافت .

گسترش برنامه های ورزشی بین کارگران ازطریق ایجاد باشگاهها و مسابقات ورزشی در تقویت جسم وروح آنان تاثیر داشت دراین زمینه چندین باشگاه ورزشی کارگری مجهز بوجود آمد .

کوی کارگران اصفهان که شامل۲۰۴دستگاه خانه های دو و سه اطاقی است میان کارگران آن شهرستان تقسیم شد .

بمنظور تامین آسایش کارگران بانك رفاه کارگران تاسیس شد وتـهیه و اجـرای طرحهای خانه سازی برای کارگران از طریق ایجاد شرکتهای تعاونی بعهده آن بانك واگذار شد . در دهسال اخیر ضمن دعوت کارشناسان خارجی واعزام کارگران وکارمندان ایرانـی بخارج درکنفرانس های بین‌المللی کارگران ایران شرکت داده شدند و ارتباط دائمی باسازمان بین‌المللی کار برقرارگردید . دراین‌مدت ۲۲ کارشناس سازمان بین‌المللی کار بایران آمدند و٤٤ کارمند وکارگرایرانی با استفاده از بورس های سازمان مزبور بکشور های جهان اعزام شدند و مطالعاتی نمودند .

بمنظور تقویت حس خودیاری میان‌کارگران وکارفرمایان و دخالت آنان درتنظیم طرح قوانین ومقررات کار و تفاهم هرچه بیشتر میان آنان به تشکیل کنفرانس کار اقدام شد ونمایندگان کارگران ــ کارفرمایان ودولت در این کنفرانس به تبادل نظر پرداختند .

شاهنشاه ایران با پیشنهاد لایحه سهیم کردن کارگران درمنافع کارگاهها در راه تامین سعادت وآسایش طبقه کارگران ایران گام مفیدی برداشتند . اجرای قانون سهیم کردن کارگران در منافع کارگاهها همزمان با رفرم اساسی اصلاحات ارضی تحول عمیقی را در زندگی مردم ایران بوجود آورده و بیش از دومیلیون کارگر به آینده خود امیدوار شده‌اند ویا پشتکار وفعالیت بیشتری بگردش چرخهای عظیم صنعت وامر تولیدی کشور پرداخته‌اند .

دراین مدت که لایحه سهیم کردن کارگران درسود کارگاهها بتصویب ملی رسید و بصورت قانون درآمد فعالیتهای مفیدی دراجرای‌آن بعمل‌آمده است تا کارفرمایان ضمن وقوف بفواید واثرات مطلوب همه جانبه‌ی آن درراه انجام این امر ملی گام بردارند .

هم‌اکنون اکثر کار فرمایان که انجام این امر را ضروری تشخیص داده‌اند خود قراردادهای لازم را با کارگران کارگاه منعقد کرده‌اند و ناظر پیشرفت محسوس وضع کارگاه خویش هستند . برطبق آخرین آمار اجرای قانون سهیم کردن‌کارگران در ۷٦٦ کارخانه و کارگاه صورت گرفته و ۷۸٦۷۷ نفر ازکارگران در منافع کارگاهها سهیم شده‌اند .

بیمه‌های اجتماعی کارگران

اکنون ۸۰۰۰ کارگاه با بیش از ۱۵۵۰۰۰۰ نفر کارگر در ایران بیمه شده‌اند و از مزایای آن استفاده میکنند این رقم درسال ۱۳۳۲ بالغ بر۷۲۲ کارگاه و ۳۲۵۰۰۰ نفرکارگر بود . بیمه های اجتماعی اکنون ۳۰۰۰ واحد درمانی در تهران و شهرستانها دارد که روزانه ۱۰۰۰۰ نفر را مداوا میکنند .

علاوه براین ۱٦ بیمارستانها و ۵۸ درمانگاههای مجهز در سراسر کشور به معالجه و بستری کردن کارگران بیمه شده اشتغال دارند .

بانك رفاه‌کارگران با بکارانداختن۳٦۰ میلیون‌ریال سرمایه خود تاکنون بکارخانجات خصوصی ونساجی دولتی بصورت وام‌واعتبار کمکهائی کرده است و در سال ۱۳٤۱ نیز بااعطای ٦۰ میلیون ریال وام بکارگران تبریز اصفهان وتهران جهت‌تهیه مسکن و موارد ضروری دیگر ارزنده ترین فعالیتها را در بهبود وضع‌کارگران‌معمول‌داشته است تاپایان سال ۱۳٤۱تعداد ۱۲٤۰۰ نفر کارگر از وامهای تعاونی بانك مزبور استفاده نموده‌اند .

برای آموزش کارگران و بمنظور استفاده کامل از نیروی انسانی در واحد های

صنعتی در راه افزایش محصول و بهبود کیفیت آن از راه تعلیم کارگران در رشته های مختلف اقدام لازم بعمل آمده و مربیان وکارگران متخصص و ماهر تربیت شده‌اند . مراکز تعلیمات حرفه‌ای جدید تاسیس شد که طی دوره های مختلف سالانه بیش از ۷۰۰ نفر مربی وسرکارگر را تعلیم میدهند . درسال ۱۳۴۳ در ۱۴ رشته‌به بالا بردن سطح مهارت ۱۰۳۸ نفر ازکارگر وسرکارگران اقدام شد و ۷۸۰ نفردر رشته‌های مختلف بدریافت‌گواهینامه نائل آمدند . تاکنون ۴۱۷۸نفرازسرپرستان کارخانه های‌کشور اصول سرپرستی را درکلاسهای‌مخصوصی فراگرفته‌اند درسال ۱۳۴۳ درکلاسهای مبارزه با بیسوادی درکارخانه ها ۶۱۲ نفر باخذ گواهینامه نائل شدند و ۳۱۶ کلاس در تهران با ۱۳۰۱۵ شاگرد و ۶۹ کلاس در شهرستانها با ۷۸۴۱ نفر دائر بود .

بانك رفاه کارگران به ۷۵۶۶ نفر وام پرداخت و بیش از چهارصد میلیون ریال وام در اختیار آنان قرار داد همچنین به ۲۱۸۱ نفر مجموعا ۲۴۷ میلیون ریال وام مسکن پرداخت نمود .

۷۶ شرکت تعاونی اعتبار برای کارگران در تهران تاسیس یافت و ۴۸ شرکت تعاونی در شهرستانها تشکیل شد در مورد تامین سلامت و بهداشت و بیمه کارگران اقدام اساسی بعمل آمد ، درمانگاهها مجهز شدند و مراکز جدید بهداشتی جراحی در بیمارستانها بوجود آمد تا مورد استفاده کارگران قرارگیرند .

پیشرفتهای بهداشتی

در سالهای اخیر در زمینه بهداشت‌همگانی وایجاد محیط سالم و توسعه و گسترش مراکز بهداشتی کشور ایران به پیشرفتهای‌قابل‌توجهی نائل آمد . در گذشته بعلت کمبود مراکز بهداشتی و نبودن امکانات لازم بیماری‌های واگیردار مانند آبله ــ مالاریا ــ تراخم ــ کچلی و سل قربانیهای فراوانی داشت درحالی‌که‌اکنون‌مبتلایان‌باین امراض بطورفوق‌العاده‌ای کم شده‌اند .

در دوازده سال‌گذشته با مبارزه دامنه‌داری که علیه بیماری مالاریا شد امر ریشه کنی مالاریا بمرحله قطعی خود رسید و بااطمینان‌قاطع میتوان گفت مالاریا در ایران ریشه‌کن شده‌است .

بیماری آبله همه ساله هزاران نفررامبتلا و عده‌ای را تلف یاکور میکرد در نوبت اول۱۸۷۳۲۸۸۹بار و در دوره‌دوم۱۱۶۳۰۰۰۶دفعه در سراسر کشور آبله کوبی شد و مردم تلقیح شدند در نتیجه در سال ۱۳۴۱ موردآبله‌بامنشاء داخلی دیده نشد .

در اثر مراقبتهای صحیح قرنطینی وتدابیر سریع بهداشتی طی سالهای ۱۳۳۹ تا ۱۳۴۱ باوجود انتشار شدید بیماری وبا دربعضی‌از کشورهای مجاور حتی یك مورد بیماری در داخل ایران مشاهده نشد .

بمنظور مبارزه با این مرض مهلك‌از سال ۱۳۳۲ فعالیت آغاز شد وبا کوشش ۳۸۰۰ نفرپزشك ــ مهندس متخصص آزمایشگاه کارمند و کارگر و همکاری مداوم همه دستگاه‌ها بیش از ۲۴۰۰۰ دهکده از وجودبیماری مالاریا پاك شد و در ۲۵۰۰۰ دهکده دیگر آخرین مراحل مبارزه طی میشود .تنهادر سال ۱۳۴۱ بمنظور مطالعه‌کانون های مشکوك مالاریا ۱۷۰۰۰۰۰ آزمایش خون‌انجام‌گرفت و در نقاطی که پشه ناقل این بیماری

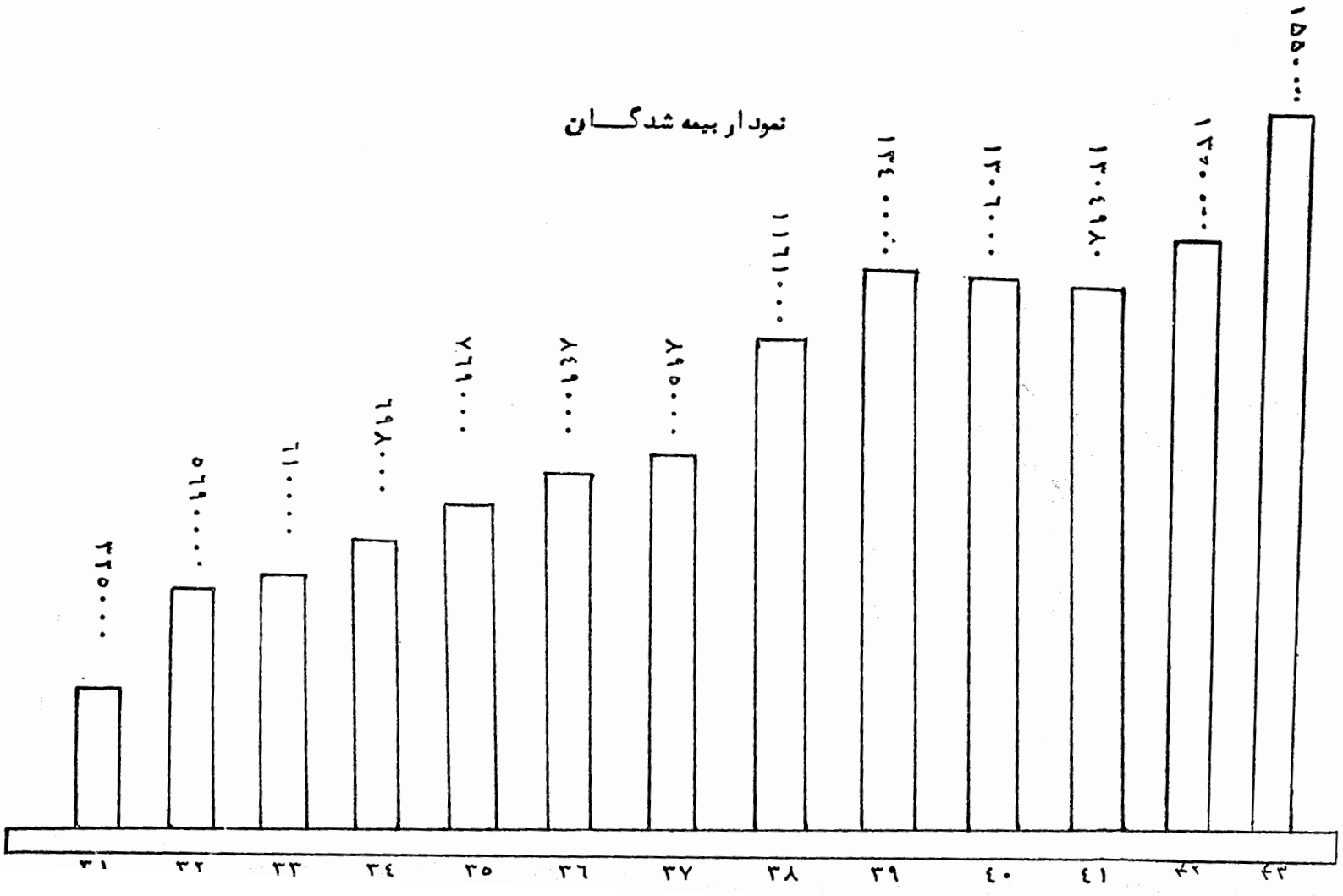
نمودار بیمه شدگـــان
۳۲۵۰۰۰
۵۶۹۰۰۰۰
۶۱۰۰۰۰
۶۹۸۰۰۰
۷۶۹۰۰۰
۸۴۹۰۰۰
۸۹۵۰۰۰
۱۱۶۱۰۰۰
۱۳۴۰۰۰۰
۱۳۰۶۰۰۰
۱۳۰۴۹۸۰
۱۳۷۰۰۰۰
۱۵۵۰۰۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳

نمودار بیماری آبله در سراسر کشور از سال ۱۳۳۳ تا ۱۳۴۳

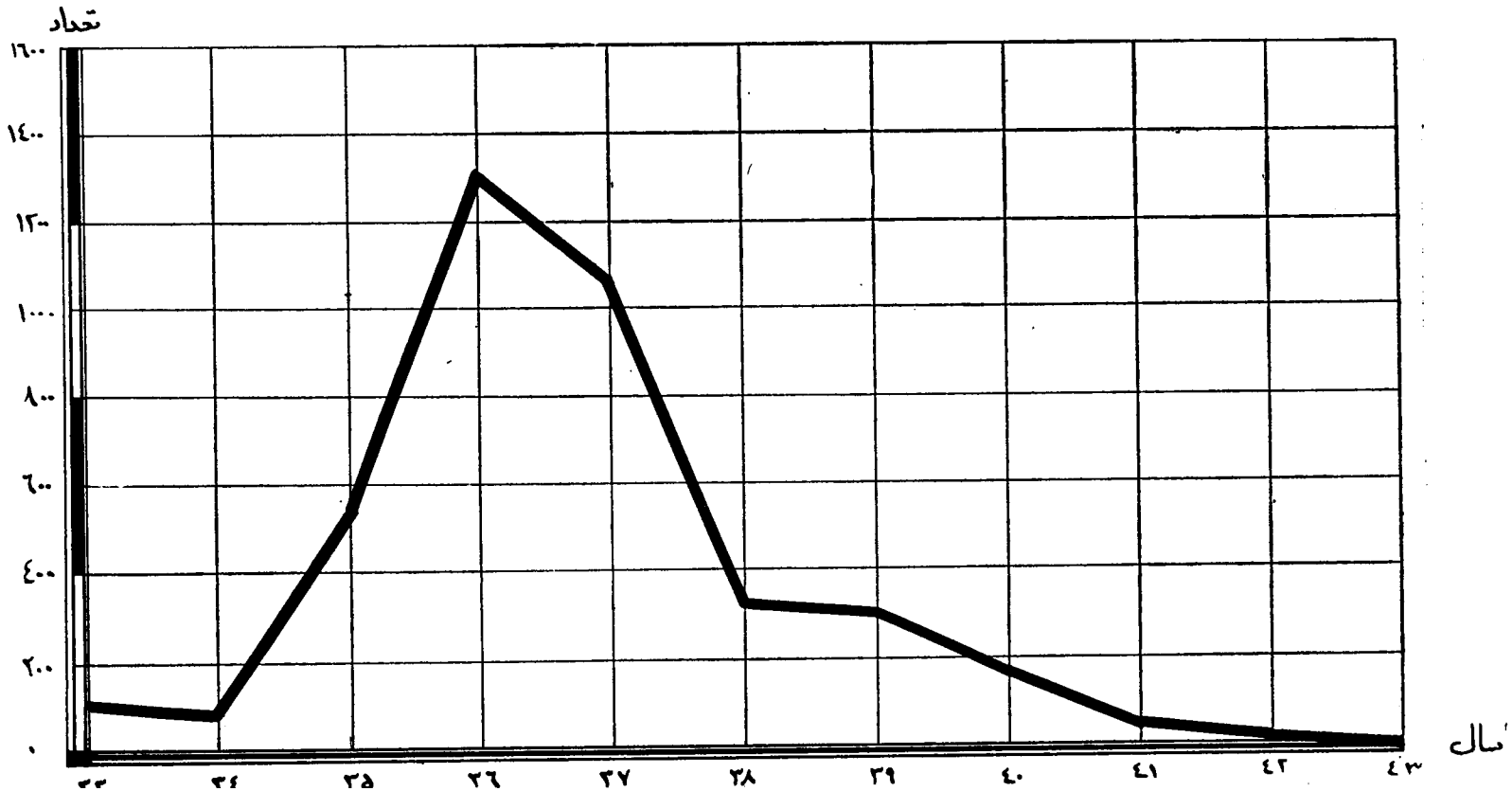

واکسیناسیون برضد آبله از سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۴۳

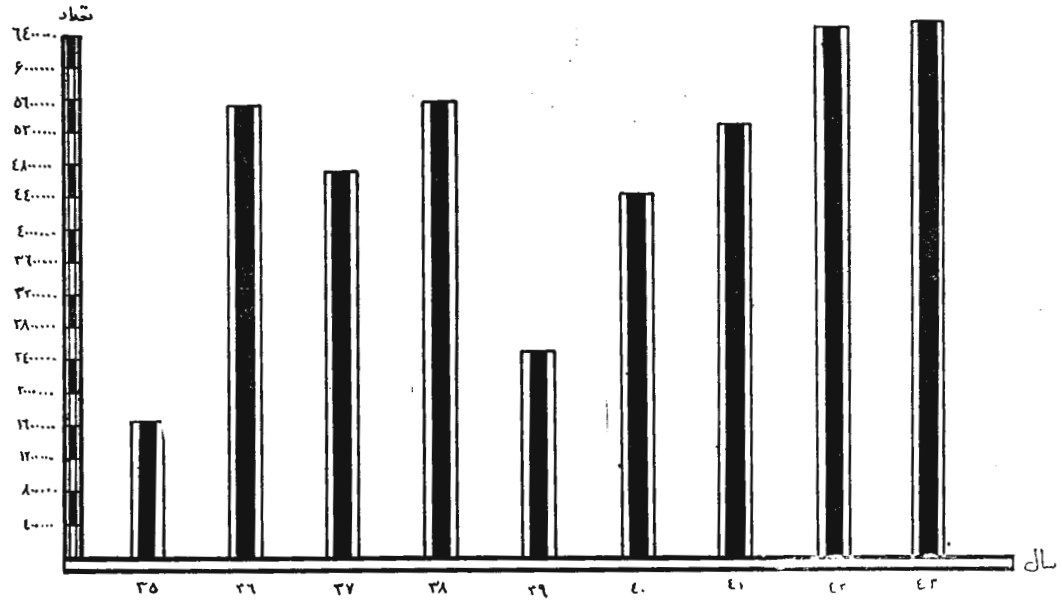

منبع اطلاعات: اداره بیماریهای واگیر

ترسیم: دایره گراف و نقشه کشی اداره کل آمار و ارزشیابی

نمودار فعالیتهای اداره مبارزه با سیل از سال ۱۳۳۱ تا ۱۳۴۳

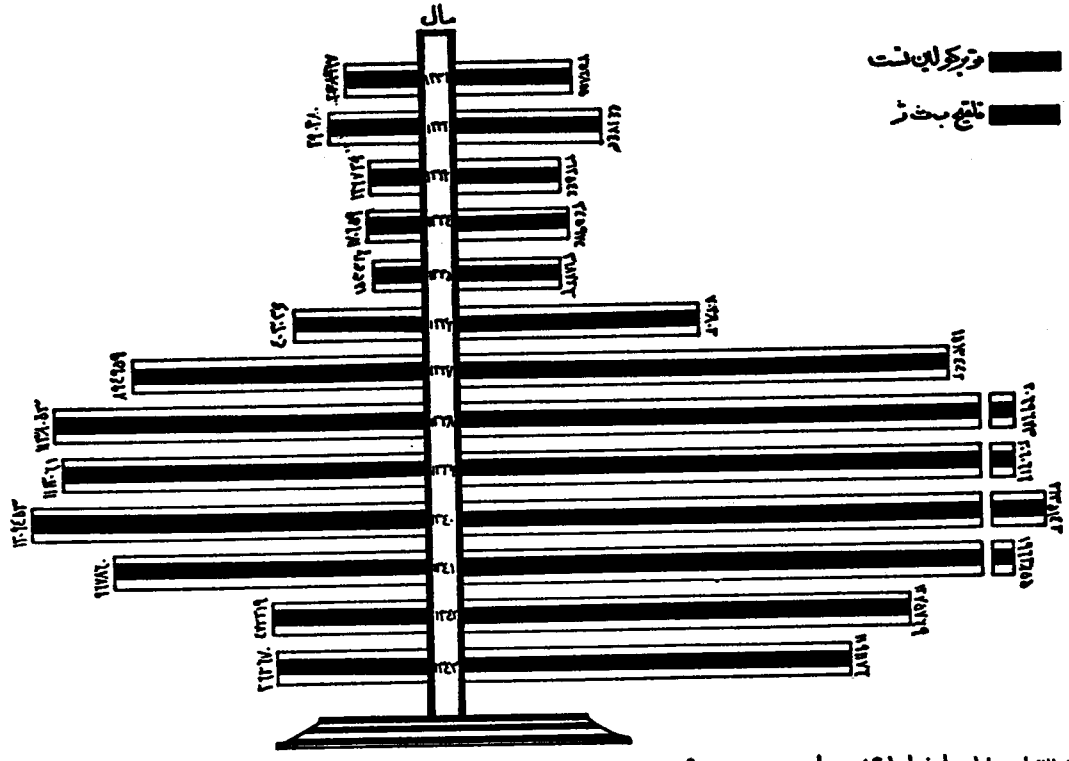

منبع اطلاعات: اداره مبارزه با بیماری های سیل

ترسیم: دایره گرافیک و نقشه کشی اداره کل آبیاری و لایروبی شرابی

تعداد آزمایشهای میکرب شناسی انجام شده

از سال ۱۳۳۶ تا ۱۳۴۳

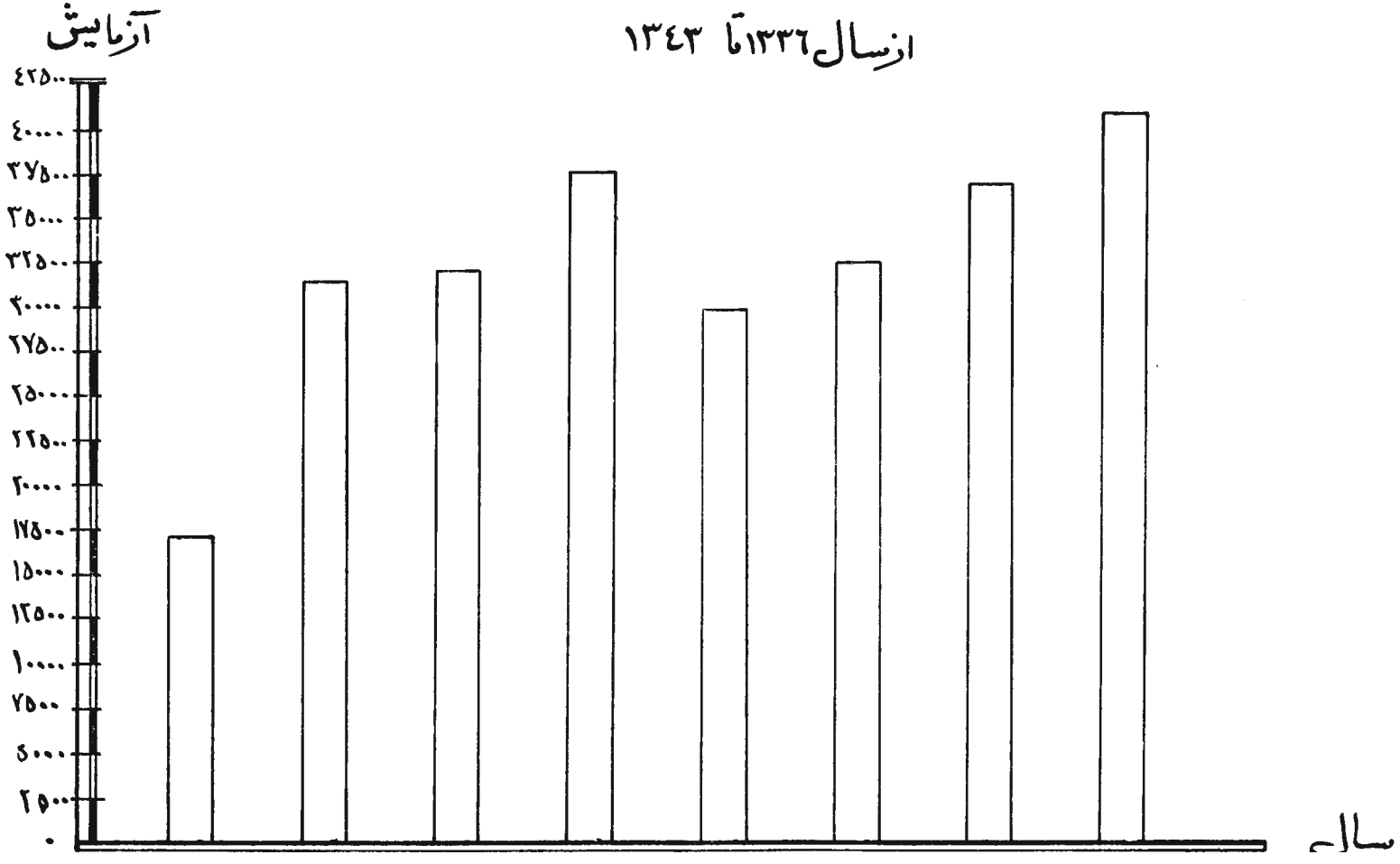

نمودار فعالیتهای آموزش بهداشت در سراسر کشور از سال ۱۳۳۳ تا ۱۳۴۳

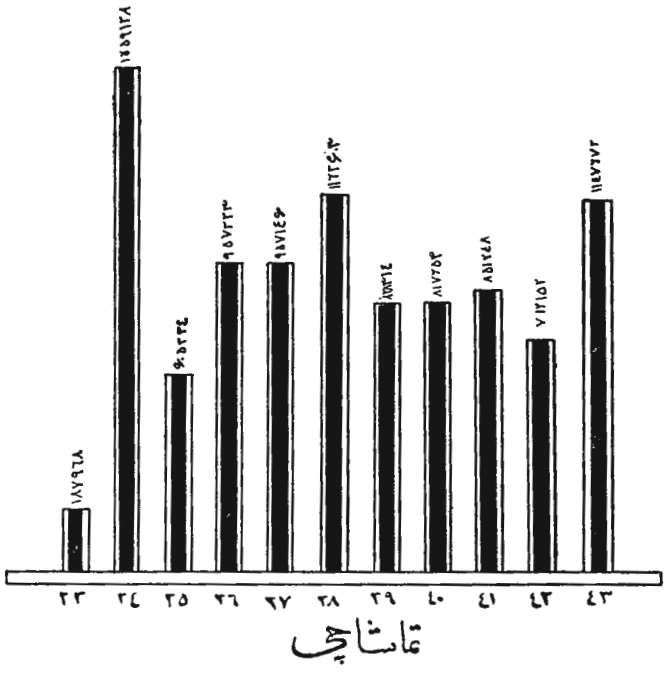

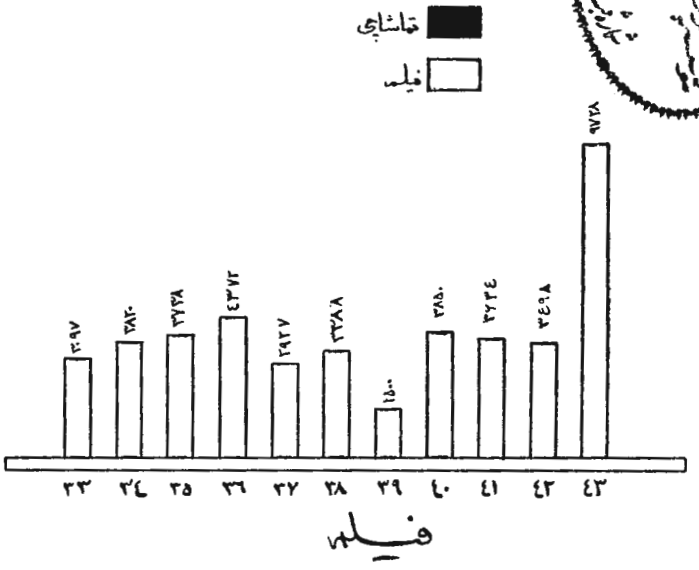

بعنوان سیب پاره گراف و نقشه کشی اداره کل آمار و اندیشه سیابی

کتابخانه
مرکز تحقیقات و مطالعات فرهنگی
۱۵۲۸۲

تعداد آزمایشهای بیوشیمی - خون وادرار

از سال ۱۳۳۶ تا ۱۳۴۳

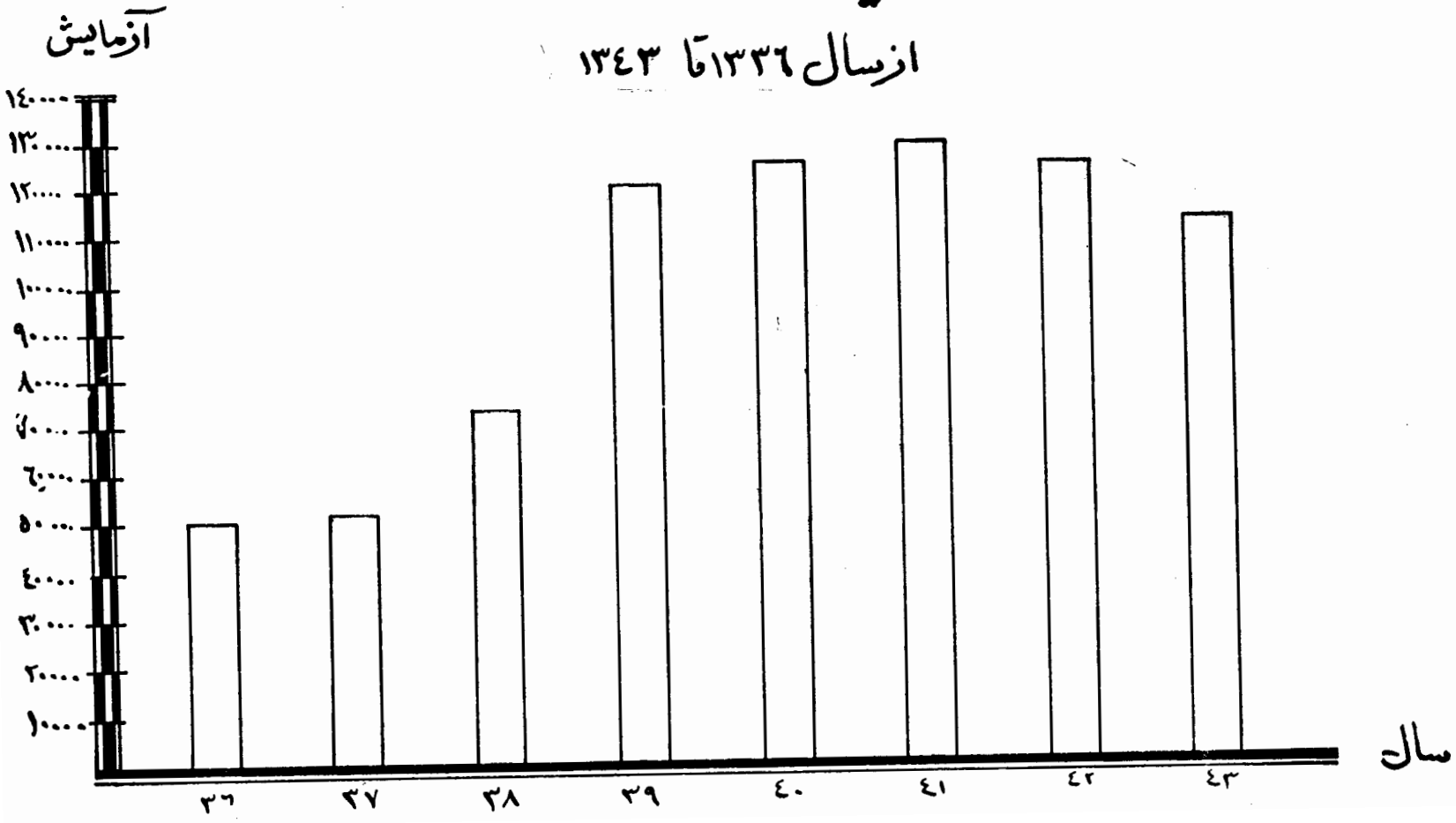

تعداد آزمایش‌های سرولوژی در سراسر کشور از سال ۱۳۳۶ تا ۴۳

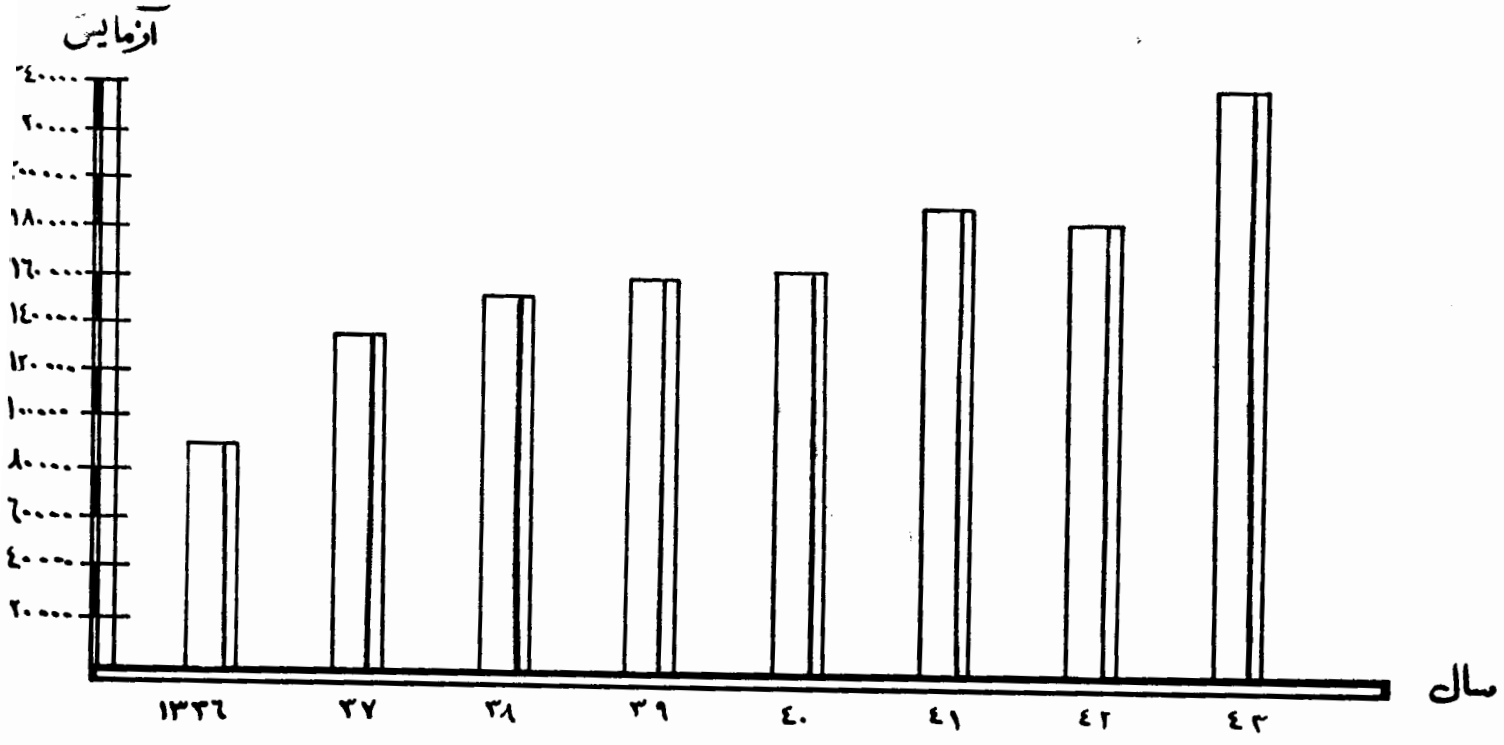

ترسیم: دایرگراف و نقشه‌کشی اداره کل آمار و ارزشیابی

تعداد آزمایشهای خون از سال ۱۳۳۶ تا ۱۳۴۳

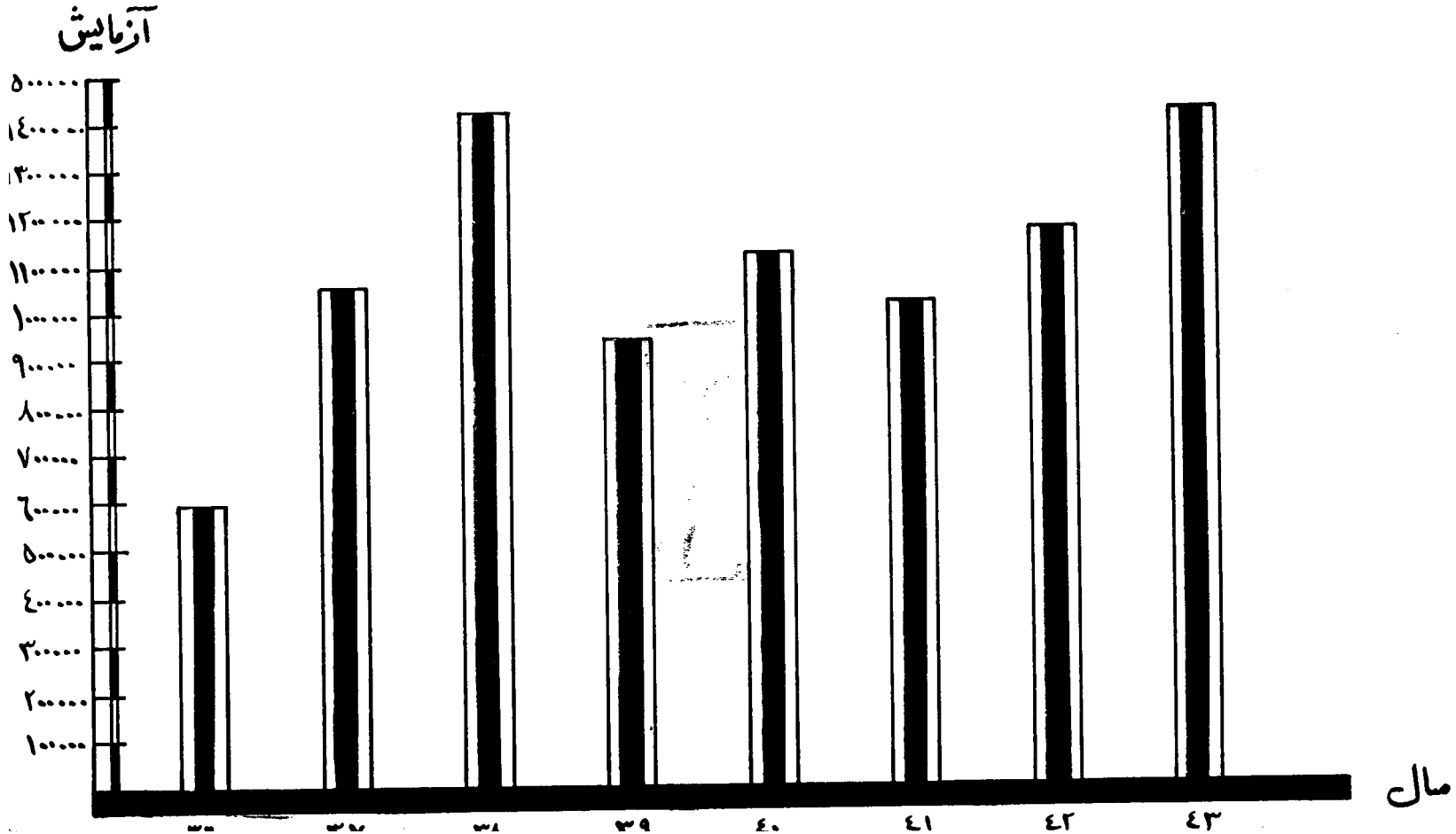

تعداد آزمایشهای پارازیتولوژی (اسهال - مدفوع - وغیره)

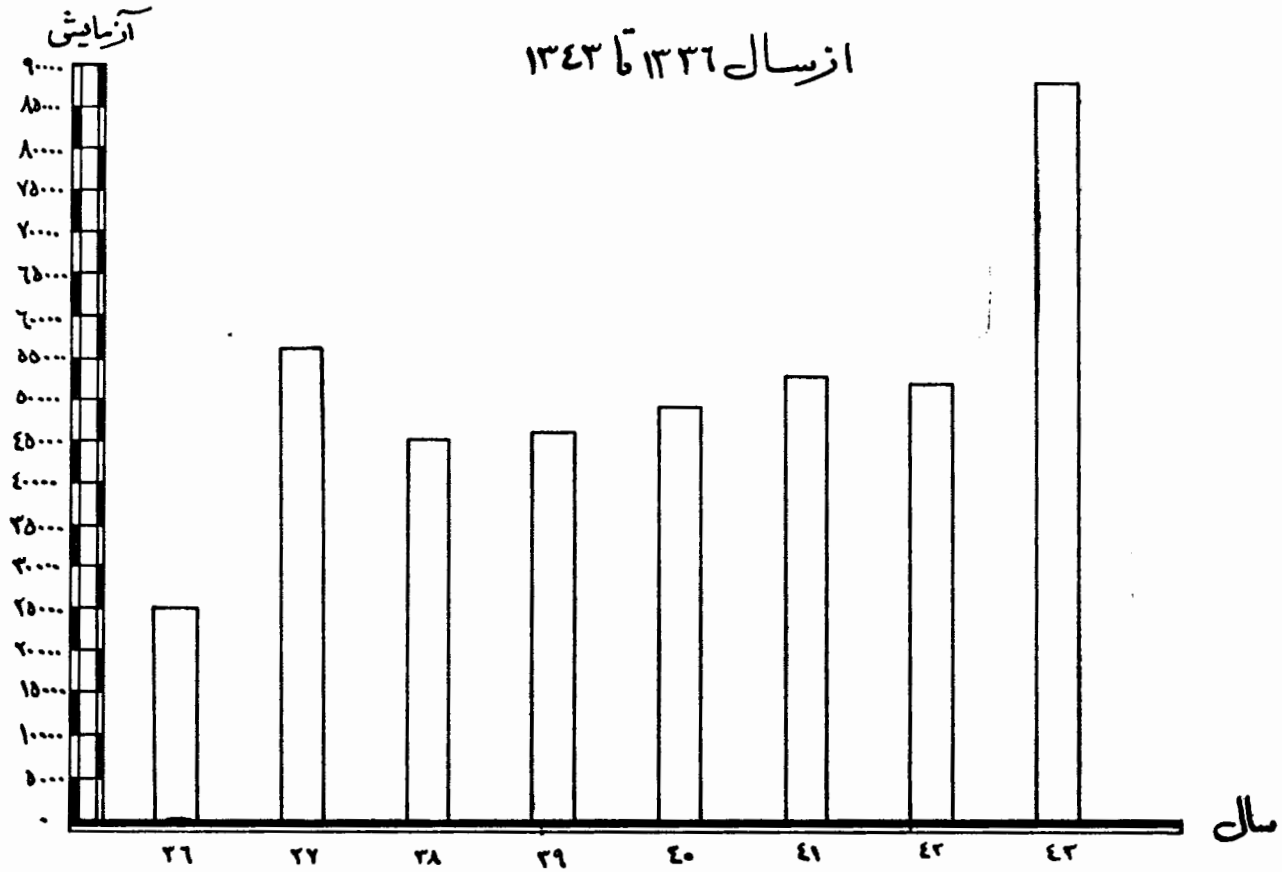

ترسیم: دیاگرام و نقشه کشی اداره کل آمار و ارزشیابی

تعداد کلاسهای ماماهای بیسواد محلی و شرکت کنندگان از سال ۱۳۳۶ تا ۱۳۴۳

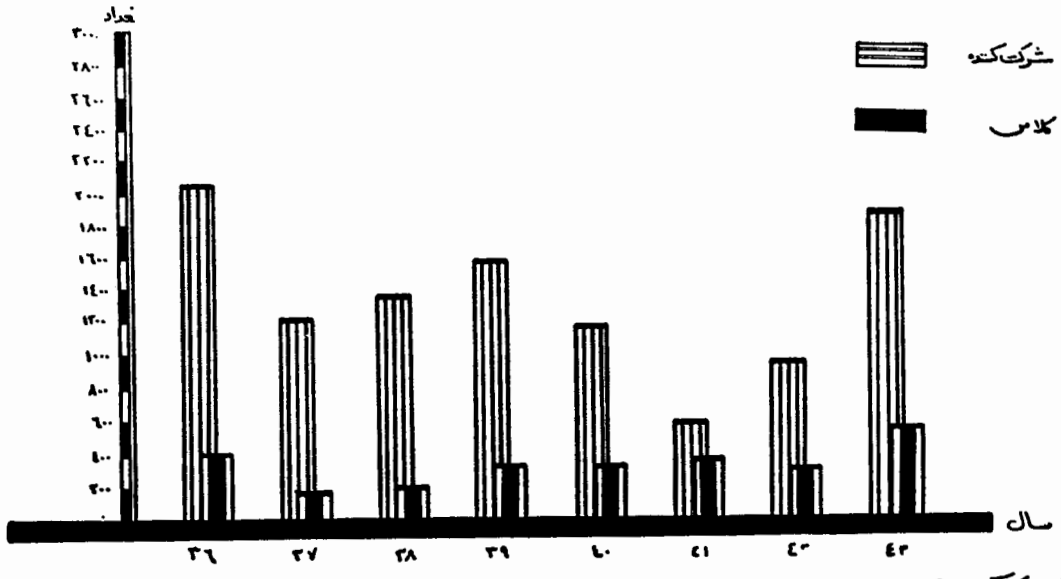

تهیه: دایره گواهینامه و نقشه کشی اداره کل آمار و ارزشیابی

فعالیتهای اداره پرستاری بهداشت (تعداد مادران شرکت کننده و کلاسها) از سال ۱۳۳۶ تا ۱۳۴۳

مشترک کننده

کلاس

ترسیم: دایره گرافیک و نقشه کشی اداره کل آمار و ارزشیابی

فعالیتهای اداره کل مهندسی بهداشت از بدو تأسیس تا آخر سال ۱۳۴۳

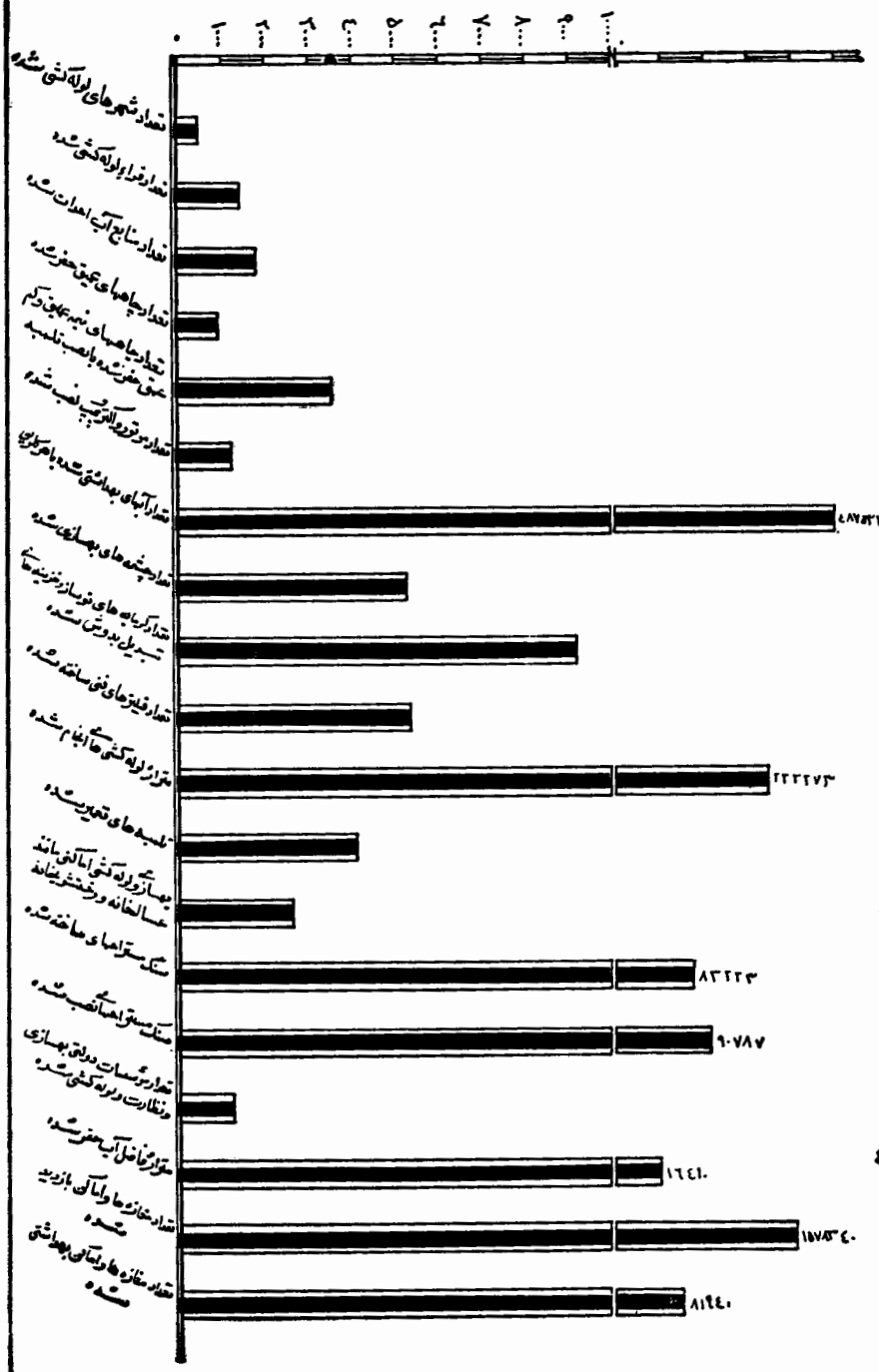

نمودار تعداد قراء سپاشی شده در سالهای مختلف

۱۳۲۹ - ۱۳۴۳

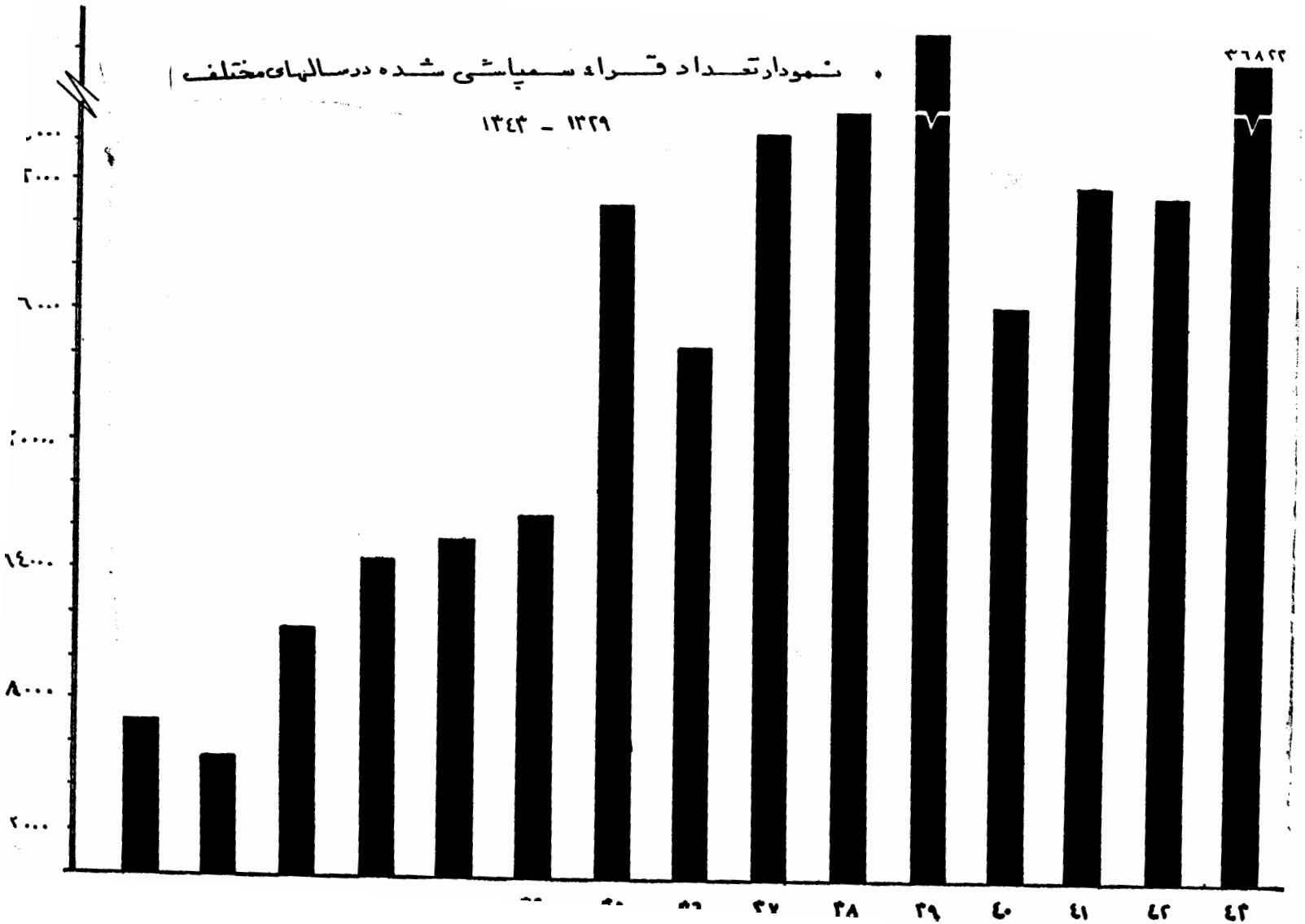

چگونگی تعداد دهات مراقبت شده درطی سالهای مختلف

سال ۱۳۳۶ـ۱۳۴۳

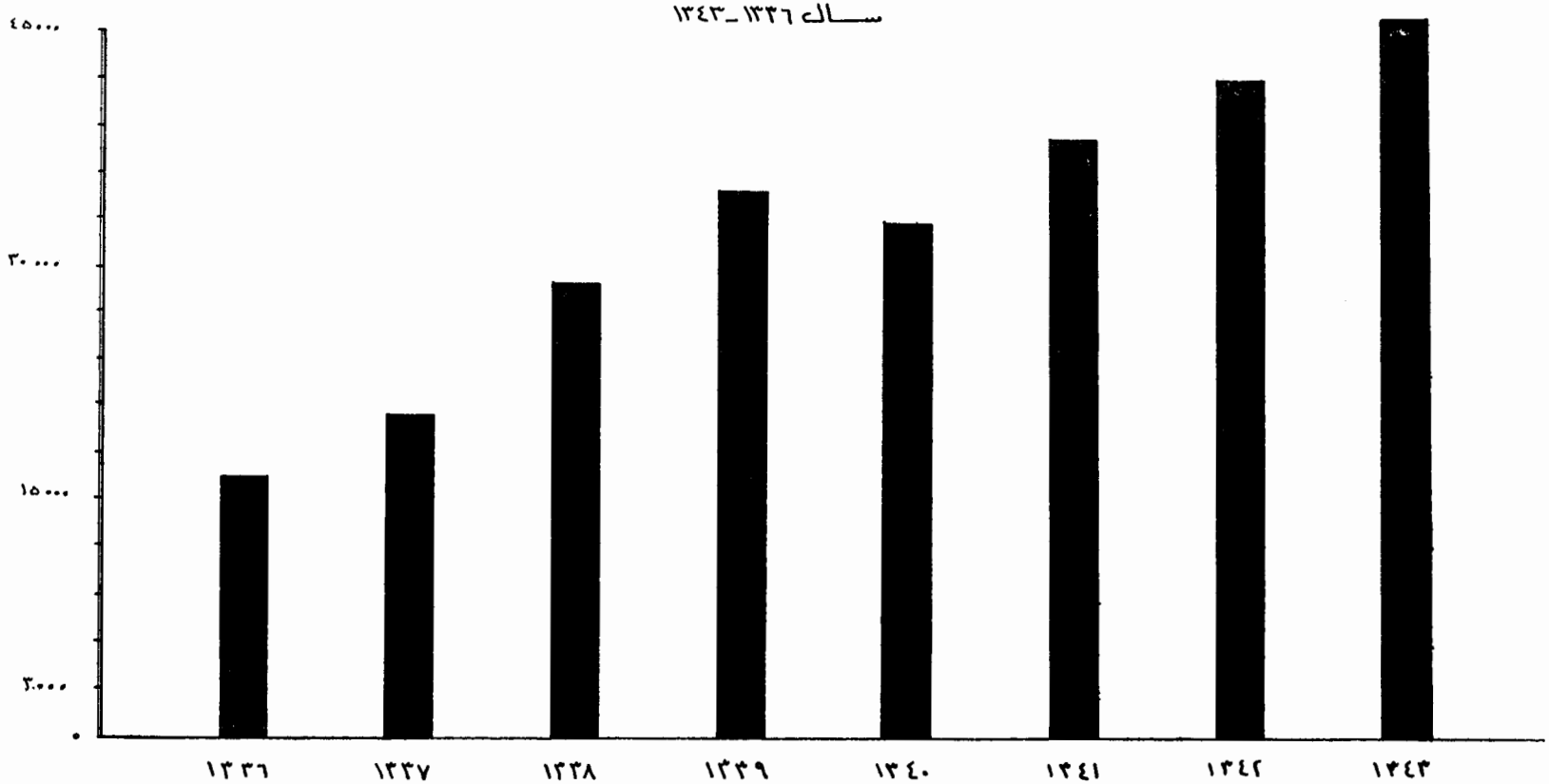

درمانگاههای وزارت بهداری در سراسر کشور از سال ۱۳۲۴ تا ۱۳۴۴

سه ماهه اول سال ۱۳۴۴

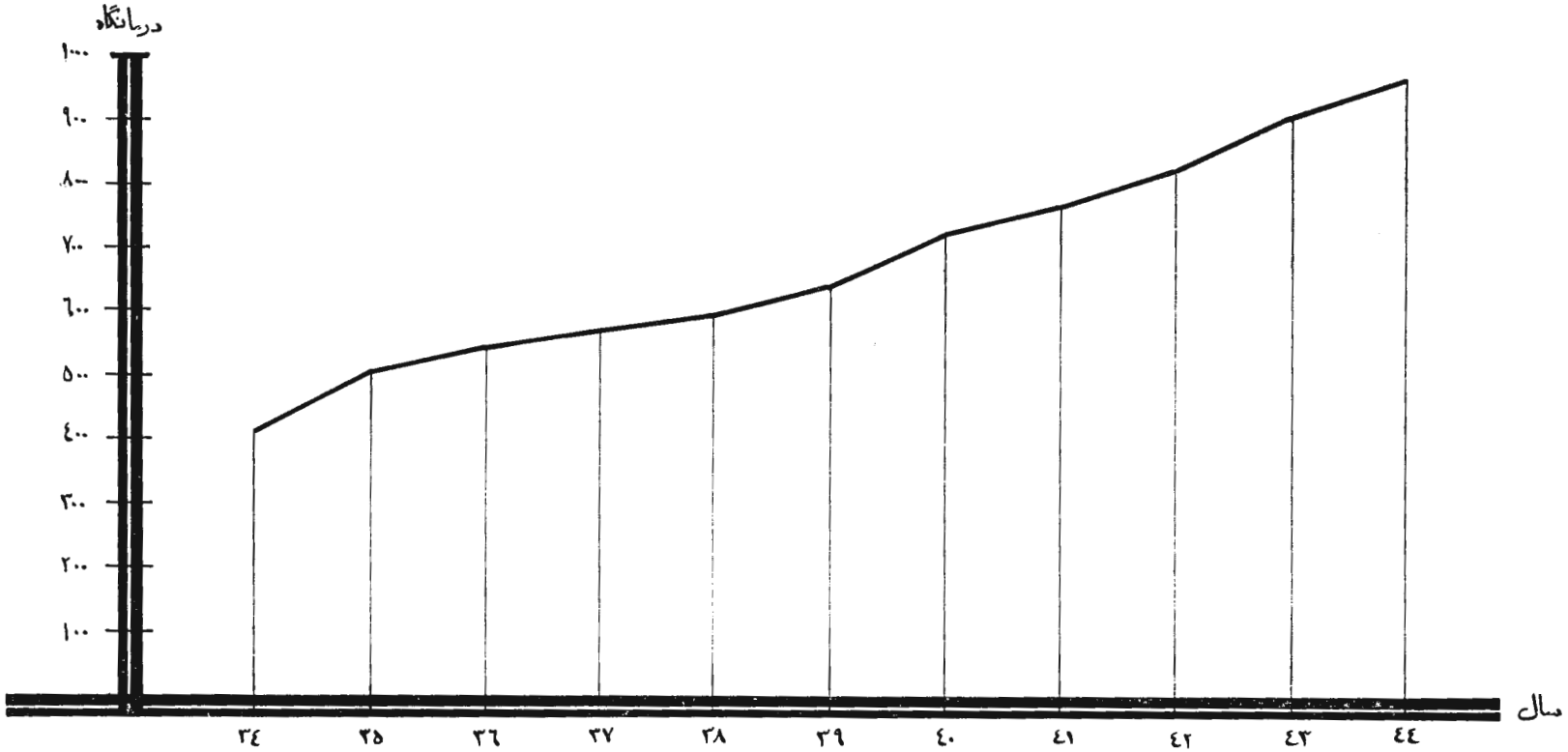

تعداد بیمارستانهای وزارت بهداری در سراسر کشور

از سال ۱۳۳۲ تا ۱۳۴۳

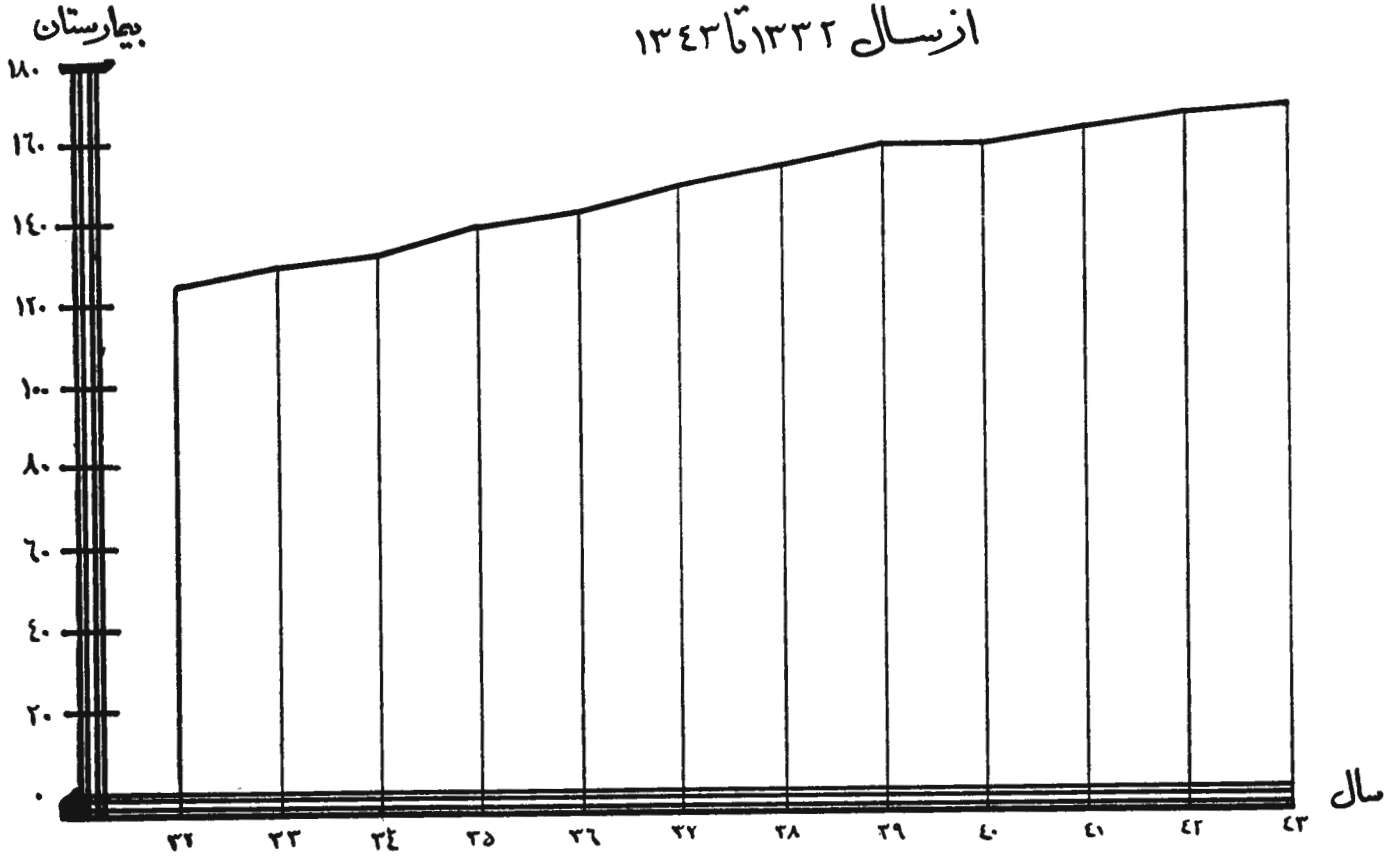

ترسیم: دایره گراف و نقشه کشی اداره کل آمار و ارزشیابی

تعداد تختخوابهای وزارت بهداری در سراسر کشور

(۱۳۴۳-۱۳۳۲)

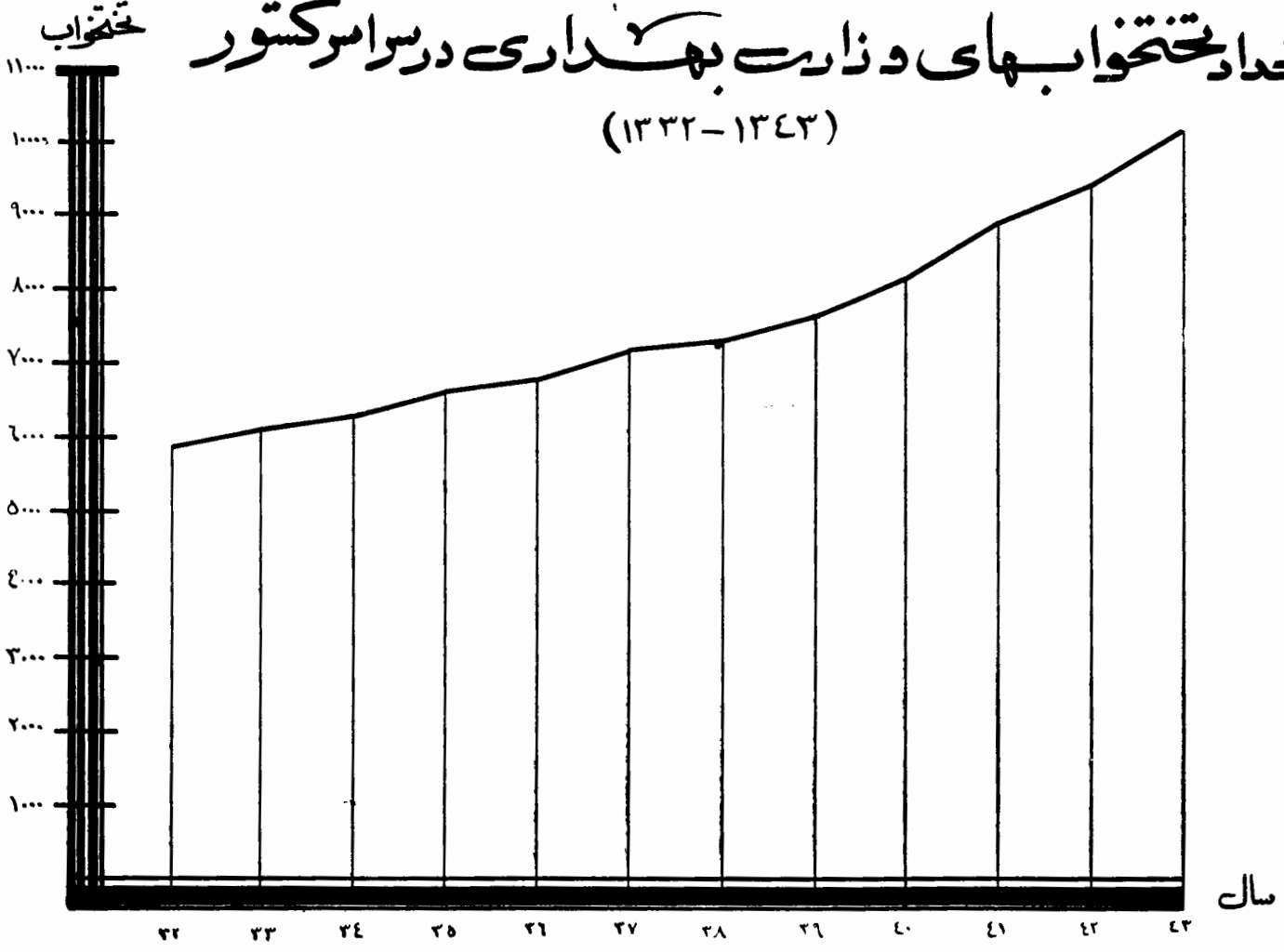

ترسیم: دایره نقشه کشی اداره کل آمار و ارزشیابی

پزشکان وزارت بهداری در سراسر کشور از سال ۱۳۳۴ تا ۱۳۴۳

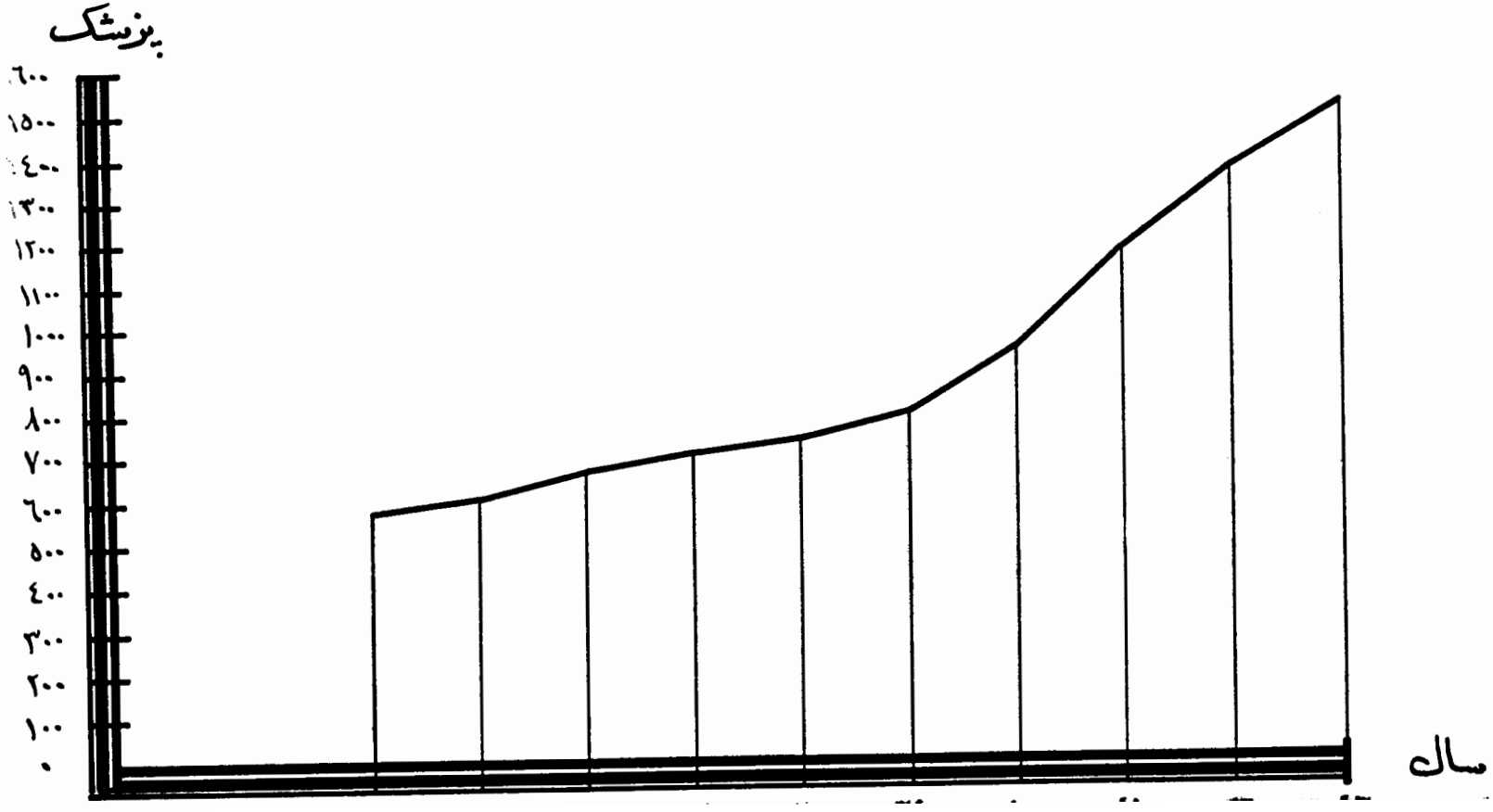

دندانپزشکان وزارت بهداری در سراسر کشور

(۱۳۳۴-۱۳۴۳)

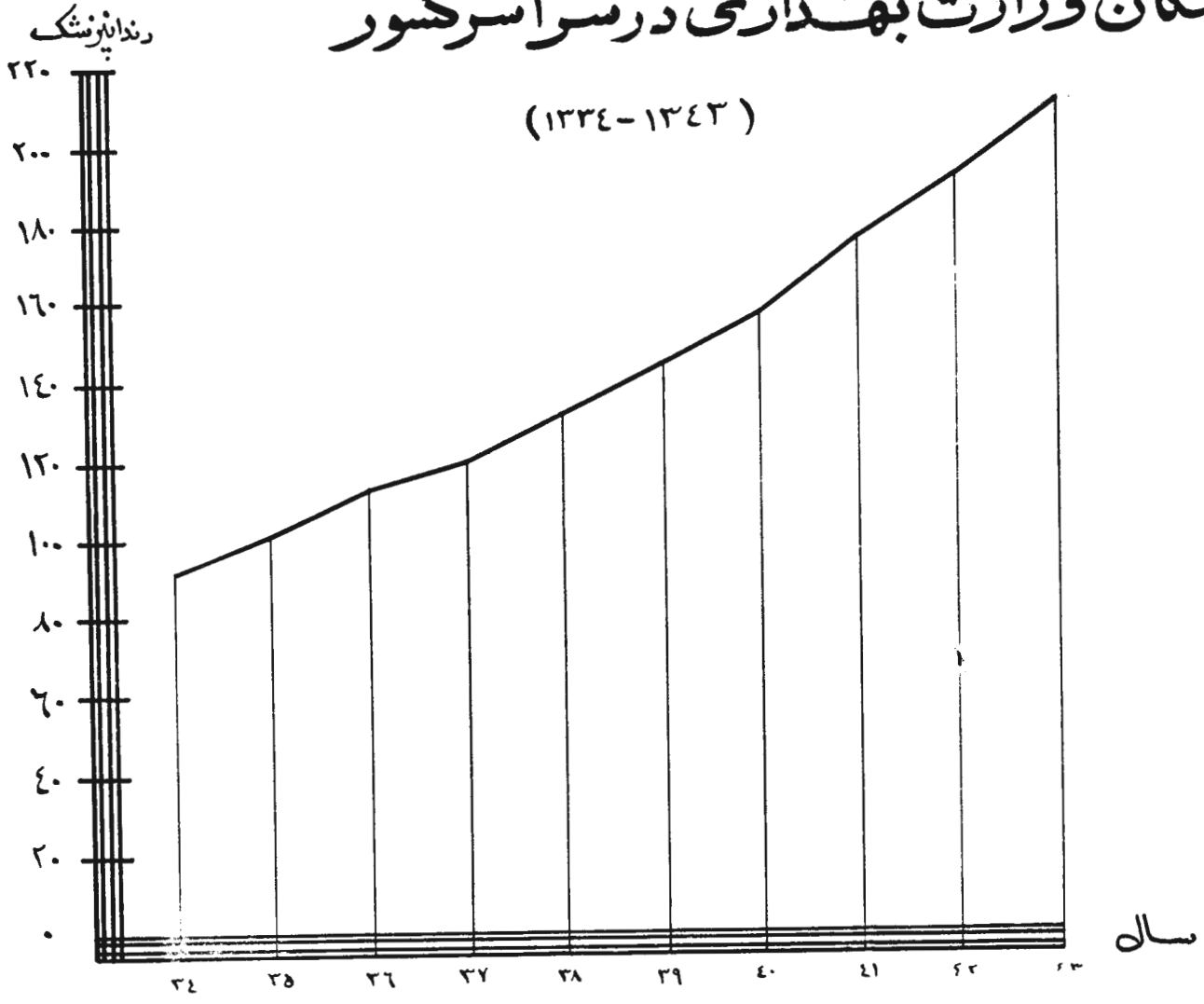

در برابر حشره کشهای موجود مقاومت پیدانمود تدابیر لازم از طریق درمان وآزمایشگاه های جدید اتخاذ شد .

در سالهای اخیر بالغ بر ۴۹۶۳۳۰۱بار تلقیح واکسن دیفتری ــ کزاز و سیاه‌سرفه بکودکان صورت گرفت در ۱۴ مرکز مبارزه‌و۲۳ درمانگاه مبارزه با بیماریهای آمیزشی‌انجام یافت.ازسال۱۳۳۲ برنامه های موثری در موردمبارزه با سل تنظیم و اجرا شد و بیش از نیمی از مردم ایران تحت آزمایش قرار گرفتنـــدو قریب ۶۰۰۰۰۰ نفر بر ضد سل تلقیح شدند. تعداد تختخوابهای آسایشگاه ها از ۴۰۰ تخت‌به ۲۳۰۰ تختخواب افزایش داده شد و بعلاوه ۱۷ مرکز ثابت و سه مرکز سیار در شهرستانهابوجود آمد و ۱۲ آسایشگاه در مراکز استانها ایجاد شد .

۴۸۸۰ طرح سالمسازی آب از طریق‌اجرای طرحهای مهندسی بهداشت بمرحله‌عمل درآمد ۸۶ حلقه چاه عمیق در نقاط مختلف‌حفرشد و ۴۲ شهر لوله‌کشی گردید و ۲۱۲۰حلقه چاه‌در نقاط روستائی احداث شد وآب‌آشامیدنی‌آن مناطق تامین گردید . تعداد بیمارستان ها و موسسات وابسته بوزارت بهداری‌بـــه ۱۶۴بیمارستان ۱۳باب آزمایشگاه مجهـز ۱۰۴۵۰ درمانگاه و ۱۲۱۷۰ تختخواب در سال ۱۳۴۱بالغ گردید .

مبارزه با استعمال تریاك و منع‌کشت‌خشخاش‌واستعمال تریاك بیش‌از ۲۳۲۸۳۳ نفر معتاد بطور سرپائی و بستری درمـــان‌شدند و ۱۸۴۴۰ قطعه بمساحت ۴۴۹۳ هکتـار مزارعیکه خشخاش در آن‌ها کشت شده بودمحو گردید .

سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی باداشتن بیش از یکصد درمانگاه و چندیـــن بیمارستان مجهز در نقاط مختلف کشور درامربهداشتی و درمانی و کمکهای فرهنگی و اجتماعی گامهای موثری برداشته است از بدوتاسیس این سازمان ۲۲۵۷۷۴۵۴ نفر بمراکـز بهداشتی آن مراجعه و برایگان درمان‌شده‌اند.

آموزشگاه پرستاری اشرف پهلوی درسال ۱۳۳۱ تا سال ۱۳۴۱ تعداد ۴۳۰ نفرپرستار را تربیت و در بیمارستانها بانجام وظائف خودمشغول کرد . از مهمترین اقدامات سازمـان شاهنشاهی ایجاد کارخانه بزرگ دارو ســازی‌وداور پخش بکمك بنیاد پهلوی است که قادربه تامین ۷۵ درصد ا زاحتیاجات داروئی کشوراست .

جمعیت شیر وخورشید سرخ ایـران‌نیزبا ۳۲۶ باب بیمارستان ــ درمانگاه‌ــزایشگاه آزمایشگاه ــ پرورشگاه و اندرزگاه نقش‌مهمی‌در بهبود وضع درمانی و تامین بهداشت مردم ایران دارد . آموزشگاه پرستاری رضا شـاه‌کبیر وابسته به جمعیت شیر وخورشید ســرخ توانسته‌است ۳۲۷ نفر پرستار فارغ‌التحصیـــل‌را تربیت و در مراکز بهداشتی بـه فعالیت وادار کند .

با اقدامات اساسی که در باره بهداشت‌صورت گرفته است به تامین آسایش و رفاه‌مردم کمکهای فراوانی شده‌است .

تشکیل سپاه بهداشت و سپاه ترویج و آبادانی

بدنبال فعالیتهای سپاهیان دانـش ونتایجی که در مدت کوتاهی از فعالیتهـای افراد سپاهیان دانش بدست‌آمد شاهنشاه ایران‌در روز اول بهمن ماه ۱۳۴۳ فرمان تشکیـل

سپاه بهداشت و بموازات آن تشکیل سپاه‌ترویج‌و آبادانی را صادرکردند . هدف از تشکیل سپاه بهداشت بالا بردن سطح بهداشت عمومی‌و پرورش افراد سالم از طریق مداوای‌بیماران، پیشگیری از بیماریها ، واکسیناسیون عمومی‌علیه بیماریهای واگیر ، ایجاد محیط سالم بهداشتی‌و راهنمائی بهداشتی مردم برای زندگی‌بهتر است . تاکنون سه دوره سپاهیان بهداشت مشتمل بر ۳۶۸ نفر پزشك ،دارو ساز ، دندان‌پزشك و لیسانسیه علوم اجتماعی و ۷۶۲ نفر دیپلمه بعنوان کمك پزشکی تحت تعلیم قرارگرفته و آماده خدمت شده‌اند . تاکنون ۱۷۰ گروه پزشکی ثابت و سیار ، ۷۲ گروه‌آزمایشگاهی ۳۳ گروه دندان پزشکی و۳۰ گروه داروساز و ۲۱ گروه آموزش بهداشت‌سپاه بهداشت در روستاها به خدمت مردم پرداخته‌اند .

توسعه تشکیلات ، افزایش بودجه و تکمیل کادر دستگاه دادگستری

مسئله‌ای که از مدتها قبل موردابتلای‌مردم بود وموجبات زحمت آنها را هنگام طرح دعاوی وبروز اختلافات فیمابین فراهم‌مینمود موضوع عدم بسط تشکیلات در نقاط مختلف کشور وبخصوص بخشهای کوچك بود.اصحاب دعاوی برای جزئی‌ترین اختلاف می بایست مسافات دوری را می پیمودند و مدتهامعطل میماندند .

یکی از تحولاتیکه ظرف سالهای‌اخیردر دستگاه دادگستری انجام یافت موضوع توسعه تشکیلات قضائی به تناسب احتیاجات‌مردم است بنحویکه با سهلترین طرق دردسترس همگان قرار گیرد .

مقایسه اجمالی تشکیلات قضائی سال۱۳۳۲ وسال ۱۳۴۱ این بسط وتوسعه رابخوبی نمایان میسازد ولی وصول باین هدف یعنی‌توسعه تشکیلات بدو عامل عمده واساسی‌احتیاج داشت یکی بودجه و دیگری کادر صلاحتیدار.

بودجه دادگستری در سال ۱۳۳۲ مبلغ۲۲۷۴۷۷۰۰۰ ریال بود ودر سال ۱۳۴۱بمبلغ ۸۱۷ میلیون ریال یعنی قریب چهار برابرافزایش یافت .

بتناسب ازدیاد بودجه هر سال‌تشکیلات‌قضائی توسعه یافت . دادگاه بخش مستقل در بخشهائی که فاقد سازمان قضائی بود تشکیل‌شد و بعضی از دادگاههای بخش بدادگاه شهرستان تبدیل گردید .

شعب مختلف محاکم و بازپرسی به‌تناسب احتیاجات و دعاوی مردم افزایش یافت. دادگاه سیار بر طبق قانون مخصوصی که به‌تصویب قوه مقننه رسیده بود دراستان های مختلف کشور دائر شد تا از نزدیك بتوانندبدرددل مردم نقاط دور افتاده کشور برسند.

درطول دوازده‌سال گذشته برای‌تامین‌کادر لازم کوشش فراوان بعمل آمد. عده قضات بدو برابر افزایش یافت وبه تناسب‌کارمندان فنی به ماموران ابلاغ واحضار نیز در حدود یك سوم اضافه شد . درسال ۱۳۴۱تعداد ۱۵۵۷ نفر قاضی و ۲۳۳۷ نفر کارمند اداری و ۱۸ پزشك قانونی و جمعا ۱۸۲۶مامورابلاغ واجراء وپاسبان و راننده مشغول انجام وظیفه بودند .

از نظر رفاه حال قضات وکارمنـــدان‌دادگستری در سال ۱۳۳٤ اشل جدیدی بـــرای حقوق بتصویب قوه مقننه رسید . با تشکیـــل‌شرکت تعاونی کارکنان در تامین آسایش‌کادر دادگستری اقدام شد . برای کلیه دادگاههای‌بخش مستقل که روسای آن جانشین بازپـــرس هستند و برای دادسراها وادارات پزشکـــی‌قانونی و دادگاههای سیار وسایل نقلیه لازم فراهم شد که در رسیدگی و کشف وتعقیـــب‌جرائم اثر فراوانی دارد .

نسبت باعزام عده‌ای از قـــــضات‌دادگستری بخارج از کشور بمنظور ترقی‌سطح علمی آنان اقدام شد . در هرسال کنفرانس‌عالی‌قضائی با حضور کلیه روسای دادگستری هـــای است تشکیل گردید و مسائلی که از نظر بسط و تعمیم عدالت حائز اهمیت و نیاز به‌مشاوره وتبادل نظر بود مورد بررسی قرار گرفت .

بـــــرای دوازده ادارات دادگستری‌شهرستانها ساختمان‌های تازه‌ای بناشد کـــــه‌در پیشرفت کار آن‌ها اثر شایانی دارد .

وضع قوانین :

مسئله وضع قوانین مفید و هماهنگ‌بااوضاع واحوال و تحولات اجتماعی کشـــور یکی از مهتمرین عوامل موفقیت قوه قضائیه‌است . برای تامین این منظور و تجدید نظر درقوانین که‌بعلت قدمت تصویب مستلزم اصلاح‌بود لوایحی که از نظر بهبـــــود دادگستری ضرورت داشت تهیه شد و در طول مدت هفت‌سال از سال ۱۳۳۳ تا ۱۳٤۰ بیشتر از پنجـــاه فقره‌قانون مربوط بدادگستری بتصویب‌مجلسین‌رسید . قوانین مزبور اصولا ناظر بموضوعـــات زیر میباشد :

۱ ــ اصول تشکیلات دادگستری واستخدام قضات .

۲ ــ آئین دادرسی مدنی‌و کیفری.

۳ ــ قوانین مربوط به حقوق مدنی وجزاء

بدین ترتیب دادگستری‌همگام باتحول‌اجتماعی ایران وبه تناسب ازدیاد جمعیت‌وتوسعه مناسبات و معاملات اقتصادی و تجاری‌وتحولات‌روز افزون در صنعتی شدن مملکت وافزایش میزان معاملات داخلی و خارجی و محصولات‌صنعتی و کشاورزی و وضع‌فرهنگی و روحـــی مردم گسترش یافت تا بتواند هماهنگ انقلاب‌سفید شاه و مردم باشد .

تشکیل خانه های انصاف

بمنظور تسهیل اجرای قوانین درسطح‌روستاها در رفع اختلافات محلی از طریـــق وساطت معتمدان محل و یا اصول کدخدامنشی‌به تشکیل خانه های انصاف در دهکده‌های‌ایران اقدام‌شد، این خانه ها در حقیقت یك‌دادگستری‌روستائی است که مشکلات مردم روستائی را به بهترین وجهی مرتفع میسازد . برطبق آخرین‌آمار تاکنون بیش از ٤۰۰ خانه انصاف تشکیل شده است .

آزادی زنان

درعصرما ظلمتها محو میگردد و تیرگیها دریده میشود و انسانها بمدد دانش وبینش شگفت‌انگیز خویش پا برسرقرون و اعصارنهاده و رهنور کمال و تکـامل‌اند بنابراین زیستن دراین عصرپایداری و پایندگی دراین‌قرن و بالاخره حق حیات برای آن جامعه‌ای وجوددارد‌که درجوارگرامیترین ارزش‌اخلاقی‌وجود (یعنی آزادی) و تطبیق خویش بـا ضرورتهای زمان مسیر زندگی را بپیماید .آزادی تنها نفی غلامی و بندگی نیست بلکه تساوی حقوق زن و مرد ــ آزادی رای واندیشه ــ حق اظهار وجود در سرنوشت خود و اجتماع و استقلال سیاسی هرفرد نیز دردامنه‌مفهوم آن قراردارد .

زنان درکشور ما از نخستین مرحله‌ی‌تمدن آریائی با مقامی بس ارجمند و والادارای حقوق و شخصیت اجتماعی بودند ودوش‌بدوش‌مردان با استعداد ثمربخش نقش موثری در پیشرفت‌ها و ترقی جامعه داشتند .

با ظهور دین مترقی اسلام‌که تعالیمش‌با هرزمان تطبیق میکند حقوق زن بیش‌ازپیش تثبیت شد ولی با گذشت زمان اندك اندك‌حقوق‌و شخصیت اجتماعی او در پرده‌ای از سیاهی و فراموشی فرورفت .

سالها بدینسان سپری شد ... تا اینکه‌بنیانگذار ایران نو اعلیحضرت فقید رضاشاه کبیر درروز هفدهم دیماه ۱۳۱٤ اولین گام رادرراه آزادی زنان برداشت .

ازآن پس نیروی عظیم انسانی زنان‌در پیشرفت و ترقی جامعه موثر افتاد وزنان توانستند همگام با مردان در پی‌ریزی ساختمان‌ایران‌نو کوشش‌کنند . بدینگونه نیز ۲۷ سال سپری شد .

در روز هشتم اسفند ماه ۱۳٤۱ درطغیان تحولات اجتماع ایران شاهنشاه دادگستر و دموکرات ما رسالت بزرگ خویش را بااعطای آزادی کامل بزنان تکمیل فرمودند .

از روز هشتم اسفند آنسال بفرمان قا طع شاهنشاه لکه‌ی‌سیاه‌ننگی‌که قرنها برسیمای جامعه ایران نشسته بود پاك شد . بندها وزنجیرهائی‌که بدست وپای زنان بسته شده‌بود بیکباره ازهم گسست ــ زنان ایران توانستنددر نهضت عظیم سازندگی‌که از هشتم بهمن آغاز شده بود فعالانه کوشش نمایند .

زنان ایران اکنون شایستگی استعدادخویش را درصحنه‌ی اجتماع ظاهر کرده‌اند و مصممانه میکوشند تا جبران رکود و توقف‌گذشته را بنمایند و درراه ساختمان ایران نو دوش بدوش مردان مجاهدت کنند .

از روز ٦ بهمن که زنان در تصویب‌ملی شرکت کردند زمینه برای اعطای آزادی کامل بآنان و تثبیت حقوق‌شان فراهم گردیدو درروز هشتم اسفندماه ۱۳٤۱ شاهنشاه آزادی کامل بآنان اعطاء فرمودند و باین ترتیب‌تـوانستند بـرای اولین بـار در تـاریخ مشروطیت درانتخابات مجلسین شرکت‌کرده ونمایندگان خودرا بمجلس بفرستند .

« فهرست جمعیت های زنان ایران »

۱) ــ انجمن بانوان فرهنگی
۲) ــ انجمن بانوان و دوشیزگان
۳) ــ انجمن پرستاران ایران
٤) ــ انجمن خیریه بانوان ارامنه
٥) ــ انجمن فارغ‌التحصیلان مدرسه‌آمریکائی
٦) ــ انجمن معاونت زنان شهرتهران
۷) ــ باشگاه بین‌المللی زنان ایران
۸) ــ جمعیت بیداری زنان
۹) ــ جمعیت راه نو
۱۰)ــ جمعیت هفده دی
۱۱)ــ اتحادیه زنان حقوقدان وابسته باتحادیه بین‌المللی حقوقدانان
۱۲)ــ جمعیت کل خیریه ارامنه
۱۳)ــ سازمان بانوان یهود ایران
۱٤)ــ سازمان زنان زرتشتی
۱٥)ــ سازمان طرفداران اعلامیه حقوق‌بشر
۱٦)ــ شورای زنان ایران
۱۷)ــ کانون بانوان
۱۸)ــ کانون بانوان پزشك
۱۹)ــ کلوپ شهناز
۲۰)ــ کمیته بانوان ارت
۲۱)ــ جمعیت زنان کارمند

« سیاست خارجی »

« . . . . ما توانسته‌ایم بهترین روابط را با تمام همسایگان خود برقرار بکنیم ــ »
« با ترکیه و پاکستان که اعضاء پیمان تدافعی سنتو هستند، پیوندی ناگسستنی »
« داریم همچنانکه میان ما با سایراعضای پیمان سنتو روابط صمیمانه‌ی اتحاد »
« برقرار است با افغانستان دارای‌بهترین روابط برادری و دوستی هستیم . با »
« عراق دارای روابط حسنه دوستی و همجواری میباشیم و با اتحادجماهیر »
« شوروی همسایه بزرگ شمالی خود روابط کاملا دوستانه همسایگی داریم و »
« بتازگی نیز قراردادهای همکاری فنی و اقتصادی‌که هنوز قابل توسعه است »
« با آن منعقد کرده‌ایم . خوشوقتیم که در صحنه سیاست بین‌المللی ما نه فقط »
« در تفاهم خودمان با سایر ملل میکوشیم بلکه برای حصول تفاهم بیشتری »
« میان ملل دیگر نیز از هیچگونه‌کوششی فروگذار نمیکنیم . »

«از سخنان شاهنشاه»

در فضای سیاست بین‌المللی ــ دیپلماسی‌و سیاست خارجی ایران‌برهنمونی‌خردمندانه شاهنشاه درسالهای اخیر مشی روشن وصریحی‌داشته است و همواره کوشش شده است تا بر اساس احترام متقابل و توجه به موقعیت استراتژیکی کشور با کلیه ممالك جهـان بویژه همسایگان روابط دوستانه برقرار شود .

پای بندی بتعهدات بین‌المللی‌واحترام‌بمبانی عالی و مقدسی که در منشور سازمـان ملل متحد تجلی میکند ارکان استواری است‌که سیاست خارجی ایران با تکیه برآن درراه تشیید و تحکیم روابط با ملل جهان و ایجادحسن تفاهم و کمك بصلح جهانی گام برمیدارد.

طی سالهای اخیر در پرتو سیاست خارجی روشنی‌که وجود داشت اختلافات مرزی

ایران باکشورهای شوروی ــ ترکیه ــ افغانستان و پاکستان بکلی مرتفع شد و در سایه سیاست محکم و استواری که اتخاذ گردیدکشورایران موقعیت ممتازی در صحنه سیاست جهان کسب نمود .

بدون تردید ثبات سیاست خارجی وآرامش و امنیت داخلی موقعیت جهانی ایران را در دنیا از هرجهت استحکام بیشتری بخشیدچنانکه ایران اکنون درخاورمیانه وزنه‌سنگینی بحساب میآید .

انعقاد قراردادهای فرهنگی ــ فنی ــاقتصادی و بازرگانی با کشورهائی نظیرایتالیاــ اطریش ــ دانمارك ــ هلند ــ انگلستان ــشوروی و آمریکا امکان بسط و توسعه هرچه بیشتر روابط دوستانه میان ایران وکشورهای‌مختلف جهان را فراهم آورد .

مساعی ارزنده شاهنشاه ایران در رفع‌اختلافات میان کشورهای خاورمیانــه نظیر میانجیگری بین افغانستان و پاکستان درایجادحسن تفاهم بیشتر این‌کشور با سایر ممالك و همچنین کمك بصلح جهانی تاثیر بسزائی‌داشته است .

انعقاد پیمان همکاری منطقه‌ای برای‌عمران که بمنظور فراهم‌کردن موجبات تامین منافع مشترك سه‌کشور ایران ، پاکستان وترکیه‌صورت گرفته است در حفظ مصالح مردم این منطقه از جهان تاثیر شایانی دارد زیرا علائق‌تاریخی و فرهنگی میان مردم این سه‌کشور همکاری منطقه‌ای را ایجاب کرده است بدین‌ترتیب‌کشور ایران براساس آرمانهای مقدس سازمان ملل متحد و همچنین براساس احترام‌متقابل ، سیاست خــارجی خودرا بــا همه کشورهائیکه باصول منشور ملل‌متحد پای‌بندی‌نشان داده‌اند، استوار ساخته است و درراه‌تشیید و تحکیم هرچه بیشتر مودت میان مردم ایران‌و ملل مختلف جهان فعالیت میکند .

کتابخانه
موسسه پژوهش و مطالعات فرهنگی
۱۳۶۵
شماره ثبت ۱۵۲۸۲

کتابخانه تخصصی
تاریخ اسلام و ایران
تاسیس ۱۳۷۴

جدول پیش بینی بودجه دولت ازسال ۱۳۳۴ الی ۱۳۴۳

« ارقام به میلیارد ریال »

شرح	۱۳۳۴	۱۳۳۵	۱۳۳۶	۱۳۳۷	۱۳۳۸	۱۳۳۹	۱۳۴۰	۱۳۴۱	۱۳۴۲	۱۳۴۳	ملاحظات
درآمد عمومی	۱۲٫۰۶۶۵۴۸	۱۵٫۷۸۴۲۶۲	۲۱٫۹۴۰۰۵۹	۲۶٫۳۶۵۸۳۰	۲۹٫۰۷۱۴۲۶	۳۴٫۴۶۶۹۴۱	۳۹٫۴۹۶۰۲۸	۳۹٫۵۰۳۳۳۲	۳۹٫۷۵۶۴۵۰	۴۶٫۶۵۶۷۴۴	
درآمداختصاصی	—	—	—	۳۱٫۵۲۰۶۱۵	۳۵٫۰۸۷۳۲۹	۴۷٫۸۰۷۱۶۴	۵۴٫۴۸۳۳۳۵	۴۶ ۸۲۲۹۱۲	۱۳٫۰۱۵۹۰۰	۳٫۹۴۷۱۶۱	
جمع کل درآمد	۱۲٫۰۶۶۴۴۸	۱۵٫۷۸۴۲۶۲	۲۱٫۹۴۰۰۵۹	۵۷٫۸۸۶۴۴۵	۶۴٫۱۵۸۷۵۵	۸۲٫۲۷۴۱۰۵	۹۳٫۹۷۹۳۶۳	۸۶٫۳۲۶۲۴۳	۵۲٫۷۷۲۳۵۰	۵۰٫۶۰۳۹۰۵	
هزینه عمومی	۱۴٫۸۹۴۰۵۳	۱۹٫۸۶۵۰۳۳	۲۱٫۹۴۵۵۶۳	۲۷٫۸۳۰۷۳۵	۳۰٫۱۸۰۲۱۲	۳۵٫۳۶۹۵۱۸	۴۳٫۸۷۶۰۹۲	۴۳٫۶۱۷۱۳۲	۴۴٫۸۸۱۰۰۸	۵۰٫۱۴۸۲۲۹	
هزینه اختصاصی	—	—	—	۳۱٫۳۰۵۲۱۱	۳۵٫۰۸۷۳۲۹	۴۷٫۸۰۷۱۶۴	۵۴٫۴۹۲۰۳۵	۴۶٫۸۲۲۹۱۱	۱۳٫۰۱۵۹۰۰	۳٫۹۴۷۱۶۱	
جمع کل هزینه	۱۴٫۸۹۴۰۵۳	۱۹٫۸۶۵۰۳۳	۲۱٫۹۴۵۵۶۳	۵۹٫۱۳۵۹۴۶	۶۵٫۲۶۷۵۴۱	۸۳٫۱۷۶۶۸۲	۹۸٫۳۶۸۱۲۷	۹۰٫۴۴۰۰۴۳	۵۷٫۸۹۶۹۰۸	۵۴٫۰۹۵۳۹۰	
کسر یا اضافه	۲٫۸۲۷۵۰۵ —	۴٫۰۸۰۷۷۱ —	۰٫۰۰۵۵۰۴ —	۱٫۲۴۹۵۰۱ —	۱٫۱۰۸۷۸۶ —	۰٫۹۰۲۵۷۶ —	۴٫۳۸۸۷۶۴ —	۴٫۱۱۳۸۰۰ —	۵٫۱۲۴۵۵۸ —	۳٫۴۹۱۴۸۵ —	